

Asta Manninen

Kaupunkeja ja niiden seutuja haastavia trendejä 3
Trender som utmanar städerna och deras regioner

Vesa Keskinen

Keräilyharrastus yhtä yleistä kaikkialla – joka neljäs kerää jotakin 7
Samlande som hobby lika vanlig överallt – var fjärde samlar på någonting

---

Hanna Majamäki

Asuntotuotanto Pietarissa transitiokaudella 16
Bostadsproduktionen i S:t Petersburg under övergångsperioden

Timo Aro

Suurten kaupunkiseutujen valikoiva muuttoliike 25
Selektiv flyttningsrörelse i stora stadsregioner

Ari Jaakola & Henrik Lönnqvist

Kaupunkirakenteen kehityspiirteistä Helsingin seudulla 35
Om hur stadsstrukturen i Helsingforsregionen utvecklats

Mari Vaattovaara & Matti Kortteinen

Eriytyykö Helsingin metropolialue vai ei? 46
Håller Helsingfors metropolområde på att differentieras – eller inte?

UUTISET MEDDELANDEN	63
ARTIKKELIT ARTIKLAR 2006	75
SUMMARY IN ENGLISH	79
KIRJOITTAJAT SKRIBENTER	81
TILASTOKATSAUS STATISTISK ÖVERSIKT	83

Kaupunkeja ja niiden seutuja haastavia trendejä

Trender som utmanar städerna och deras regioner

Kaupungistuminen ja talouden keskittyminen ovat vahvoja trendejä maailmassa. Kaikilla kaupungeilla ja kaupunkiseuduilla on kokemusta globalisaatiosta ja sen vaikutuksista, kaupunkien välisestä kilpailusta ja yhteistyöstä kansallisella ja ennen kaikkea kansainvälisellä tasolla. Suuren kaupunkiseudun kohdalla, kuten Helsingin seudun kohdalla, kilpakumppanit ovat yhä enemmän muiden maiden vastaavia metropoleja joutuessaan talouden kansainvälistymisestä ja metropolien toimintojen samanlaisuudesta. Kaupunkiseudun kilpailukyvyille on useampia määritelmiä ja tulkintoja. Menestyvän kaupunkiseudun tunnusmerkkejä on monta, mm. myönteinen talouskehitys ja väestökehitys.

Tarkastellaan väestökehitystä. Miltä silloin näyttää maailma, joka haastaa Helsingin seudun? YK julkisti tämän vuoden maaliskuussa tärkeän perustilaston analyysineen eli ”World Population Prospects: The 2006 Revision” sekä vuotta aikaisemmin ”World Urbanization Prospects. The 2005 revision” (www.un.org/esa/ ja www.unpopulation.org). Voidaan havaita, että kaupungistuminen etenee kaikkialla maailmassa. Juuri tänä vuonna eli 2007 maailman kaupunkiväestö on ensimmäistä kertaa määrältään isompi kuin maaseutuväestö. YK:n ennusteen mukaan kaupunkiväestö kasvaa edelleen ja vuoteen 2030 mennessä 60 % maailman väestöstä asuu kaupungeissa. Helsingin seudun väestö kasvaa myös ennusteiden mukaan eli nykyisestä 1 275 000 asukkaasta 1 524 000 asukkaaseen. Helsingin-

Urbanisering och koncentration av ekonomin är starka globala trender idag. Alla städer och stadsregioner har erfarenheter av globaliseringen och dess verkningar och av konkurrensen och samarbetet städer emellan både nationellt och, framför allt, internationellt. Stora stadsregioner som Helsingfors tävlar i allt högre grad mot motsvarande metropoler i andra länder. Detta på grund av att ekonomin blivit internationellare och metropolerna allt mera lika sinsemellan. Idag finns det flera definitioner och tolkningar av en stadsregions konkurrenskraft. Likaså finns det många kännetecken på en framgångsrik stadsregion, såsom bl.a. en fördelaktig ekonomisk och demografisk utveckling.

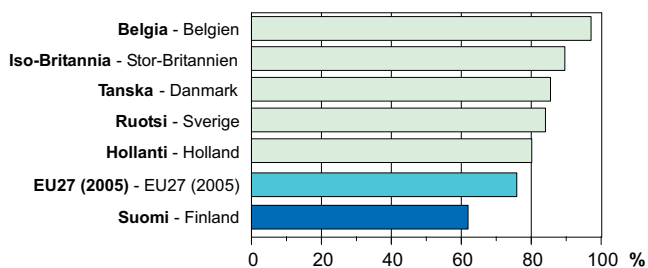
Vi kan ta en titt på befolkningsutvecklingen. Hur ser den värld ut som utmanar Helsingforsregionen? FN publicerade i mars 2007 en viktig basstatistik jämte analys, dvs. ”World Population Prospects: The 2006 Revision”, samt ett år tidigare ”World Urbanization Prospects. The 2005 revision” (www.un.org/esa/ ja www.unpopulation.org). Vi kan konstatera att globaliseringen framskrider överallt i världen. År 2007 är stadsbefolkningen i världen för första gången större än landsortsbefolkningen. Enligt FN:s prognos växer stadsbefolkningen ytterligare, och år 2030 bor 60 % av världens befolkning i städer. Helsingforsregionens folkmängd växer enligt nuvarande prognoser från 1 275 000 idag till 1 524 000. Våren 2007 överskrider folkmängden i Huvudstadsregionen, som utgör kärnan i Helsingforsregionen en miljon.

gin seudun ydinalueen eli Pääkaupunkiseudun asukasmäärä ylittää miljoonarajan tänä keväänä.

Euroopan kaupungistumisaste on nyt 72 % ja sen on ennustettu kasvavan 78 %:iin vuoteen 2030 mennessä. Pohjois-Amerikassa kaupungistumisen kehitys kulkee nykyisestä 81 %:sta aina 87 %:iin vuonna 2030. Suomessa kaupungistumisen aste on 62 %, mikä on alhaisempi kuin Ruotsin, Tanskan tai Hollannin tai Euroopan (YK:n määritelmän mukaan). Suomen kaupungistumisaste on ennustettu nousevan 69 %:iin vuonna 2030.

Kaupungistumisen aste eräissä Euroopan maissa 2005

Urbaniseringsgraden i vissa Europeiska länder 2005

Lähde - Källa: <http://www.stat.fi/tup/maanum/taulukot.html>
Tilastokeskus. Maailma numeroina. Taulukko 3 (online)

Tärkeätä on tarkastella muuttoliikettä ja myös väestörakennetta. Helsingin ja koko seudun ennusteessa maahanmuutto on keskeinen osatekijä. Ennusteen mukaan seudun ydinalue eli Pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa) kasvaa vuoteen 2025 mennessä noin 130 000 asukkaalla, joista noin 100 000 on maahanmuuttajia. Pääkaupunkiseudun vetovoima on keskeinen kilpailutekijä maahanmuuton näkökulmasta.

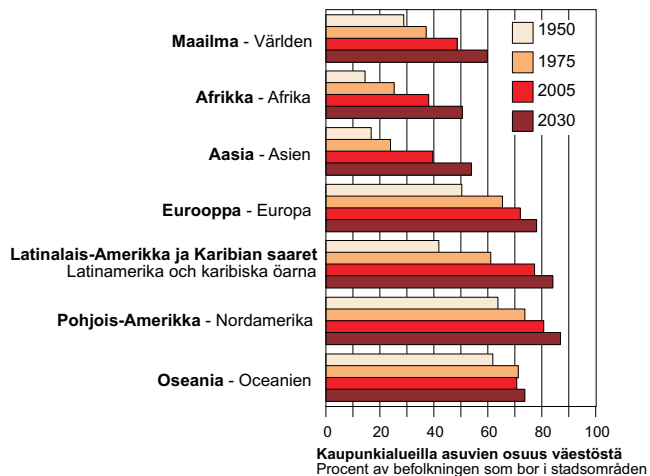
Maailmanlaajuisesti kansainvälinen muuttoliike suuntautuu YK:n projektion mukaan seuraavasti, vuotuisina nettomuuttoina, ts. vuotuisina maahanmuuton ja maastamuuton taseina: Yhdysvallat (+1,1 miljoonaa vuodessa), Kanada (+200 000), Saksa (+150 000), Italia (+139 000), Iso-Britannia (+130 000), Espanja (+123 000) ja Australia (+100 000), sekä muuttotap-

Urbaniseringsgraden i Europa är nu 72 %, och förutspås vara 78 % år 2030. I Nordamerika väntas den stiga från nuvarande 81 % till 87 % under samma tid. I Finland är urbaniseringsgraden nu 62 %, alltså lägre än i Sverige, Danmark, Holland eller medeltalet i EU-länderna (enligt FN:s definition). År 2030 väntas urbaniseringsgraden i Finland nå 69 %.

Det är viktigt att också titta på flyttningsrörelsen, alias migrationen, och befolkningsstrukturen. I befolkningsprognosen för Helsingfors och dess urbana region är invandring en viktig faktor. Enligt prognosen

Kaupunkialueilla asuvien osuus väestöstä eri maanosissa, 1950, 1975, 2005 ja 2030

Andel av befolkningen i olika världsdelar som bor i stadsområden, 1950, 1975, 2005 och 2030

Lähde - Källa: World Urbanization Prospects: The 2005 Revision

växer folkmängden i regionens kärna, dvs. Huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Grankulla och Vanda) med ca. 130 000 fram till år 2025. Hela 100 000 av dessa väntas vara invandrare. En central konkurrensfaktor är Huvudstadsregionens dragningskraft.

Globalt kommer migrationsströmmarna enligt FN:s prognos att gå enligt följande, uttryckt i nettoflyttning, dvs. balans mellan årlig invandring och utvandring: USA +1,1 miljon, Kanada +200 000, Tyskland +150 000, Italien +139 000, Storbritannien +130 000, Spanien +123 000 och Australien +100 000; Kina

piota saaneet Kiina (–329 000 vuodessa), Meksiko (–306 000), Intia (–241 000), Filippiinit (–180 000), Pakistan (–167 000) ja Indonesia (–164 000). Vaikka tässä sekä Saksa että Italia saavat huomattavan muuttovoiton maahanmuuttajista vuosittain, niin molempien maiden väkiluku on vuonna 2050 ennustettu olevan alhaisempi kuin 2005. Tämä johtaa tarkastelemaan ikääntymistä, sillä jos syntyvyyden aleneminen jatkuu ja kuolevuus yhä alenee, niin ne yhdessä vahvistavat väestön ikääntymistä.

Väestön ikääntyminen on erityinen haaste maailmanlaajuisesti, johon liittyy huoli työikäisen väestön osuuden pienenemisestä ja samalla huoltosuhteen huolestuttavasta kehityksestä. Japanin väestö on tällä hetkellä maailman ikääntynein, mediaani-ikä 43 vuotta nyt ja ennustettu mediaani-ikä 55 vuotta vuoteen 2050 mennessä. Maanosien välinen vertailu osoittaa toisaalta, että Euroopan väestö on tänään kaikista vanhinta 39 vuoden mediaani-ikänsä. Järjestyksessä seuraavina ovat Pohjois-Amerikka, mediaani-ikä on 36 vuotta, sekä Oseania, 32 vuotta. Aasian mediaani-ikä on 28 vuotta ja Afrikan noin 20.

Väestön ikääntyminen tuo mukanaan haasteita työvoiman saannin näkökulmasta, ja kuten edellä todettiin se vaikuttaa myös huoltosuhteeseen (määritelmä: 15–64-vuotiaiden (huoltajien) määrän suhde yhteenlaskettuun 0–14-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden (huollettavien) määrään). Helsingin seudulla, Suomessa ja koko Euroopassa huoltosuhde alkaa heiketä vuoden 2010 jälkeen. YK:n vuoden 2050 ennusteen mukaan Euroopassa olisi 1,4 huoltajaa huollettavaa kohti, mikä on kaikkien maanosien pienin ennuste. Pohjois-Amerikkaan ennustetaan tuona vuonna 1,6 ja Afrikkaan 1,9 huoltajaa huollettavaa kohti, ja muut maanosat sijoittuvat siihen väliin. Suomen huoltosuhteen ennustetaan heikkenevän eurooppalaiseen tapaan vajaan 1,4:ään vuoteen 2050 mennessä. Helsingin seudulla huoltosuhde heikkenee nykyisestä 2,4:stä 1,7:ään seuraavien 35 vuoden aikana.

Ikääntyvässä väestörakenteessa piilee vielä yksi lisähaaste, nimittäin vanhusväestön keskuudessa tapah-

–329 000, Meksiko –306 000, Intia –241 000, Filippiinerna –180 000, Pakistan –167 000 ja Indonesien –164 000. Här kan noteras att både Tyskland och Italien trots betydande invandringsöverskott väntas ha en mindre folkmängd år 2050 än idag. Detta föranleder en titt på åldrandet som demografiskt fenomen, eftersom en allt lägre nativitet och sjunkande mortalitet tillsammans leder till en allt åldrigare befolkning.

Att befolkningen blir äldre är en särskild utmaning globalt. Dit hör en minskning i den arbetsföra befolkningen och en oroväckande utveckling i försörjningskvoten. Idag har Japan den åldrigaste befolkningen, med en medianålder på 43 år, som väntas stiga till 55 år år 2050. En jämförelse världsdelar emellan visar att Europa har den äldsta befolkningen, med en medianålder på 39 år. Sedan följer Nordamerika, med 36 års medianålder, och Oceanien med 32 år. Asien har en medianålder på 28 år och Afrika ca. 20.

Befolkningens åldrande medför utmaningar för tillgången på arbetskraft, men inverkar som sagt dessutom på försörjningskvoten (definition: antalet 15–64-åringar (försörjare) i förhållande till antalet barn (0–14) + antalet äldre (65+)). I Helsingforsregionen, Finland hela Europa börjar försörjningskvoten försämrats efter år 2010. Enligt FN:s prognos väntas Europa år 2050 ha 1,4 försörjare per försörjd, vilket är minsta kvoten av alla världsdelar. Nordamerika väntas ha 1,6 och Afrika 1,9 försörjare per försörjd, och de övriga världsdelarna någonting däremellan. I Finland väntas denna försörjningskvot år 2050 ha sjunkit till knappt 1,4, enligt europeiskt mönster. I Helsingforsregionen väntas den sjunka från 2,4 idag till 1,7 om 35 år.

Ytterligare en utmaning innebär den åldrande befolkningsstrukturen, nämligen den småningom allt högre medelåldern bland äldre. I de flesta länder ökar över 80-åringarna (de allra äldsta) snabbare än något annat segment i befolkningen. Globalt kommer antalet över 80-åringar sannolikt att öka mer än fyrfaldigt, från 88 miljoner år 2005 till 402 miljoner år 2050, i Europa från 26 miljoner år 2005 till 64 miljoner under samma tid. I Finland väntas antalet över 80-åringar

tuva ikääntyminen: useimmissa maissa 80 vuotta täytäneet ovat nopeimmin kasvava väestösegmentti. Globaalisti heidän lukumääränsä tulee todennäköisesti yli nelinkertaistumaan, 88 miljoonasta 402 miljoonaan vuosina 2005-2050, Euroopassa 26 miljoonasta 64 miljoonaan samana aikana. Suomessa yli 80-vuotiaiden määrä kasvaa nykyisestä 220 000:sta 530 000:een vuoteen 2040 mennessä ja Helsingin seudulla 37 000:sta 112 000:een eli kolminkertaistuu.

Tulevaisuuden kohtaaminen edellyttää tutkimukselta, tilastoilta ja ennusteilta toimintaympäristön laaja-alaista seuraamista ja tulevan kehityksen ennakoimista ottaen huomioon monet epävarmuustekijät. Päätöksentekoa asettaa kasvavia vaatimuksia tietoperustalle, koska päätökset koskevat nykytoimintaympäristössä yhä laajempia kokonaisuuksia. Helsingin ja Helsingin kaupunkiseudun kohdalla uuden ja merkityksellisen tiedon tuottamiseksi tarvitaan seudun tilasto- ja tutkimusperusteista tarkastelua kansallisessa ja kansainvälisessä viitekehityksessä. Tässä Kvartti-numerossa on kolme Helsingin seudun kehitystä analysoivaa artikkelia, joista jokainen tuo esille uutta tietoa ja nostaa esiin uusia kysymyksiä. Pienaluetilastot ja paikkatietoaineistot tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet kaupunkiseudun ja sen osien kehityksen tarkasteluun. Helsingin yliopistossa vahvistuva kaupunkitutkimus on tarttunut tähän mahdollisuuteen tuottaen uutta tutkimusta ja uusia tutkimuskäsitteitä soveltamaan kaupunkitutkimukseen.

*Asta Manninen
johtaja*

växä från 220 000 idag till 530 000 år 2040, och i Helsingforsregionen under samma tid mer än trefalt: från 37 000 till 112 000.

Att möta framtiden förutsätter att forskning, statistik och prognostisering på bred front iakttar vad som sker i tiden och så bra som möjligt förmår förutse den kommande utvecklingen. Beslutsfattandet ställer allt högre krav på bakgrundsfakta, eftersom besluten idag gäller allt större helheter. För att kunna ta fram nya och betydelsefulla fakta om Helsingfors och Helsingforsregionen krävs att regionen analyseras utgående från statistik och forskning i en nationell och internationell referensram. Föreliggande Kvartti innehåller tre artiklar om utvecklingen i Helsingforsregionen. Var och en för fram ny kunskap och nya frågeställningar. Vår statistik småområdesvis och GIS-material ger utmärkta möjligheter att analysera utvecklingen både lokalt och på regionnivå. Den allt starkare stadsforskningen vid Helsingfors universitet har gripit denna chans och tar fram ny forskning och nya forskningsperspektiv för den tillämpande stadsforskningen.

*Asta Manninen
direktör*

Keräilyharrastus yhtä yleistä kaikkialla – joka neljäs kerää jotakin

Samlande som hobby lika vanlig överallt – var fjärde samlar på någonting

Vesa Keskinen

Keräily on suomalaisessa yhteiskunnassa ”demokratisoiva” harrastus, sillä keräilijöitä on yhtälailla nuorissa ja vanhoissa kuin koulutetuissa ja vähemmän koulutetuissa. Keräily on myös yhtä yleistä eri puolella Suomea.

Keräilyn 90-luvun ilmiöt

Keräilyharrastus nousi 1990-luvulla julkisuuteen aivan uudella tavalla. TV2:n Hakupalat toi vuosina 1993–99 kaikkien ihmeteltäväksi keräilyn kiehtovan ja miksei kummallisenkin maailman. Syksyllä 2005 alkanut TV1:n ”Kirpparilla” ohjelma esittelee kussakin jaksossa yhden keräilijän. Esineiden historiasta sekä niiden arvon näkökulmasta aiheetta lähestyy saman kanavan ”Antiikkia, antiikkia” -ohjelma. Keräilyalan lehdet uudistuivat ja lisäsivät levikkiään 90-luvun puolivälissä, mutta nyt pelkästään keräilyyn keskittyviä lehtiä ei ilmesty lainkaan. Tämä ei kuitenkaan johdu keräilyn hiipumisesta, vaan amatöörivoimin tehtävän lehden kustantamisen vaikeudesta. Vuonna 2005 aloittanut ”Antiikki, keräily ja taide” -lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa.

Att samla något är en ”demokratiserande” hobby i det finländska samhället: det finns samlare bland såväl unga som gamla, välutbildade som mindre utbildade. Lokalt är samlarhobbyn lika vanlig överallt i Finland.

90-talet ur samlarsynvinkel

På 1990-talet kom samlandet ut i offentligheten på ett helt nytt sätt. Åren 1993–99 förde TV2:s program Hakupalat fram samlariets fascinerande och, varför inte, märkvärdiga värld. Sedan hösten 2005 har programmet Kirpparilla på TV1 i varje avsnitt presenterat en samlare. Programmet Antiikkia, antiikkia handlar om antiksamlande – föremåls historia och antikvärde. Kring medlet av 1990-talet förnyade olika samlartidskrifter sig och fick större upplagor, men idag ges i Finland inga tidskrifter ut längre som bara handlar om samlande. Detta beror dock inte på att samlandet skulle ha avtagit, utan på de svårigheter det innebär att med amatörkrafter ge ut en tidskrift. Fem gånger om året utkommer sedan år 2005 Antiikki, keräily ja taide, som berättar om antik, samlande och konst.

Kinder yllätysmunien metallihahmoja 1970–90-luvuilta.
Metallfigurer ur Kinderägg, 1970–90-tal.
Kuva: | Foto: Vesa Keskinen.

Suomalaisia Volvo-muoviautoja 1970–90-luvuilta.
Finländska leksaksvolvor i plast, 1970–90-tal.
Kuva: | Foto: Mikko Kalliomäki.

Muumihahmoja (1950–1970). Valmistanut Atelier Fauni.
Muminfigurer, 1950–70-tal, tillverkade av Atelier Fauni.
Kuva: | Foto: Tapani Suominen.

Martta-nukkeja 1930–40-luvuilta.
Marthadockor, 1930–40-tal.
Kuva: | Foto: Tapani Suominen.

Antiikki- ja keräilyalan tapahtumia ja -messuja alkoi olla lähes joka viikonlopulle. Kaksi kertaa vuodessa pidettävä Helsinki Old Toy Swap keskittyy vanhoihin leluihin. Tapahtuma on järjestetty vuodesta 1993 lähtien.

Internet toi vielä aivan uuden ulottuvuuden keräilyyn – nyt keräilykollegat ovat ympäri maailmaa ja nettihuutokaupoista voi hankkia puuttuvia keräilykohteita aiemmin vaikeasti tavoitettavista maista kuten Ranskasta (ebay.fr). Samalla kauppiaiden ja välittäjien merkitys keräilyesineiden hankinnassa on ainakin josain määrin vähentynyt.

Myös akateeminen tutkimus kiinnostui keräilystä 1990-luvun puolivälissä (esim. Koskijoki 1994, Pöyhkäri 1996). Yksi perusasia on jäänyt kuitenkin selvittämättä – kuinka moni suomalainen kerää ja mitä? Itse innokkaana ja uteliaana keräilijänä myötävaikutin siihen, että Tilastokeskuksen vuoden 2002 vapaa-aikatu- tutkimukseen liitettiin aihetta koskeva kysymys.

Joka neljäs kerää jotakin

Tilastokeskuksen vuoden 2002 vapaa-aikatu- tutkimuksen mukaan joka neljäs 10 vuotta täyttänyt suomalainen kerää jotakin. Tämä merkitsee yli miljoonaa ihmistä (1 136 000). Pääkaupunkiseudulla heitä on 210 000. Koska keräilijöiden osuus on ”vakio” eri puolilla Suomea, ei olekaan yllätys, että vastaava luku saatiin helsinkiläisiltä vuonna 2001. (Keskinen 2002). Näyttää myös siltä, että keräilyharrastus on aina ollut yhtä suosittua. Helsingissä on tutkittu nuorten vapaa-aikaa ja harrastuksia laajoilla koululaiskyselyillä 1980-, 1990- ja 2000-luvun alussa. On mielenkiintoista ja ehkä yllättävääkin näinä muutosten aikoina, että nuorten keräilyharrastus on pysynyt hyvin vakaana vuosikymmenten saatossa. Helsinkiläisistä 10–15-vuotiaista 40 % puuhasteli kunakin tutkimusvuonna jonkin keräilykohteen parissa vähintäänkin kuukausittain (Keskinen 2001,33).

Keräily yhdistää erilaisia ihmisiä. Keräilijöitä on yhtälailla niin pelkästään yleissivistävän kuin tutkijan

På 1990-talet började det finnas antik- och samlarjippon och mässor nästan varje veckoslut. Jippon i Helsinki Old Toy Swap, där det handlar om gamla leksaker, hålls två gånger om året. Det körde igång år 1993.

Samtidigt kom Internet med en helt ny dimension: samlare tar behändigt kontakt världen runt och web-
buktionerna ger möjlighet att skaffa samlarobjekt från länder som tidigare var svåra att nå, såsom Frankrike (ebay.fr). Samtidigt har handlande och förmedlare fått en något mindre roll i sammanhanget.

Även den akademiska forskningen blev intresserad av samlandet i medlet av 1990-talet (t.ex. Koskijoki 1994, Pöyhkäri 1996). Men en grundläggande fråga har blivit oklar: hur många finländare samlar, och på vad? Som ivrig och nyfiken samlare hade jag möjlighet att medverka till att Statistikcentralens Fritidsenkät 2002 tog med en fråga om samlande.

Var fjärde samlar någonting

Enligt Statistikcentralens Fritidsenkät 2002 samlar var fjärde 10 år fylld finländare på någonting. Detta innebär över en miljon människor (1 136 000). I Huvudstadsregionen är de 210 000. I och med att andelen samlare bland befolkningen är lika stor i hela Finland är det ingen överraskningen att vi fick fram en lika stor andel i Helsingfors år 2001 (Keskinen 2002). Det verkar också som om samlandet alltid varit lika omtyckt. I Helsingfors har ungdomars fritid och fritidssysslor undersökts genom stora elevenkäter i början av 1980-, 1990- ja 2000- talen. I dessa förändringens tider är det intressant och kanske rentav förvånande att samlande genom åren förblivit en ungefär lika vanligt hobby bland unga. Bland 10–15-åringarna i Helsingfors sysslade 40 % – varje undersökt år – med något slags samlande åtminstone en gång i månaden (Keskinen 2001,33).

Samlandet förenar olika slags människor. Såväl folkskolgångna som forskarutbildade påträffas bland samlarna. Inom detta ”stamfrändskap” gör det detsam-

koulutuksen saaneiden keskuudessa. Keräilijöiden ”heimolle” on sama mikä keräilykaverin ikä, koulutus, tulotaso tai asuinpaikka on.

Keräilyn lieveilmiöt

Keräily ei ole aina suinkaan iloista löytöjen tekemistä. Harrastuksen lieveilmiöihin kuuluvat välistävedot, hintavedätykset, sovittujen kauppojen perumisot ja kaikenlaiset ”hintatiedustelijat”, jotka aiheuttavat joskus mustia päiviä keräilijän elämään. Onneksi suurin osa keräilijöistä on lojaaleja toisiaan kohtaan. Kuten lähes mikä muukin asia, niin myös keräily voi muuttua hallitsemattomaksi, siihen voi addiktioitua. Rahasta, ajasta ja ihmissuhteista piittaamatta puuttuvan keräilykohteen eteen ollaan valmiita tekemään lähes mitä vain – vaikka särkeämään uniikki esine, jottei sitä saisi mukaan muukaan kokoelmiinsa.

Keräilykohteet

Pääkaupunkiseudulla miehet ovat naisia hieman innokkaampia keräilijöitä, muissa suurissa kaupungeissa päinvastoin. Ehkä keräilykohteet sitten erottelevat kaupunkilaisia ja maalaisia keräilijöitä?

Vapaa-aikatutkimuksen tuottama luettelo ihmisten keräämistä esineistä ja tavaroista kattaa tarkimmillaan yli 500 mainintaa. Keskimäärin keräilykohteita oli 1,5. Enimmillään kerättiin kuutta kohdetta. Tiivistettynä pariinkymmeneen teemaan suomalaisten keräily näyttää seuraavalta.

Ehkä perinteisin ja keräilystä ensiksi mieleen tuleva asia ovat postimerkit – ja ne ovatkin suomalaisten keräilylistan kärjessä 115 maininnalla. Postimerkit ovat myös ainoa keräilykohde, joita miehet ja naiset keräävät yhtä yleisesti. Suosituimmat keräilykohteet eli postimerkit, rahat, korut jne. ovat sellaisia, joita on ollut pitkään – niiden keräilyllä on perinteitä. Kirjoja, rahoja ja miksei myös postimerkkejä on myös tulevaisuudessa. Yhteistä suosituimmille keräilykohteille on myös, että niitä on sekä helppo että vaikea kerätä – materiaa-

ma vilken ålder, utbildning, inkomstnivå eller böningsort man har.

Bifenomen

Att samla är inte alltid bara att göra trevliga fynd. Till de otrevliga sidorna med samlandet hör fuskare, skojarer, återtagna löften om affärer, och alla tänkbara ”prisförfrågare”, som ibland kan förmörka tillvaron för hederliga samlare. Lyckligtvis är det stora flertalet samlare lojala och ärliga. Såsom vad annat som helst kan samlandet bli en mani. Man kan bli beroende av det på ett negativt sätt. Det finns samlare som är beredda att offra vad som helst – pengar, tid och människorelationer – för att få tag på någon raritet. Det har t.o.m. hänt att sällsynta föremål har söndrats för att ingen annan skall få dem i sina samlingar.

Samlingsobjekt

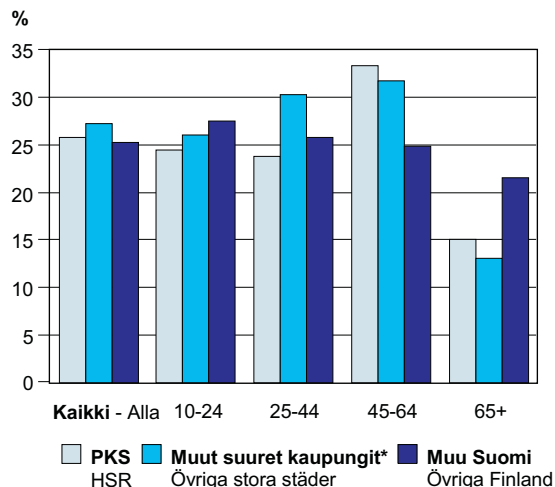
I Huvudstadsregionen är männen oftare än kvinnorna ivriga samlare, i de övriga stora städerna var det tvärtom. Men skiljer objektet kanske åt urbana och rurala samlare?

Fritidenkäten ledde till en lista på föremål och saker som folk samlar. Den urskiljer mellan över 500 olika samlingsobjekt. I medeltal har samlarna 1,5 objekt. Som allra mest samlade man på sex olika objekt. Grupperade i tjugo huvudteman ser de finländska samlarobjekten ut som följer:

Det samlingsobjekt som folk kanske först kommer att tänka på är frimärken, och filatelins toppar ju också den finländska listan med 115 omnämningen. Frimärken är det enda som män och kvinnor lika ofta samlar på. De vanligaste objekten, dvs. frimärken, mynt, smycken etc. har funnits länge med i bilden, och samlandet har traditioner och former. Böcker, mynt och varför inte också frimärken kommer det att finnas även i framtiden. Gemensamt för de populäraste samlingsobjekten är också att de samtidigt är både lätta och svåra

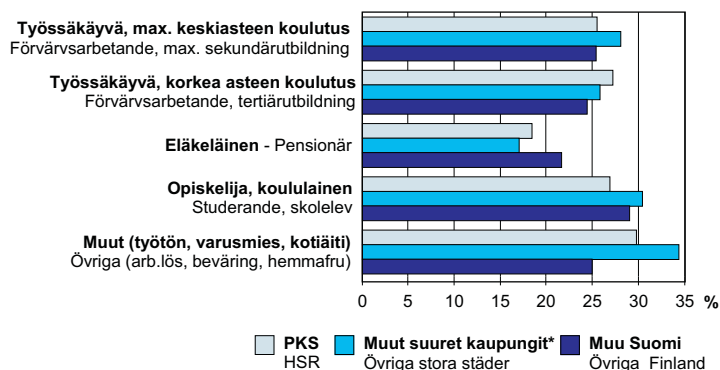
Kuvio 1. Ikä ja keräilyn yleisyys pääkaupunkiseudulla, muissa suurissa kaupungeissa ja muualla maassa 2002

Figur 1. Ålder och samlarhobby i Huvudstadsregionen, övriga stora städer och hela landet 2002

*Turku, Tampere, Jyväskylä, Lahti ja Oulu
Åbo, Tammerfors, Jyväskylä, Lahtis o. Uleåborg

Kuvio 2. Keräilyharrastus eri väestöryhmissä Figur 2. Samlande som hobby i olika befolkningsgrupper

*Turku, Tampere, Jyväskylä, Lahti ja Oulu
Åbo, Tammerfors, Jyväskylä, Lahtis o. Uleåborg

Taulukko 1. Suomalaisten 10 vuotta täyttäneiden keräilykohteet vuonna 2002

Tabell 1. Samlingsobjekt bland 10 år fyllda finländare år 2002

	Mainintoja Omnämmanden	Miehiä/Naisia, % Män/Kvinnor, %
Kortit ja postimerkit Kort och frimärken	167	49/51
Rahat Mynt, sedlar	119	74/26
Vanhat tavarat, korut ja kellot Antik, smycken, klockor	117	36/64
Lasi, posliini, koriste-esineet Glas, porslin, prydnadsföremål	109	17/83
Muita Övrigt	108	39/61
Kirjat Böcker	99	58/42
Levyt, videot, DVD yms. Skivor, video, DVD etc.	87	78/22
Astioita ja käyttöesineitä Kärl och bruksföremål	78	14/86
Valokuvat, julisteet ja muut kuvat Foton, affischer, bilder	67	30/70
Eläimet ja kasvit, eläinaiheet Djur och växter, djurmotiv	62	32/68
Pullot ja alkoholi Flaskor och alkoholdrycker	50	58/42
Tekniikka, elektroniikka, koneet Teknik, elektronik, maskinter	47	98/2
Työkalut, kalastusvälineet ja aseet Verktyg, fiskeredskap och vapen	43	98/2
Lehdet ja sarjakuvat Tidningar, tidskrifter, serier	37	62/38
Leikkeet Urklipp	36	8/92
Vaatteet, asusteet, käsityöt Kläder, dräkter, handarbeten	33	24/76
Lelut ja pelit Leksaker och spel	32	16/84
Taulut Tavlor	17	12/88
Mainintoja keräilykohteista yhteensä Nämnda samlingsobjekt totalt	1308	47/53
N=(keräilijöitä) N=(samlare)	857	47/53

lia löytyy lähes rajattomasti, ongelmana on aiheen rajaus.

Lehtien tai lehtiartikkeleiden kerääminen on huomattavasti harvinaisempaa kuin kirjojen.

Myös keräilyssä on omat muoti-ilmioinsä – jotakin kerätään ensin laajasti, mutta sitten jäljelle jää vain muutama alan harrastaja. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat puhelukortit, jotka jäivät suhteellisen lyhytaikaiseksi ilmiöksi niin tavaroina kuin keräilykohteina. Puhelukortteja mainitsi keräävänsä vain kolme vastaajaa.

Erilaisten eläinhahmojen keräily on lasten ja naisten suosiossa. Aineistosta löytyy mm. seuraavat eläimet: norsu, lehmä, kukko, hevonen, joutsen, pöllö.

att samla – materialet är nästan obegränsat, problemet är att avgränsa sig.

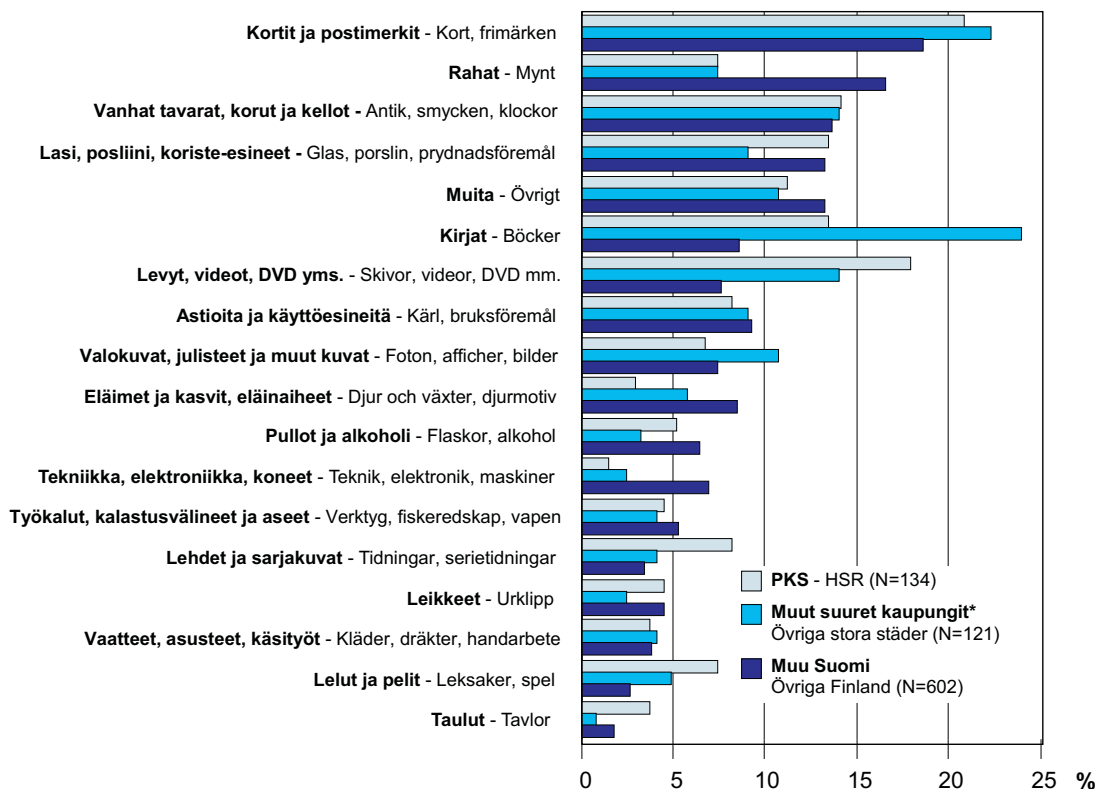
Tidningar och urklipp är klart ovanligare samlingsföremål än böcker.

Även samleriet upplever modenycker – någonting kan vara mycket populärt en tid, och slutligen blir de mest hängivna kvar. Ett gott exempel är telefonkortet, som blev relativt kortvariga både som fenomen och samlarobjekt. Bara tre samlare uppgav att de samlade på just telefonkort.

Att samla på olika djurmotiv är populärt bland barn och kvinnor. Följande djur fanns representerade: elefant, ko, tupp, häst, svan, uggla.

Kuvio 3 Mitä keräilijät keräävät pääkaupunkiseudulla, muissa suurissa kaupungeissa ja muualla maassa 2002

Figur 3. Vad man samlade i Huvudstadsregionen, de övriga stora städerna och övriga Finland år 2002

*Turku, Tampere, Jyväskylä, Lahti ja Oulu
Åbo, Tammerfors, Jyväskylä, Lahtis o. Uleåborg

Filosofialtaan muista keräilijöistä poikkeavat ne muutamat vastaajat, jotka sanoivat keräävänsä ihmisten pois heittämiä tavaroita, löytötavaroita, ”roskia”, joita voi käyttää uudelleen.

Onko sitten olemassa alueellisia eroja keräilykohteissa? Seuraavassa kuviossa on laskettu kuinka moni keräilijä kerää kutakin edellä käsiteltyä 18 kohdetta.

Pääkaupunkiseudulle tyypillisempi keräilijä löytyy äänilevyjen, sarjakuvien tai lelunkeräilijöiden keskuudesta. Kaupunkiseutujen ulkopuolella on helpompi kerätä ja säilöä myös isompia teknisiä laitteita kuten autoja tai traktoreita. Sitä, että kirjoja kerätään muissa suurissa kaupungeissa muita alueita yleisemmin, on vaikea selittää. Samoin on laita rahojen keräämisen vähäisyydellä kaupungeissa.

Turhan tiedon mestarit

Mitä pitemmälle ihminen keräilyssä etenee, sitä todennäköisemmin hän haluaa tietää ”kaiken” omasta keräilykohteestaan. Näin on käynyt ainakin tämän kirjoittajalle - kirjallisuutta ja muuta materiaalia on kertynyt omista keräilykohteista runsaasti. Keräilijä voi uhrata rajattuun kohteeseensa uskomattomasti aikaa ja energiaa. Lopulta hän on aiheensa ehdoton guru, eikä hänen tietämykselleen löydä vertaa museoista, arkistoista tai akateemisesta maailmasta. Näin on laita varsinkin silloin, kun keräilykohteena ovat arkipäivän ”trivialiteetit”, kuten lapsuus- ja nuoruusiän tavaramaailma tai populaarikulttuurin osa-alue.

Mutta miten saattaa tuo tietämys muidenkin tietoon? Keräilyalan lehdet ovat olleet yksi foorumi. Kirjojakin on julkaistu. Jukka Vesterisen (2005) teos purukumin Suomi-historiasta, sen valmistajista ja ennen kaikkea purkkakuvista on monen vuoden selvitystyön tulos. Internet mahdollistaa uudella tavalla tuoda tietämystään esiin. Suomessa valmistettuja vanhoja leluja on nähtävillä osoitteessa www.fintoys.com. Toisena esimerkkinä mainittakoon View-Masteriin erikoistuneet sivut (<http://ccwf.cc.utexas.edu/~number6/vm/>) USA:ssa. View-Masterin tuotevalikoima vuodesta

Från de övriga avviker till filosofin de enstaka enkätsvarare som uppgav att de samlade på sådant som andra slängt, på hittegods eller annat ”skräp” som kan användas på nytt.

Finns det då lokala skillnader i samlarobjekt? Följande figur visar hur många samlare som samlade på något av de ovan nämnda 18 objekten

I Huvudstadsregionen är det mera typiskt att samla skivor, serier eller leksaker. Utanför stadsregionerna är det lättare att samla även större tekniska apparater såsom gamla bilar eller traktorer. Att samlande av böcker är vanligare i de övriga stora städerna än annanstans är svårt att förklara. Liksom också att numismatik är ovanligare i städer än på landet.

Mästare på onödigt kunnande

Ju längre man kommer i sin samlingshobby, desto sannolikare vill man veta ”allt” om sitt samlingsobjekt. Så har det åtminstone gått för undertecknad, som börjar ha en anseelig samling litteratur och annat material i ämnet. En samlare kan lägga ned otroligt mycket tid och energi på sitt ämne. Till slut kan man uppleva sig som en riktig guru, vars kunskap saknar like vare sig i museer, arkiv eller universitetsvärlden. Detta i synnerhet om man råkar samla på vardagliga ”trivialiteter” såsom saker från barndoms- och ungdomsåren eller från populärkulturen.

Men hur skall detta kunnande bringas till andras kännedom? Samlartidskrifterna har varit ett forum. Även böcker har givits ut. Jukka Vesterinens bok (2005) om tuggummit historia i Finland – tillverkare och samlingsbilder är resultatet av ett mångårigt utredningsarbete.

Internet ger många möjligheter att föra fram sitt vetande. Gamla leksaker tillverkade i Finland kan t.ex. studeras på adressen www.fintoys.com. Ett annat exempel är sajten <http://ccwf.cc.utexas.edu/~number6/vm> från USA, som är specialiserad på View-Master. Det framgår att viewmastersortimentet från år 1939 till våra dagar är enormt. Eftersom produktionen skett i

1939 nykypäivään on valtava. Tuotanto useissa maissa ja monien tuotemerkin omistajavaihdosten takia keneläkään ei ole tietoa kaikista kuvakiekoista ja niiden kieli- ym. variaatioista. Ultimate reel list -sivut täydentävät maailmalaajuisen keräilijäverkoston avulla. Sak-sassa täydentyvät vastaavasti Kinder-yllätysmunissa vuosikymmenten aikana olleet metallihahmot. (<http://www.metallfiguren.de/>)

Keräilyn ”onneton” päätepiste on saada Muumien Hemulin tavoin kokoelmansa täyteen. Muumi-peikko arvioi kirjassa Muumipappa ja meri (Jansson 1994), että Hemulin keräilyharrastus on vaihtunut pelkäksi omistamiseksi, joka ei ole ensinkään yhtä hienoa. Ohessa autenttinen esimerkki keräilijäkollegalta ke-väältä 2006: *”Lesney-sarjan sain kerättyä täyteen. Tavoitteeni oli saada jokaista kohdetta vähintään kes-kinkertaisessa kunnossa oleva kappale ainakin yhtenä väriversiona. Viimeiset huusin Ebay:sta. Mielenkiinto lopahti tietenkin, kun sain kaikki kerättyä ja myin ko-koelman XX:lle. Uudeksi keräilykohteeksi (riesaksi) on näköjään tullut Esteri Tomulan keramiikka. Hän oli ta-kavuosina Arabialla töissä ja kuvitti tavallisia käyttö-esineitä ja teki jonkin verran yksittäiskappaleitakin.”*

Lähteet/viitteet: | Källor/referenser:

Jansson Tove (1994): Muumipappa ja meri, 11. painos. WSOY 1994.

Keskinen Vesa (2002). Postimerkeistä naisten korkoken-kiin – keräilyn kirjoja Helsingissä. Keräilyn maailma 4/2002.

Keskinen Vesa (2001). Kiirettä pitää. Kaverit, koti, koulu ja nuorten vapaa-aika Helsingissä 2000. Helsingin kaupun-gin tietokeskus. Tutkimuksia 2001:10.

Koskijoki Maria (1994). Suomalainen keräilijä. Teoksessa Mika Pantzar, Liisa Perälä ja Mirja Kekki (toim.) Kohti hy-vän elämystä - Sosiosemioottisia näkemyksiä kulutukses-ta, 55–89. Kuluttajatutkimuskeskus, Helsinki.

Pöyhkäri Ari (1996). Keräilystä kokoelmaan. Sosiologisia ja filosofisia näkökulmia keräilyyn. SoPhi. Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 8. Jyväskylän yli-opisto.

Vesterinen Jukka (2005). Purukumikirja. Johnny Kniga.

många länder och hos många tillverkare är det ingen som känner till alla viewmasterskivor och deras olika språk- mm. varianter. Sajten Ultimate Reel List kompletteras kontinuerligt av ett världsomspännande nätverk av samlare. Ett tredje exempel är <http://www.metallfiguren.de/> från Tyskland, där samlare får ta och ge information om metallfigurer i kinderägg.

Det ”tragiska” slutet för en samlare är att såsom Hemulen i Mumin få sin samling färdig. I Tove Jans-sons bok Pappan och havet bedömer Mumintrollet att Hemulens samlingsvurm övergått i enbart ägande, vil-ket inte alls är lika fint.

Eller som en samlarkollega uttryckte det våren 2006 [övers.]: *Jag har nu hela Lesney-serien. Mitt mål var att få minst ett exemplar i dragligt skick av varje, åtminstone som en av färgversionerna. De sista ropade jag in på E-bay. Sedan tappade jag förstås intresset när allt var klart, och jag sålde min samling till XX. Nu samlar jag (plågas jag av) Esteri Tomulas keramik. Hon jobbade i tiden på Arabia och illustrerade vanliga bruksföremål och gjorde en del enskilda examplar också.*

Helsinki Old Toy Swap, Valkoinen sali 4.3.2007.- Helsinki Old Toy Swap i Vita Salen 4.3.2007.
Kuva: | Foto: Kai Raatikainen

Asuntotuotanto Pietarissa transitiokaudella

Bostadsproduktionen i S:t Petersburg under övergångsperioden

Hanna Majamäki

Tässä artikkelissa tarkastellaan Pietarin asuntotuotannon kehitystä transitiokaudella. Vaikka yhteiskunnalliset olosuhteet ovatkin radikaalisti muuttuneet Neuvostoliiton hajottua, historia on silti yhä läsnä. Muun muassa nykyinen asuntokanta on merkittävimmit osin rakennettu neuvostoajalla. Tämä taas oleellisesti vaikuttaa myös nykyiseen asuntotuotannon tarpeeseen ja mahdollisuuksiin.

Venäjän asuntosektori on läpikäynyt merkittäviä muutoksia viimeisten 15 vuoden aikana. Sosialismissa valtio omisti kaiken maan ja oli vastuussa niin asunton suunnittelusta, tuotannosta, jakelusta, ylläpidosta ja omistuksestakin. Asuntotuotanto, joka koostui lähes pelkästään kerrostaloista, oli erittäin standardoitua massatuotantoa tuottaen vain muutamaa erilaista asuinrakennustyyppiä. Muutamista massiivisen asuntotuotannon kausista huolimatta Neuvostoliiton piinaavaa asuntopulaa ei koskaan pystytty poistamaan.

Sosialismin romahtamisen myötä Venäjällä on siirrytty markkinaperustaiseen järjestelmään, jossa valtion ja kaupunkien rooli asuntotuottajana ja rahoittajana sekä asuntokannan omistajana on asteittain vähentynyt. Samalla yksityisten tahojen omistamien rakennusliikkeiden sekä rahoituslaitosten merkitys on kasvanut, kuten myös kotitalouksien vastuu omasta asumisestaan.

Artikeln analyserar bostadsproduktionen i S:t Petersburg under den s.k. transitions- alias övergångsperioden . Trots att samhällsförhållandena förändrats radikalt sedan Sovjetunionens sönderfall finns historien med i bilden. Större delen av det nuvarande bostadsbeståndet är ju byggd under sovjettiden. Detta inverkar väsentligt på behovet av och möjligheterna till att bygga idag.

Under de senaste 15 åren har bostadssektorn i Ryssland genomgått märkbara förändringar. Under socialismen ägdes all mark av samhället, staten, som också ansvarade för planering, byggande, distribution, underhåll och ägande av bostäderna. Bostadsproduktionen, som nästan helt bestod av höghus, bestod av starkt standardiserad massproduktion, med bara några få olika typer av bostadshus. Och trots några perioder av massivt bostadsbyggande lyckades man aldrig riktigt få bukt på den bostadsbrist som var ett gissel i Sovjetunionen.

I och med socialismens sammanbrott har man i Ryssland övergått till ett marknadsbottnat system, där statens och städernas roll som byggare, finansiär och ägare av bostäder gradvis minskat. Samtidigt har privatägda byggfirmor och penninginrättningar fått en allt större roll, och hushållens ansvar för sitt eget boende har vuxit.

Pietarissa asuntotuotannon määrä on viime vuosina ollut todella runsasta. Esimerkiksi vuonna 2006 kaupungin asuntotuotannon määrä oli suunnilleen saman verran kuin koko Suomessa yhteensä. Tästä huolimatta asuntojen lisätarve on edelleen hyvin suuri. Artikkelissa tarkastellaan transitiokauden Pietarin asuntotuotannon määrän ja tuotantotyypin kehitystä sekä taustoja näille.

Väestö ja nykyinen asuntokanta

Pietarin noin 4,7 miljoonaa asukasta asuttavat yhteensä noin 1 665 miljoonaa asuntoa. Pietarin virallinen väestömäärä on transitiokaudella ollut laskusuunnassa korkean kuolleisuuden ja alhaisen syntyvyyden takia, jota muuttoliike kaupunkiin ei ole riittänyt korvaamaan. Vuoteen 2004 tultaessa kaupungin virallinen väestömäärä oli vähentynyt noin 366 900 asukkaalla vuodesta 1991. Kotitalouksien keskikoko on 2,6 henkeä, mutta ne eivät läheskään aina muodostu vain ydinperheistä, vaan saman katon alla saattaa elää useampikin sukupolvi.

Pietarin ydinkeskustassa on vanhoja, jopa 1700-luvulta peräisin olevia asuinrakennuksia. Ennen vuotta 1917 rakennettu asuntokanta kattaa peräti 19 % kaupungin nykyisestä asuntokannasta. Osa keskustan asunnoista on kommunalkoja, eli yhteisasuntoja. Pietari on ollut pahamaineisen kuuluisa suuresta kommunalkojen määrästään, joissa vielä vuonna 2003 asui noin 234 800 henkeä. Neuvostoajalla asuinrakennukset nimettiin rakentamisaikakautensa neuvostopääsiihteerin mukaan. Stalinin talot, eli stalinkat ovat tavallissimmin tehty tiilestä ja niissä on paksut, lämpöä ja melua hyvin eristävät seinät. Asunnot niissä ovat korkeita ja tilavia. Hruštšovin massiivisella asuntotuotannon kaudella, 1950–1960-luvuilla rakennetut talot ovat viisikerroksisia, hissittömiä, matalakattoisia ja ohutseinäisiä. Hyvin nopean rakentamisensa takia hruštšovkat olivat laadultaan heikkoja. Niiden rakentamista voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, sillä toinen maailmansota oli tuhonnut huomattavan osan Pietarin

I S:t Petersburg har bostadsproduktionen varit mycket omfattande de senaste åren. T.ex. år 2006 lät staden bygga ungefär lika många nya bostäder som hela Finlands bostadsproduktion samma år. Trots det är behovet av bostäder fortfarande mycket stort. Artikelnen analyserar hur bostadsproduktionen i Petersburg under transitionsperioden utvecklats beträffande antal och typ.

Befolkning och nuvarande bostadsbestånd

De ca. 4,7 miljoner invånarna i Petersburg bor idag i ca. 1,665 miljoner bostäder. Under transitionsperioden har den officiella folkmängden i staden minskat som följd av hög mortalitet och låg nativitet. Inflyttningen till staden har inte uppvägt födelseunderskottet. I slutet av 2003 hade stadens officiella folkmängd minskat med ca. 366 900 invånare sedan år 1991. Hushållens medelstorlek är 2,6 personer, men de består inte på långt när alltid av kärnfamiljer, utan flera generationer kan leva under samma tak.

I Petersburgs stadskärna finns gamla byggnader, en del rentav från 1700-talet. 19 % av stadens nuvarande bostadsbestånd är byggt före år 1917. En del av bostäderna i centrum är av typ kommunalka, dvs. bostäder med flera hushåll. Petersburg har varit ökänt för sitt stora inslag kommunalkor, som ännu år 2003 sammanlagt hyste ca. 234 800 personer.

De bostadshus som byggdes under sovjettiden benämns enligt vem som var kommunistpartiets generalsekreterare då de byggdes. Stalinhusen (stalinki) är vanligtvis byggda i tegel med tjocka väggar som isolerar värme och buller väl. Bostäderna är höga och rymliga.

De hus som byggdes under det massiva bostadsbyggandet på Chrustjovs tid på 1950-60 talen har fem våningar med lågt tak, saknar hiss och har tunna väggar. På grund av det mycket raska byggandet blev kvaliteten låg i dessa s.k. chrustjovki. Men det fanns fog för att bygga dem: en betydande del av bostäderna i

asuntokannasta. Hruštšovkien ei myöskään alun perin ollut tarkoitus olla käytössä kuin noin 25 vuotta. Nykyisin hruštšovkat ovat koko asuntokannasta kaikkien pahiten ränsistyneitä. Brežnevat taas ovat korkeampia kuin edeltäjänsä ja niissä on enemmän asuntoja. Tätä uudemmat talot ovat tavallisesti suhteellisen korkealaatuisia etenkin hruštšovkoihin verrattuna. Vuonna 1974 annettiin määräys, jonka mukaan suuriin kaupunkeihin tuli rakentaa vähintään 12-kerroksisia taloja. Tätä ennen Pietarissa rakennuslaki oli määrännyt, ettei rakennusten korkeus saanut ylittää Talvipalatsin korkeutta eli 23,5 metriä. Kokonaisuudessaan Pietarin asuntokanta koostuu lähes pelkästään kerrostaloista, sillä neuvostoaikana omakotitalojen rakentaminen oli kielletty, eikä pientalorakentamiseen ole ryhdytty kuin vasta viime aikoina.

Länsi-Eurooppaan verrattuna asuminen Pietarissa on ahdasta. Keskimääräinen asuinpinta-ala henkeä kohti vuonna 1990 oli 17,5m², mutta vuoteen 2003 mennessä se kuitenkin oli noussut 20,9 neliometriin. Hruštšovkoissa keskimääräinen asuinpinta-ala tosin on vain noin 15m² henkeä kohden. Kaiken kaikkiaan tilanne asumisväljyyden suhteen on silti sosialismin aikaan verrattuna parantunut. Vuonna 1919 nimittäin yhden ihmisen tarvitsemaksi asuinpinta-alaksi oli päätetty 8,25m² henkeä kohden, tosin myöhemmin tätä nostettiin kolmella neliometrillä. Asumisväljyyden kasvuun ovat tosin osaltaan vaikuttaneet uusrikkaiden valtavat luksusasunnot, jotka tietenkin suurentavat asuinpinta-alojen keskiarvoja, vaikkei tavallisten kotitalouksien kohdalla mitään muutosta olisi tapahtunutkaan. Toisaalta henkeä kohti lasketun keskimääräisen asuinpinta-alan kasvuun on vaikuttanut myös väestömäärän väheneminen.

Tuotannon tarvetta selittäviä tekijöitä

Asuntokysyntä on Pietarissa pysynyt suurena negatiivisesta demografisesta kehityksestä huolimatta. Väestömäärän vähenemistä voidaan tässä mielessä pitää po-

Petersburg förstördes under Andra världskriget. Och ursprungligen skulle de stå i bara 25 år. Numera utgör just chrustjovkorna det mest förfallna inslaget i bostadsbeståndet.

Brezjnevki, dvs. bezjnevhusen, är högre chrustjovkorna och innehåller mera bostäder. Standarden är relativt hög, i synnerhet jämfört med chrustjovkorna. År 1974 utgick en bestämmelse enligt vilken man i stora städer skulle bygga hus med minst 12 våningar. Dessförinnan hade byggnadsförordningen i Petersburg stipulerat att inget hus fick vara högre än Vinterpalatsets, dvs. 23,5 meter. Som helhet består bostadsbeståndet i Petersburg nästan helt av höghus. Under sovjettiden var det förbjudet för privatpersoner att bygga eget hus, och det är först nyligen man börjat bygga radhus och villor.

Med västeuropeiskt mått mätt bor man trångt i Petersburg. I chrustjovkorna är bostadsytan per person fortfarande bara 15 kvadratmeter. I beståndet som helhet har den ökat från 17,5 kvm år 1990 till 20,9 kvm år 2003. Men även under socialismen hade en förbättring skett i detta avseende. År 1919 hade man nämligen slagit fast att en människa behöver 8,25 kvm bostadsyta, en norm som sedermera höjdes med tre kvm. På sistone har också den minskande folkmängden bidragit till att bostadsytan per person vuxit. Dessutom har statistiken påverkats av de nyrikas väldiga lyxlägenheter, som höjt medeltalen – medan boendeförhållandena för den stora majoriteten inte förändrats nämnvärt.

Faktorer som förklarar behovet av bostadsbygget

Trots att folkmängden minskat har efterfrågan på bostäder i S:t Petersburg fortfarande varit stor. Folkminskningen har i det avseendet varit en bra sak, för annars hade ju efterfrågan varit ännu större. Enligt en undersökning gjord av fastighetsföretaget Systema Hals (Davydova 2003) ville 47 % av petersburgarna förbättra sina boendeförhållanden, och 28 % stod i beråd att göra det. Av de sistnämnda tänkte 46 % köpa en

sitiivisena asiana, sillä päinvastainen tilanne suurentaisi asuntokysyntää entisestään. Kiinteistöyrityksen, Systema Halsin (Davydova 2003) tekemän tutkimuksen mukaan 47 % pietarilaisista haluaisi parantaa asunolojaan ja 28 % on aikeissa tehdä näin. Heistä 46 % on aikeissa ostaa vanhan asunnon, kun taas uuden asunnon aikoo ostaa 24 %. Vasta rakenteilla olevaan asuntoon taas sijoittaa 19 % asunnon ostajista. Mikäli nämä luvut pitävät paikkansa, asuntotuotannolla on Pietarissa todella lupaava tulevaisuus kaupungin suuren väestömäärän ansiosta.

Asuntotuotannon tarpeeseen on epäilemättä vaikuttanut etenkin neuvostoajoilta periytynyt riittämättömän asuntokanta, asuntojen ränsistyneisyys sekä kotitalouksien yleinen tyytymättömyys asunoloihinsa. Kysynnän suuruuteen on vaikuttanut myös kotitalouksien taloudellisen tilan kohentuminen (kuva 1) yleisen talouden kehityksen myötä. Tosin virallisten palkkatulojen lisäksi kotitalouksien epävirallisten tulojen osuus on huomattava, joiden suuruudesta ei ole saatavilla varsinaista tietoa. Palkkaerot myös ovat merkittävästi kotitalouksien välillä, sillä esimerkiksi lokakuussa 2004 mediaanitulo henkeä kohti olivat lähes 25 % pienemmät kuin tulojen keskiarvo. Kotitalouksien todelliset mahdollisuudet asuntomarkkinoilla toimimiseen ovat siten keskenään hyvin eriävät, eikä pienituloisimmilla varsinaisesti ole ollut mahdollisuuksia parantaa omaa asumistilannettaan. Elintasoerot tulevatkin selvästi esiin juuri asumisen kautta.

Toisaalta samaan aikaan kotitalouksien tulokehityksen kanssa myös asuntojen hintataso on Pietarissa noussut (kuva 2). Erityisen nopeaa asuntohintojen nousu oli vuonna 2006. Kaupunkialueen sisällä alueelliset hintaerot kuitenkin ovat huomattavat.

Myös Venäjän hallitus on korostanut asunolojen parantamisen tärkeyttä. Tätä varten on perustettu koko federaation tasoinen ohjelma ”asuminen 2010”, johon muun muassa sisältyy sekä asuntotuotannon kaksinkertaistaminen vuoden 2004 tasosta vuoteen 2010 mennessä että asuntolainajärjestelmän kehittäminen. Vuoteen 2010 mennessä lainojen korkojen odotetaan

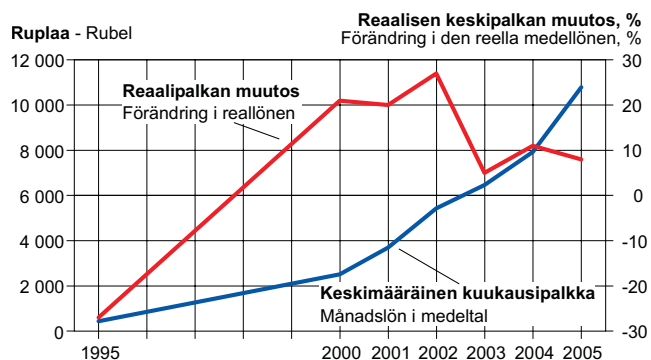
begagnad bostad, medan 24 % tänkte köpa nytt. 19 % placerade i en bostad som ännu höll på att byggas. Om dessa tal fortfarande håller streck står byggbranschen verkligen inför en ljus framtid i denna stora stad.

Behovet av nyproduktion kommer sig utan vidare av arvet från sovjettiden, dvs. ett alltför litet bostadsbestånd, förfallna bostäder och hushållens utbredda missnöje med sina boendeförhållanden. Att hushållens penningresurser förbättrats i takt med den allmänna ekonomiska situationen ökar ju också efterfrågan (Figur 1). Dessutom är det vanligt att hushållen har extrainkomster, som det inte finns statistik om. Det förekommer stora skillnader i löneinkomster hushåll emellan: i oktober 2004 var medianinkomsten per person nästan 25 % lägre än inkomsternas medeltal. Så hushållens konkurrenskraft på bostadsmarknaden är mycket olika, och låginkomsttagarna har inte haft nämnvärda möjligheter att förbättra sitt boende. Skillnader i levnadsstandard kommer tydligt fram just i boendet.

Men bostadspriserna har också stigit i S:t Petersburg, i takt med hushållens inkomster (Figur 2). Särskilt snabb var prisstegringen år 2006. Inom stadsområdet förekommer i och för sig stora lokala prisskillnader.

Kuva 1. Palkkatulojen kehitys Pietarissa 1995–2005

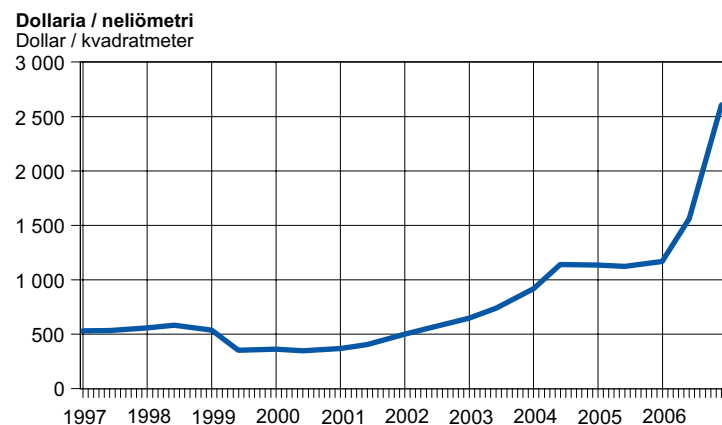
Figur 1. Löneinkomsternas utveckling i S:t Petersburg 1995–2005

Lähde: Tilastokeskus 2006.
Källa: Statistikcentralen 2006.

Kuva 2. Asuntojen hintojen kehitys Pietarissa 1997–2006 (Bjulleten' nedvižimosti 2006)

Figur 2. Bostadspriserna i S:t Petersburg 1997–2006 (Bjulleten' nedvižimosti 2006)

kin laskevan noin 7–8 prosenttiin, kun ne nyt ovat noin 10–19 prosenttia. Täten entistä useammalla on mahdollisuus harkita asunnon ostoa.

Asuntotuotannon määrä

Neuvostoliiton romahdusta seurasi asuntotuotannon jyrkkä väheneminen koko Venäjän tasolla valtion vähentäessä asuntotuotannon rahoitusta jyrkästi, kun kotitalouksien taloudelliset mahdollisuudet asunnon ostoon samaan aikaan olivat hyvin heikot. Vaikka tuotannon määrä onkin tällä vuosituohannella kasvanut, se oli vielä vuonna 2001 vain 40 % vuoden 1990 tasosta. Pietarissa asuntotuotanto on kuitenkin aina vuodesta 1996 eteenpäin kasvanut jatkuvasti (kuva 3). Kun vuonna 1998 Pietarin asuntotuotanto käsitti noin 11 400 asuntoa, eli noin 849 000m², niin vuonna 2005 asuntoja rakennettiin jo yli 30 000, eli noin 2,3 miljoonaa asuinneliometriä. Vuonna 2006 asuntoja valmistui jo suunnilleen yhtä paljon kuin koko Suomessa yhteensä. Asuntotuotannon määrää ei kuitenkaan nykyisestä paljoa pystytä kasvattamaan, sillä rajoittavina tekijöinä ovat sekä tonttipula että energian saanti ja ongelmat sähköhuollossa.

Även den ryska regeringen har betonat vikten av att boendeförhållandena förbättras. Ett boendeprogram för hela Ryska konfederationen år 2010 har inletts. En av dess målsättningar är att mellan åren 2004 och 2010 fördubbla bostadsproduktionen, en annan att utveckla systemet för bostadslån. Senast år 2010 väntas låneräntorna sjunka till 7–8 procent, mot 10–19 procent idag. Då blir det möjligt för allt flera att köpa bostad.

Bostadsproduktionens volym

Efter Sovjetunionens sönderfall följde en kraftig minskning i bostadsbyggandet i Ryssland i och med att staten plötsligt radikalt minskade

på anslagen för bostadsproduktion, samtidigt som hushållens ekonomiska möjligheter att köpa bostad var mycket små. Trots att produktionen tilltagit under 2000-talet motsvarade den ännu år 2001 bara 40 % av nivån år 1990. Men i S:t Petersburg har bostadsproduktionen ökat utan avbrott sedan 1996 (Figur 3). År 1998 byggdes 11 400 nya bostäder, med sammanlagt ca. 849 000 kvm, men år 2005 redan över 30 000 bostäder, dvs. omkring 2,3 miljoner bostads-kvm. År 2006 byggdes det ungefär lika många nya bostäder i S:t Petersburg som i hela Finland. Men mycket större kan den årliga bostadsproduktionen inte bli, i och med att tomtbrist och tillförsel av el och energi uppställer begränsningar.

År 2005 verkade hela 120 byggföretag i S:t Petersburg. Detta är en klar skillnad gentemot övriga Ryssland, där byggmarknaden dominerats av några stora byggfirmor med rötter i sovjettiden. Även på kvaliteten har man börjat fästa allt mer uppmärksamhet i Petersburg. Våren 2006 infördes de första kvalitetsnormerna för byggandet i staden. Syftet är att i synnerhet påverka valet av byggmaterial så att klimat- och naturförhållandena inte kommer åt att tära på byggnaderna så fort de blivit färdiga.

Pietarin asuntorakentamismarkkinoilla toimi peräti 120 rakentamisyriytystä vuonna 2005. Tämä eroaa huomattavasti muusta Venäjistä, jossa asuntorakentamismarkkinoita ovat perinteisesti dominoineet muutamat suuret, neuvostojoukoille juurensa ulottavat rakennusyriytykset. Myös asuntorakentamisen laatuun on Pietarissa viimeaikoina alettu kiinnittää enemmän huomiota. Keväällä 2006 kaupungissa otettiin käyttöön ensimmäiset rakentamista koskevat laatunormit. Tarkoituksena on ohjata etenkin rakennusmateriaalien valintaa siten, etteivät luonnonolosuhteet alkaisi ränsistää rakennusta heti sen valmistuttua.

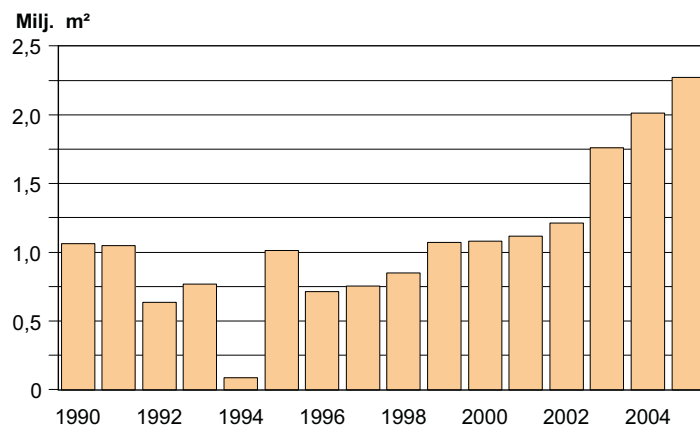
Uudet asunnot tavallisesti luovutetaan asunnon ostajille viimeistelemättöminä. Koska omistajat usein itse vastaavat sisätilojen rakentamisesta, asuntojen lopullinen laatu vaihtelee huomattavasti etenkin kotitalouden maksukyvyistä riippuen. Viimeistelemättömyys merkitsee samalla myös sitä, että talo saattaa julkisivujen valmistuttua olla tyhjillään vuosia ennen kuin asukkaat saavat sisätyöt valmiiksi.

Asuntotuotannon ongelmaksi Pietarissa on muodostunut pula vapaista tonteista hyvillä alueilla. Neuvostoaikana asuntorakentaminen tapahtui talouden ja demografisen kehityksen myötä aina kaupungin ulkokehille. Koska valtio omisti kaiken maan, eikä maalla ollut hintaa, ei myöskään ollut kannustetta ottaa jo rakennettuja maa-alueita uudiskäyttöön. Teollisuusalueet sijaitsivat keskustan läheisyydessä. Nyt teollisuutta on alettu siirtää kauemmaksi keskustasta, ja vanhoja teollisuusalueita rakentaa asumiskäyttöön. Lisäksi nykyisin asuntoja rakennetaan myös urbaaniin ympäristöön. Tämä ei kuitenkaan riitä parantamaan tonttipulaa. Vapaata maata olisi tarjolla Pietarin laita-alueilla, mutta kunnallistekniikan järjestäminen näille alueille on hyvin hankalaa. Yhdeksi ratkaisuksi tonttipulaan on myös ehdotettu kaupungin yhdistymistä ympäröivän Leningradin alueen kanssa, josta vuonna 2005 Pietariin liitettiinkin jo yksi osa.

Kuva 3. Asuntotuotanto Pietarissa 1990–2005

(Rosstat 2005)

Figur 3. Bostadsproduktionen i S:t Petersburg 1990–2005 (Rosstat 2005)

De nya bostäderna överläts vanligen till köparna utan slutfinish. Eftersom det ofta blir köparna själva som står för den, har det uppstått stora kvalitativa variationer i synnerhet beroende på hushållens ekonomiska resurser. Att bostäderna inte levereras färdiga leder också till att ett hus som utvändigt blivit färdigt kan stå tomt i åratal innan köparna fått dem i skick invändigt.

Ett problem för bostadsproduktionen i S:t Petersburg idag är bristen på bra tomter i bra områden. Under sovjettiden följde bostadsbyggandet med den ekonomiska och demografiska utvecklingen till stadens utkanter. Eftersom staten ägde all mark och marken inte kostade något upplevdes inget behov av att bygga till på redan nyttjad mark. Industriområdena låg i närheten av centrum. Nu har man börjat flytta industrin ut mot periferin och göra de gamla industriområdena till bostadsområden. Dessutom byggs det bostäder i urban miljö. Men detta hjälper inte mot tomtbristen. Det skulle finnas ledig mark ute i periferin, men det är mycket besvärligt att ordna med kommunal teknik till dessa områden. Ett förslag till lösning på tomtbristen är att slå ihop staden och den omgivande regionen Leningradskij Oblast. År 2005 anslöts redan en del av regionen till S:t Petersburg.

Tuotetut talotyypit

Pietarissa tyypillinen uusi asuinrakennus on 10–17-kerroksinen ja kerros-pinta-alaltaan 12 500–35 000m². Tyypillisessä uudessa asuinrakennuksessa on 200–550 asuntoa, pinta-alaltaan keskimäärin 63m². Eliittikerrostaloissa asuntojen koko saattaa kuitenkin olla reilusti yli 400m². Tästä voidaan päätellä, että osa uusista asunnoista on vastaavasti huomattavasti keskiarvoa pienempiä. Tyypillisestä poiketen Pietariin on rakenteilla muutamia todella massiivisia asuinrakennuksia. Esimerkiksi YIT Lentekillä on rakenteilla 500 metriä pitkä ja 15–17 kerrosta korkea asuinrakennus, johon tulee yhteensä 1 500 asuntoa 4 500 hengelle.

Venäjänkielessä ei ole tarkkaa vastinetta sanalle ”pientalo”, vaan puhutaan matalista taloista. Tähän käsitteeseen sisältyvät alle 5-kerroksiset kerrostalot, rivitalot ja omakotitalot. Pientalojen rakentamisen vähyys Pietarissa on johtunut etenkin jo mainitusta tonttipulasta sekä siitä, että pientaloissa rakentamiskustannukset neliometriä kohden ovat korkeammat kuin suurissa kerrostaloissa. Tämän takia pientaloja on ollut mahdollista rakentaa vain hyvätuloisille kotitalouksille Pietarin reuna-alueille tai kaupunkia ympäröivälle Leningradin alueelle. Syrjäseuduilla paikallinen väestö kuitenkin on suhteellisen pienituloista, joten vaarana on, että asukkaiden väliset tuloerot kasvavat pientalorakentamisen myötä huomattavasti. Myös liikenneyhteyksien järjestäminen etäisille alueille on hankalaa. Toisaalta rakentamisyrietyksilläkään ei ole aiempaa kokemusta pientalojen tuotannosta. Tällä vuosituhannella pientalorakentaminen on kuitenkin lisääntynyt, ja niiden rakentamisen myötä kaupungin ilmettä pyritään eurooppalaistamaan. Tarkoituksena olisi lisätä etenkin puutalojen rakentamista. Pientalojen tuotantomäärästä ei kuitenkaan ole saatavilla virallista tietoa. Goskomstatin (2004) tilastojen mukaan omakotitaloissa Pietarissa vuonna 2002 asui 47 530 henkeä, mikä tarkoittaisi noin yhtä prosenttia kaupungin koko väestöstä. Tilastoista ei kuitenkaan ilmene rivitaloissa ja matalissa kerrostaloissa asuvien osuuksia.

Typer av hus

I S:t Petersburg är det mest typiska nya bostadshuset ett höghus i 10–17 våningar med 12 000–35 000 kvm våningsyta. Vanligtvis finns mellan 200 och 550 bostäder (medelstorlek 63 kvm) i ett hus. I elithöghusen kan dock bostäderna vara t.o.m. 400 kvm stora, vilket drar upp medeltalet. Därav kan man dra slutsatsen att en del av de nya bostäderna är klart mindre än medeltalet. Ett särdrag i S:t Petersburg är också att där håller på att byggas några verkligt massiva bostadskomplex. Som exempel håller byggfirman YIT Lentek på med ett 500 m långt och 15–17 våningar högt bostadshus, där det kommer att finnas 1 500 bostäder för 4 500 personer.

Ryska språket saknar motsvarighet till begreppet småhus. Man talar bara om låga hus¹. I denna kategori räknas höghus lägre än 5 våningar, radhus² och villor³. Att det byggs så lite radhus och villor i S:t Petersburg beror delvis på redan nämnda tomtbrist, men också på att byggkostnaderna per kvadratmeter blir högre för småhus än för stora höghus. Därför har bara välbärgat folk haft råd att bygga småhus i stadens utkanter eller ute i Leningradskij Oblast. I regionen har folk i allmänhet rätt låga inkomster, så risken finns att det i och med småhusområdena uppstår verkligt stora sociala skillnader.

Det är också besvärligt att ordna trafikförbindelser till avlägsna områden. Dessutom har byggfirmorna inte mycket erfarenhet av att bygga småhus. Ändå har småhusbyggandet ökat på 2000-talet, och därmed försöker man göra staden mera europeisk. Meningen är att börja bygga mera i synnerhet i trä. Men några officiella uppgifter om hur mycket småhus som byggts finns inte. Enligt Goskomstats statistik (2004) bodde det år 2002 bara 47 530 personer i villor, vilket skulle betyda ca. en procent av stadens befolkning. Men statistiken säger inget om hur många som bor i radhus eller låga höghus.

Skyskrapor har inte heller varit typiska för stadsbilden i S:t Petersburg, i motsats till Moskva. I centrala S:t Petersburg får inga skyskrapor alls byggas i den

Myöskään pilvenpiirtäjät eivät ole olleet tyypillisiä Pietarin kaupunkikuvalle, toisin kuin ne ovat esimerkiksi Moskovalle. Pietarin keskusta-alueille pilvenpiirtäjiä ei saa rakentaa lainkaan sen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan arkkitehtuurin takia. Lähiöihin pilvenpiirtäjiä ei juuri rakenneta, sillä palokunnalla ei ole välineistöä tulipalojen sammuttamiseksi yli 17 kerroksen korkeudella sijaitsevista asunnoista. Tällä hetkellä kaupungin korkein rakennus on 25-kerroksinen. Vuonna 2004 kaupunginhallitus kuitenkin myönsi luvan kahden 40-kerroksisen asuinrakennuksen rakentamiselle. Myös muutamia muita yli 40-kerroksisia asuinrakennuksia on suunnitteilla. Pilvenpiirtäjien rakentamista on puolustettu muun muassa tonttimaan puutteella ja kalleudella. Pilvenpiirtäjien rakentamista taas on vastustettu, sillä niiden rakentamisen myötä keskustan ruuhkaongelmat pahenisivat entisestään.

Vanhan asutokannan ongelmat

Huonokuntoiset hruštšovkat ovat Pietarissa olleet erityinen huolenaihe, vaikkakaan kaikki niistä eivät ole huonokuntoisia.

Tilastotiedot ränsistyneen asutokannan osuuksista vaihtelevat, mutta ainakin jonkinasteista remontointia Pietarissa odottaa noin 2 400 asuinrakennusta, joka tarkoittaa noin 8,9 miljoonaa asuineliömetriä tai noin 10 % koko Pietarin asutokannasta (LEK 2004). Osa huonokuntoisimmista hruštšovkista on tarkoitus purkaa kokonaan ja niiden tonteille rakentaa uusia, moderneja asuinrakennuksia. Ongelmana kuitenkin on, mihin purettavien rakennusten asukkaat sijoitetaan. Pietarissa rakennuskomiteat ovatkin tehneet sopimusten kokeilusta, jonka tarkoituksena on ensin rakentaa hruštšovkien asukkaille vuokra-asuntoja kaupungin laitamille ja vasta sen jälkeen aloittaa täydelliset purku- ja uudisrakentamistyöt.

Osa huonokuntoisista hruštšovkista tullaan purkamisen sijasta remontoimaan. Tähän osallistuu etenkin moskovalaisia rakennusalan yrityksiä, joilla on aiempaa remontointikokemusta. Myös valtion rakennusko-

kulturhistoriskt värdefulla miljön. Inte heller i förorter-na bygger man skyskrapor, av den orsaken att brandkåren saknar materiel att släcka eldsvådor i över 17 våningar höga hus. För närvarande har stadens högsta byggnad 25 våningar. Men år 2004 gav stadsstyrelsen dock lov att bygga en 40 våningars byggnad, och ytterligare några 40-våningars hus planeras. Skyskraporna har rättfärdigats bl.a. med bristen och de höga priserna på tomtmark. Man har motsatt sig dem bl.a. för att de skulle innebära ännu värre trafikstockningar.

Problem med det gamla bostadsbeståndet

Fastän alla chrustjovkor inte är i dåligt skick, är många så förfallna att hela kategorin upplevs som ett bekymmer i S:t Petersburg.

Statistiken om hur stor andel av bostadsbeståndet som är förfallet varierar, men omkring 2 400 byggnader väntar åtminstone något slag av reparation, vilket betyder ca. 8,9 miljoner bostadskvadratmeter eller ca. 10 % av hela bostadsbeståndet i S:t Petersburg (LEK 2004). En del av de förfallna chrustjovkorna skall rivras helt och ge rum för nya moderna bostadshus. Problemet är dock placeringen av dem som bor i rivningshu-

”Tyypillinen hruštšovka”.
En typisk chrustjovka

miten on investoinut ylimääräiset 100 miljoonaa ruplaa Pietarin huonokuntoisen asuntokannan remontointiin. Remontoinnin yhteydessä ainakin osiin hruštšovkista on tarkoitus rakentaa yksi kerros lisää, jolloin asuntoja keskustan läheisyydessä sijaitseville alueille saadaan lisää ilman uusien tonttien tarvetta.

Kaiken kaikkiaan ränsistyneen asuntokannan purku- ja korjaustyöt sekä pietarilaisten kotitalouksien suuri kiinnostus uuden asunnon hankintaan tulevat pitämään asuntorakentamisen määrän suurena myös jatkossa. Kotitalouksien parantunut keskimääräinen tulotaso sekä asuntolainajärjestelmän kehittyminen omalta osaltaan lisäävät asuntotuotantoa entisestään. Myönteistä kehitystä on erityisesti ollut siirtyminen neuvostoajan standardoidusta massatuotannosta monipuoliseen asuntotuotantoon sekä tuotannon laadun parantaminen.

Artikkeli perustuu tekijän pro gradu työhön ”Asumisen ja asuntomarkkinoiden kehitys transitiokauden Pietarissa”, Helsingin yliopisto, maantieteen laitos 2007.

Lähteet: | Källor:

Bjulleten' nedvizimosti (2006). Indikator tsen na žil'e v Sankt-Peterburge. 10.1.2007

<<http://www.bn.ru/graphs/indexlong.phtml>>

Davydova, A.(2003). St. Petersburg sees increasing demand for elite apartments. St. Petersburg Times. 30.9.2003.

Goskomstat (2004). Žilištšnije uslovija naselenija. 11 tom. Itogi vserossiiskoi perepisi naselenija 2002 goda. Moskva IITs Statistika Rossii.

LEK (2004). Programma rekonstruktsii "hruštševok". 1.2.2007

<<http://www.lekestate.ru/projects/hrusch.asp>>

Rosstat (2005). Vvod v deijstvije žilyh domov. Rosstatin tilastoja. 20.12.2006

<http://www.gks.ru/scripts/db_inet/dbinet.cgi>

Tilastokeskus (2006). Venäjän ja Baltian tietokanta. 11.10.2006

<http://www.stat.fi/tup/venaja_baltia/index.html>

sen. Därför har byggkommittéerna i S:t Petersburg slutit avtal om ett försök vars syfte varit att först bygga hyresbostäder för chrustjovkornas invånare i stadens utkanter och därefter inleda rivandet och nybyggandet i full skala.

En del av de förfallna chrustjovkorna kommer att repareras. Där kommer byggföretag från Moskva med erfarenhet av denna typ av verksamhet med i bilden. Även den statliga byggkommissionen har investerat 100 miljoner rubel extra på reparation av förfallna hus i S:t Petersburg. I samband med reparationerna kommer det att byggas en sjätte våning i en del av chrustjovkorna för att på så sätt åstadkomma mera bostäder i områdena i närheten av stadskärnan utan att behöva få fram ny tomtmark.

Summa summarum kommer dels rivandet och reparerandet av de dåliga husen, dels petersburgarnas stora intresse för att skaffa en ny bostad att se till att bostadsbyggandet blir livligt även i framtiden. Den i genomsnitt stigande inkomstnivån bland hushållen och utvecklandet av bostadslånen kommer också att stimulera bostadsbyggandet. Till de positiva utvecklingsdragen hör att man börjat övergå från den standardiserade massproduktionen i sovjetstil till ett mångsidigare bostadsbyggande, och att man börjat satsa på bättre byggkvalitet.

Artikeln bygger på skribentens magistersavhandling ”Asumisen ja asuntomarkkinoiden kehitys transitiokauden Pietarissa” (Boendets och bostadsmarknadens utveckling i S:t Petersburg under transitionsperioden). Helsingfors universitet, Geografiska institutionen 2007.

Suurten kaupunkiseutujen valikoiva muuttoliike

Selektiv flyttningsrörelse i stora stadsregioner

Timo Aro

Taloudellisiin, sosiaalisiin ja muihin vastaaviin tekijöihin vedoten kunnat voivat pyrkiä vaikuttamaan siihen, minkälaista väkeä kuntaan muuttaa. Kunta voi esimerkiksi olla haluton rakentamaan vuokra-asuntoja, ja vuokra-asunnon saamiseksi voidaan asettaa ehtoja, kuten vakituisen työpaikan omaaminen. Kunta voi kaavoittaa korkeatasoisia omistusasuntoalueita halutuille paikoille “hyvien veronmaksajien” houkuttelemiseksi. Toinen valikoivan muuttopolitiikan väline on julkiset palvelut: ne voidaan järjestää niin, että ne puhuttelevat sen kaltaisia ihmisiä, joiden halutaan kuntaan muuttavan.

Muuttoliike seuraa viiveellä elinkeinorakenteen muutoksia ja suhdannevaihteluita. Maassamuutto on kiihtynyt kaikkien ennusteiden vastaisesti 2000-luvulla. Aikaisemmasta kehityksestä poiketen on nähtävissä kaksi keskeistä maassamuuton erityispiirrettä. Ensimmäiseksi, perinteiset suuralueiden väliset erot ovat siirtyneet yhä enemmän seutukuntien sisäisiksi eroiksi ns. hyvä ja huono-osaisten alueiden välillä. Toiseksi, muuttajien suuri määrä ei ole varsinainen ongelma, vaan muuttajien rakenne eli tulo- ja lähtömuuttajien toisistaan poikkeava profiili. Nämä tekijät ovat johta-

Med hänvisning till ekonomiska, sociala och andra skäl kan kommunerna påverka vilket slags folk som flyttar in. En kommun kan t.ex. vara ovillig att bygga hyresbostäder, och för beviljande av hyresbostad kan villkor uppställas, såsom innehav av fast arbetsplats. Kommunen kan planlägga högklassiga ägarbostadsområden på attraktiva ställen för att locka till sig “goda skattebetalare”. Ett annat verktyg för dylik selektiv inflyttningspolitik är den offentliga servicen: den kan ordnas så den är attraktiv för det slags människor man vill att skall flytta in.

Migrationen följer med en viss eftersläpning förändringar i näringsstrukturen och konjunkturerna. Tvärt emot alla prognoser har migrationen inom Finland ökat under 2000-talet. En ny trend är att två viktiga särdrag framträder. För det första har de traditionella skillnaderna mellan storområden övergått i interna skillnader inom regionkommunerna mellan s.k. privilegierade resp. förfördelade områden. För det andra är problemet egentligen inte det stora antalet flyttare, utan att inflyttarna har en så annorlunda befolkningsprofil än utflyttarna. Dessa faktorer har lett till en selektiv migration, där det flyttas mellan regioner och

neet valikoivaan muuttoliikkeeseen, jossa muuttajat valikoituvat eri seuduille ja seutujen sisällä henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella.

Maassamuuton profiili 2000-luvulla

Suomessa muutettiin 2000-luvun (2000–2005) alussa ennätyksellisen paljon. Muuttoliike oli määrällisesti ja suhteellisesti vilkkaampaa kuin koskaan aikaisemmin. Tämä koskee niin kuntien sisällä kuin kuntien välillä tapahtuvia muuttoa. 2000-luvun alkupuolella oli keskimäärin 850 000 muuttajaa vuodessa. Kaksi kolmesta muutosta tapahtui kuntien sisällä ja yksi kuntien välillä. Joka toinen kuntien välisistä muutoista tapahtui oman seutukunnan sisällä ja vain joka kolmas maakuntien välillä. Toisin sanoen lähes neljä viidestä muutosta tapahtui saman työssäkäyntialueen sisällä, jossa sijaitsee ihmisen toiminnallinen elinpiiri (työpaikka, koti, palvelut, harrastukset jne.).

Muutot valikoituivat nuoriin ikäryhmiin. 15–29-vuotiaat olivat moninkertaisesti yliedustettuja tulo- ja lähtömuuttovirroissa. Kolme neljästä muuttajasta oli alle 35-vuotias. Nuorten, opiskelijoiden ja lapsiperheiden roolit korostuvat muuttovirroissa. Vuonna 2003 lähes puolet muuttajista oli työllisiä (46,7 %), kun vastaava osuus oli 38 % vuonna 1995. Opiskelijoita oli joka kuudes (15,8 %) ja lapset (13,7 %) olivat kolmanneksi suurin ryhmä. Keskimäärin joka kymmenes muuttaja oli työtön (9,1 %). Maassamuuttoalttius on kasvanut 2000-luvulla kaikissa ikäryhmissä, kuten voidaan päätellä seuraavasta kuviosta (1).

Ulkomaalaisten ja opiskelijoiden osuus maassa-

inom regioner utgående från vissa personliga egenskaper.

Flyttandet inom landet på 2000-talet: profil

Åren 2000–2005 flyttades det rekordartat mycket i Finland. Migrationen var både kvantitativt och relativt livligare än någonsin tidigare. Detta gällde flyttande såväl inom kommuner som mellan dem. Under dessa år flyttade i medeltal 850 000 personer per år. Två tredjedelar av flyttningarna skedde inom kommuner och en tredjedel mellan kommuner. Varannan flyttning mellan kommuner skedde inom samma regionkommun och bara var tredje mellan landskap. M.a.o. skedde nästan fyra femtedelar av flyttningarna inom samma pendlingsområde, där folks funktionella livssfär finns (arbetsplats, hem, service, hobbyn etc.).

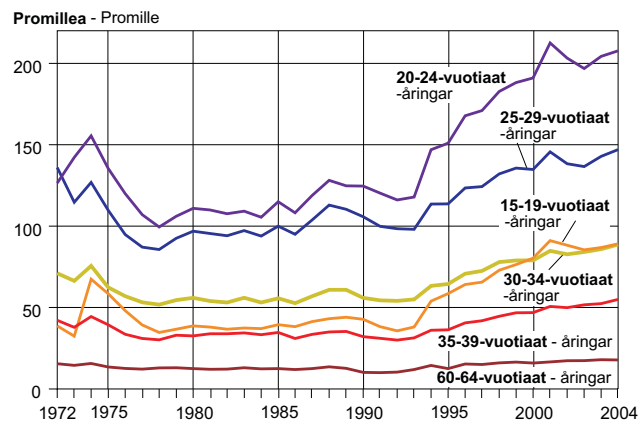
Det var främst de yngre åldersklasserna som flyttade. 15–29-åringarna var flerdubbelt överrepresenterade både bland in- och utflyttarna. Tre fjärdedelar av flyttarna var under 35 år, mestadels unga, studerande eller barnfamiljer. År 2003 var nästan hälften (46,7 %) av flyttarna sysselsatta, mot en dryg tredjedel (38 %) år 1995. Ca. en sjättedel (15,8 %) var studerande, och

barnen (13,7 %) var tredje största gruppen. I medeltal var tionde flyttare var arbetslös (9,1 %). Benägenheten att flytta inom landet har tilltagit i alla åldersgrupper, såsom Figur 1 visar.

Utlänningarnas och studerandenas andel av dem som flyttar inom landet har vuxit märkbart under de senaste 15 åren. Var fjärde av dem som flyttar mellan kommuner är studerande. Att studerande-

Kuvio 1. Maassamuuttoalttius eräissä ikäryhmissä 1972–2005

Figur 1. Benägenhet att flytta inom landet i vissa åldersgrupper 1972–2005

muuttajissa on kasvanut merkittävästi viimeisen 15 vuoden aikana. Jo joka neljäs kuntien välillä muuttaja on opiskelija. Opiskelijoiden osuuden kasvu perustuu osaamiseen ja tietotalouteen perustuvan yhteiskunta-kehityksen lisäksi kotikuntalain muuttumiseen vuonna 1994. Ulkomaalaisten muuttoalttius on korkeampi kantaväestöön verrattuna. Lisäksi ulkomaalaisten maassamuutolle on ominaista kasautumiskehitys määrätyille alueille. Pääkaupunkiseutu ja muut suuret yliopistokaupungit muodostavat merkittävän ulkomaalaisperäisen väestön tulomuuttokeskittymän.

2000-luvulla on saanut keskimäärin joka neljäs kunta ja joka kolmas seutukunta muuttovoittoa. Muuttovoittoiset alueet sijaitsivat ensisijaisesti suurimpien yliopistokaupunkien ympäristössä ja toissijaisesti yksittäisten maakuntakeskusten läheisyydessä. Muuttovoitot keskittyvät Helsinki-Turku-Tampere – kolmion sisälle tai niiden välittömään läheisyyteen. Uutena efektinä olivat logistisissa solmukohdissa kuten liikenteen, osaamisen, asumisen tai tuotannon solmupisteissä olevat muuttovoittoiset, niin sanotut ”ABC-paikkakunnat”. Noin 300 kunnassa on väki vähentynyt sekä syntyvyden että muuttotappion vuoksi.

Helsingin seudun muuttoliikkeen erityispiirteet

Helsingin seudun muuttoliikkeen virtausmalli on hyvin kaksijakoinen: opiskelija- ja nuorisopainotteinen tulomuutto suuntautuu Helsinkiin ja perheellistyminen vie vyöhykemäisesti kohti reunoja. Työssäkäyntialueiden sisäiset lähimuutot eivät noudata kuntien välisiä hallinnollisia rajoja. Muuttajien lähtö- ja tuloalueissa olevat erot ja tulo- ja lähtömuuttajien poikkeavat profiilit aiheuttavat seutujen sisällä välittömiä ja välillisiä vaikutuksia. Helsingin seudun muuttoliikkeeseen liittyy neljä säännönmukaisuutta, jotka kytkeytyvät suhdannevaihteluihin, asumiseen ja tonttipolitiikkaan, elinvaiheiden muutokseen ja muuttajien työmarkkina-asemaan.

nas andel vuxit beror dels på kunskapssamhällets krav på utbildning, dels på att lagen om hemkommun förändrades år 1994. Ännu flyttbenägnare än ursprungsfinländarna är invandrarna, som dessutom tenderar anhopa sig i vissa områden. Huvudstadsregionen och de övriga stora universitetsstäderna utgör betydande koncentrationer av invandramigration.

Under 2000-talet har i medeltal var fjärde kommun och var tredje regionkommun fått flyttöverskott. Dessa områden ligger för det mesta kring de stora universitetsstäderna men också i viss mån nära enskilda landskapscentra. De områden som har flyttningsöverskott koncentreras i triangeln Helsingfors-Åbo-Tammerfors eller dess omedelbara närhet. En ny typ var de s.k. ABC-orterna, som utgjorde logistiska knutpunkter och hade flyttöverskott. Men i 300 kommuner har folkmängden minskat, beroende på både födelseunderskott och flyttunderskott.

Särdrag hos flyttandet i Helsingforsregionen

Flyttningsströmmarna i Helsingforsregionen är mycket tudelade: studerande och unga vuxna flyttar in till Helsingfors, medan unga familjer flyttar ut mot periferin. Flyttandet inom pendlingsområden iaktar inte de administrativa gränserna kommuner emellan. P.g.a. skillnaderna mellan de områden som man flyttar till resp. från och skillnaderna i personliga egenskaper mellan in- och utflyttarna uppstår direkta och indirekta verkningar i regionerna. Flyttandet inom Helsingforsregionen påvisar fyra mönster, som anknyter till konjunkturväxlingar, boende och tomtpolitik, förändringar i levnadsskede och flyttarnas ställning på arbetsmarknaden.

För det första har flyttandet i Helsingfors på lång sikt återspeglat de ekonomiska konjunkturväxlingarna. Under högkonjunkturer har Helsingfors fått flyttöverskott som så småningom övergått i flyttunderskott. Flyttningsrörelsen har först gått ut till de närmaste

Ensimmäiseksi, Helsingin muuttoliikkeen yleinen kehitys on pitkällä aikavälillä heijastanut talouden suhdannevaihteluissa tapahtuneita muutoksia. Talouden noususyklien aikana Helsingin kaupungin saamat muuttovoitot pienentyvät tasaisesti ja kääntyvät vähitellen muuttotappioksi. Muuttovirrat suuntautuvat nousukaudella aluksi Helsingin ympäristökuntiin, sen jälkeen muualle Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan alueelle ja noususuhdanteen huipussa muihin naapurimaakuntiin. Laskukaudella muutot kehyskuntiin tyrehtyvät ja muutot kääntyvät kohti keskusta.

Toiseksi, asuminen ohjaa keskeisesti Helsingin alueen muuttovirtojen kohdentumista. Sama kehitys ilmenee niin Helsingin sisäisessä muuttoliikkeessä kuin alueen kuntien välisissä muutoissa. Eriytyminen näkyy yhtäältä Helsingin kaupungin sisällä alueiden välisten erojen kasvuna ja toisaalta Helsingin ja kehyskuntien välisten erojen korostumisena.

Kolmanneksi, Helsingin alueen muutot ovat olleet läheisessä yhteydessä eri elämänvaiheissa tapahtuneisiin muutoksiin. Nuoret ikäryhmät hakeutuvat opiskelemaan, ensimmäisen työpaikan, sosiaalisen asuntotuotannon tms. syyn vuoksi koko maasta Helsinkiin. Opiskelun päätyttyä, perheen laajentuessa, urakehityksen vauhdittuessa jne. muutot suuntautuvat keskimääräistä useammin Helsingistä poispäin suuntautuville vyöhykkeille. Kehitys on jatkunut samansuuntaisena useiden vuosikymmenien ajan.

Neljänneksi, Helsinki on kansallisesti yksi merkittävimmistä opiskelijakeskittymistä. Helsinki on merkittävä opiskelijoiden tulomuuttovirtojen kohde. Kotikuntalain (1994) säätämisen jälkeen yhä suurempi osa kaupungin saamasta muuttovoitosta on perustunut opiskelijoihin. Helsingin kuntatalouden näkökulmasta muuttajien työmarkkina-asema on erittäin epäedullinen: tulomuuttajissa ovat yliedustettuja työvoiman ulkopuolinen väestö ja työttömät työnhakijat ja lähtömuuttajissa työlliset. Työmarkkina-asema heijastuu muuttajien ikärakenteeseen, koulutus- ja tulotasoon sekä muihin sosioekonomisiin mittareihin negatiivi-

kommunerna, sedan till övriga Nyland och Östra Nyland, och vid konjunkturtoppen även andra närliggande kommuner. När det sedan blir lågkonjunktur avtar flyttandet till grannkommunerna, och börjar igen rikta sig mot centrum igen.

För det andra påverkas flyttningsströmmarna i avgörande grad av tillgången på bostäder, oavsett det gäller flyttande inom Helsingfors eller mellan kommunerna i Helsingforsregionen. Differentieringen syns som växande skillnader mellan olika områden i dels Helsingfors, dels hela regionen.

För det tredje har flyttandet i Helsingforsregionen nära samband med livscykelrelaterat flyttande. På grund av studier, en första anställning, tillgången på socialt boende söker sig unga från hela landet till Helsingfors. Då studierna klarats av och då man bildar familj och får barn, och yrkeskarriären får fart, flyttar man oftare än genomsnittet utåt från Helsingfors. Denna utveckling har varit ganska likadan i flera årtionden.

För det fjärde är Helsingfors en av de viktigaste studieorterna i Finland. Inflyttningen av studerande är betydande. Sedan den nya lagen om hemkommun trädde i kraft år 1994 har en allt större del av stadens flyttningsöverskott bestått av studerande. Ur den helsingforsiska kommunekonomin synvinkel är balansen mellan flyttarnas sysselsättningsstatus ofördelaktig: bland inflyttarna är icke-medlemmarna av arbetskraften och de arbetslösa överrepresenterade, bland utflyttarna de sysselsatta. Sysselsättningsstatusen avspeglar sig på ett negativt kumulativt sätt på flyttarnas åldersstruktur, utbildnings- och inkomstnivå och övriga socioekonomiska mätare. Förutom studerande flyttar även folk med utländsk bakgrund i främsta rummet till Helsingfors, och inom Helsingfors övervägande till de östra stadsdelarna. I Helsingfors kranskommuner är läget det exakt motsatta: de drar nytta av både flyttarnas antal och struktur på ett positivt kumulativt sätt.

sesti kumuloituvalla tavalla. Opiskelijoiden lisäksi ulkomaalaisperäisen väestön tulomuuttovirrat kohdentuvat ensisijaisesti Helsinkiin, ja Helsingin sisällä epätasapainoisesti lähinnä Itä-Helsingin alueella. Helsingin kehyskunnissa tilanne on täsmälleen päinvastainen: ne hyötyvät sekä muuttajien määrästä että rakenteesta positiivisesti kumuloituvalla tavalla.

Määrällisestä laadulliseen tarkasteluun

Muuttoliikkeen määrälliset numerot ovat usein harhaanjohtavia varsinkin kuntatalouden ja sosiaalisen rakenteen kannalta. Muuttoliikkeen todellisten vaikutusten ymmärtäminen edellyttää toisenlaista tulokulmaa. Muuttoliike on siitä ikävä yhteiskunnallinen ilmiö, että sen todelliset vaikutukset ilmenevät kunta- ja palvelurakenteessa vasta vuosikymmenien aikana. Seuraukset tulevat esiin ikään kuin hiipimällä, vaikeasti havaittavina olevina pieninä yksittäisinä rakennemuutoksina eri osa-alueilla. Yhdessä pienet muutokset saavat aikaan kuitenkin kuntatalouden kannalta vakavan taloudellisen, sosiaalisen ja demografisen loukun. Määrällisen tarkastelun rinnalla on kyettävä tarkastelemaan muuttajien rakennetta: keitä ovat tulo- ja lähtömuuttajat taloudellisista, sosiaalisilta ja demografisilta ominaisuuksiltaan ja mitä seurausvaikutuksia heistä aiheutuu kuntatalouteen ja demografiseen rakenteeseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Muuttajien rakennetta tutkimalla voidaan tehdä analyyttisiä johtopäätöksiä muuttoliikkeen hyödyllisyydestä ja vahingollisuudesta yksittäisen kunnan tai seutukunnan tulevan kehityksen kannalta. Jokainen muuttaja aiheuttaa tulo- ja menovaikutuksia sekä luovuttavalla että vastaanottavalla alueella. Tulovaikutukset liittyvät verotuloihin, verotulotasaukseen ja valtionosuuksiin, menovaikutukset puolestaan julkisten palveluiden kysyntään, asuin- ja tonttitilan tarpeeseen, infrastruktuuriin ja palvelutuotantoon. Kaikki keskeisimmät tulo- ja menovaikutukset kytkeytyvät ikära-

Från kvantitativ till kvalitativ analys

De kvantitativa siffrorna för flyttningsrörelsen är ofta vilseledande i synnerhet ur kommunekonomin och den sociala strukturens synvinkel. Att förstå de verkliga verkningarna av flyttningsrörelsen kräver en annan infallsvinkel. Migration är såtillvida ett knepigt samhällsfenomen att dess verkliga verkningar yppar sig i kommun- och servicestrukturen först under årtionden. Följderna kommer fram liksom i smyg, som svårskönjda små enstaka strukturförändringar på olika delområden. Men tillsammans leder de små förändringarna till en allvarlig ekonomisk, social och demografisk fälla för kommunekonomin. Vid sidan av den kvantitativa analysen måste man kunna analysera flyttarnas struktur, dvs. vilka ekonomiska, sociala och demografiska egenskaper de har och vilka följdverkningar de får på kommunekonomin och befolkningsstrukturen på lång och kort sikt.

Genom att undersöka flyttarnas struktur kan vi dra analytiska slutsatser om migrationens nyttighet resp. skadlighet för en enskild kommuns eller regionkommuns framtida utveckling. Varje flyttare påverkar inkomsterna och utgifterna på både sin utflyttnings- och sin inflyttningsort. Inkomsterna handlar om skatteintäkter, skatteutjämnningar och statsandelar, utgifterna om nyttjande av offentlig service, behov av bostäder och tomter, infrastruktur och serviceproduktion. Alla de viktigaste inkomst- och utgiftsverkningarna hör ihop med åldersstrukturen. Det väsentliga är att dessa förändringar kan förutses.

En analys av enbart nettoflyttningsstatistik leder till felaktiga tolkningar och skymmer flyttandets verkliga verkningar på kommun-, region- och den socioekonomiska strukturen. Vi måste gå längre än siffrorna för att kunna dra slutsatser, titta på in- och utflyttarnas egenskaper. Då ser vid snabbt att resultatet blir motsatt för centralstäderna och deras kranskommuner. Centralstäderna får problem p.g.a. flyttarnas struktur, och verk-

kenteeseen. Olennaista on, että näitä muutoksia on mahdollista ennakoita.

Alueiden nettomuuttolukujen tarkastelu johtaa väärin tulkintoihin ja peittää muuttojen todelliset vaikutukset kunta-, alue- ja sosio-ekonomiseen rakentamiseen. Johtopäätösten tekeminen edellyttää pureutumista numeroiden taakse, tulo- ja lähtömuuttajien laadullisiin ominaisuuksiin. Näin havaitaan nopeasti, että tulokset ovat päinvastaiset keskuskaupunkien ja niiden kehyskuntien osalta. Keskuskaupungit ovat muuttajien rakenteen suhteen ongelmallisessa tilanteessa, jonka vaikutukset kumuloituvat niin demografiseen kehitykseen kuin kuntatalouteen usean eri tekijän kautta. Kehyskuntien asema taas parantuu suhteellisesti koko ajan. Kehyskunnat hyötyvät sekä määrällisesti että laadullisesti maassamuutosta.

Valikoivuus tarkoittaa, että tulo- ja lähtömuuttajat poikkeavat merkittävästi toisistaan työmarkkina-asetmaltaan, taloudellisilta, sosiaalisilta ja ikään liittyviltä ominaisuuksiltaan. Valikoivan muuttoliikkeen seuraukset heijastuvat kaupunkiseutujen sisällä kuntatalouteen, palvelurakenteeseen, asumiseen, maankäyttö- ja tonttipolitiikkaan jne. Seuraukset ovat erilaisia lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Valikoiva muuttoliike aiheuttaa merkittävän rakenteellisen haasteen kaupunkiseutujen sisäiselle kehitykselle.

Valikoiva muuttoliike on seurausta asumisperustaisten lähimuuttojen kasvusta. Juurettomuutta ja sosiaalista turvattomuutta aiheuttavat kaukokuutot ovat vaihtuneet hyvinvoinnin kasvaessa lähimuutoiksi. Lähimuuttoja ohjaavat asuinneliöt, ympäristöön ja viihtyvyyteen liittyvät syyt. Yhä suurempi merkitys on elämäntapaan, mielikuviin ja imagoon liittyvillä vetoimatekijöillä. Tämä heijastuu kaupunkiseutujen sisäisten erojen kasvamiseen ja mosaiikkimaiseen kehitykseen. Joka kolmas suomalainen (700 000) käy jo työssä oman asuinkuntansa ulkopuolelle. Helsingin, läheisyydessä pendelöi jo enemmän kuin joka toinen. Helsingin ympäristökunnissa pendelöintiaste vaihtelee 50–60 prosentin välillä.

ningarna kumuleras både på den demografiska utvecklingen och kommunekonomin via flera faktorer. Samtidigt förbättras kranskommunernas relativa ställning hela tiden. Kranskommunerna drar såväl kvantitativ som kvalitativ nytta av migrationen.

Selektivitet betyder att in- och utflyttarna avviker märkbart från varandra beträffande ställning på arbetsmarknaden, ekonomi, social ställning och ålder. Följderna av en selektiv flyttningsrörelse avspeglar sig inom stadsregionerna på kommunekonomin, servicestrukturen, boendet, markanvändningen och tomtpolitiken mm.. Följderna är olika på lång, medellång och kort sikt. Den selektiva flyttningsrörelsen utgör en viktig strukturell utmaning för stadsregionernas interna utveckling.

Den selektiva flyttningsrörelsen är en följd av ökningen i flyttningar till lämpligare bostad i närområdet. De långväga flyttningarna med rotlöshet och social otrygghet som följd har med det ökade välståndet övergått i närflyttningar. De senare dikteras av bostadsstorlek, miljö och trivsel. En allt större roll får olika attraktionsfaktorer som påverkar livsstil, sinnebilder och image. Detta tar sig uttryck i växande interna skillnader och mosaikartad utveckling i stadsregioner. Var tredje sysselsatt finländare (700 000) jobbar redan utanför sin hemkommun. I kommunerna kring Helsingfors pendlar 50–60 procent av de sysselsatta.

Sibbo som exempel på selektiv migration

Sibbo är en typisk tillväxtkommun som drar nytta av sin närhet till en centralstad. Den drar både kvantitativ och kvalitativ nytta av flyttningsrörelsen. En positiv flyttutveckling avspeglas i naturlig folkökning. Inflyttarna är oftare än genomsnittet i yrkesaktiv ålder, sysselsatta, medel- eller höginkomsttagare och utbildade. Utflyttarna består till en större del av folk utanför arbetskraften eller arbetslösa, med låg eller medelhög utbildning och låga eller medelhöga inkomster. Flyttarnas antal och struktur är i optimal balans. Tack vare de

Sipoo valikoivan muuttoliikkeen esimerkkinä

Sipoo on tyypillinen keskuskaupungin läheisyydestä hyötyvä kasvukunta. Kunta hyötyy niin määrällisesti kuin laadullisesti muuttoliikkeestä. Positiivinen muuttokehitys heijastuu luonnolliseen väestönlisäykseen. Tulomuuttajat ovat keskimääräistä useammin aktiivikäisiä, työllisiä, keski- ja hyvätuloisia ja koulutettuja, kun lähtömuuttajat puolestaan ovat työvoiman ulkopuolisia tai työttömiä, perus- tai keskiasteen suorittaneita ja pieni- tai keskituloisia. Muuttajien määrä ja rakenne ovat optimaalisessa tasapainossa. Muuttajien rakenteen ansiosta kunnan taloudellinen, sosiaalinen ja demografinen asema vahvistuu suhteellisesti vuosi vuodelta esimerkiksi alueen keskuskaupunkiin verrattuna. Taulukossa 1. on kuvattu Sipoon muuttoliikkeen rakennepiirteitä vuosina 2000–2003. Taulukkoon on yhteenlaskettu neljän vuoden nettomuuttotiedot eri rakenneominaisuuksien perusteella.

Taulukko 1. Sipoon muuttoliikkeen rakennepiirteitä nettomuuttolukujen perusteella vuosina 2000–2003

Sipoolainen tulo- ja lähtömuuttaja (100 muuttajaa kohden)	
<p>Tulomuuttaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pääasiallinen toiminta: 60 työllistä, 24 lasta, 4 työtöntä, 3 opiskelijaa, 3 eläkeläistä ja 5 muuta • Ikä: 24 lasta, 15-24-vuotiaita 13, 25-34-vuotiaita 31, 35-44-vuotiaita 20, 45-54-vuotiaita 8, 55-64-vuotiaita 3 ja yli 65-vuotiaita 1 • Tulot: Alle 17 000 euroa 38, 17-32 000 euroa 35, 32-52 000 euroa 18 yli 52 000 euroa 9 • Koulutus: Perusaste 43, keski-aste 29 ja korkea-aste 28 • Muuttosuunta: Helsinki 40, Vantaa 17, Kerava 6, Espoo 5, Järvenpää 4, Tuusula 2, Porvoo 5, muut kunnat 16 ja ulkomaat 4 <p>HELINGISTÄ, VANTAALTA TAI NAAPURIKUNNISTA MUUTTAVA TYÖLLINEN LAPSIPERHE, JOKA ON 25-44-VUOTIAS, KESKI- TAI HYVÄTULOINEN JA KOULUTETTU</p>	<p>Lähtömuuttaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pääasiallinen toiminta: 55 työllistä, 16 lasta, 5 työtöntä, 10 opiskelijaa, 5 eläkeläistä ja 9 muuta • Ikä: 17 lasta, 15-24-vuotiaita 30, 25-34-vuotiaita 22, 35-44-vuotiaita 14, 45-54-vuotiaita 10, 55-64-vuotiaita 5 ja yli 65-vuotiaita 3 • Tulot: Alle 17 000 euroa 53, 17-32 000 euroa 32, 32-52 000 euroa 11 yli 52 000 euroa 5 • Koulutus: Perusaste 43, keski-aste 39 ja korkea-aste 19 • Muuttosuunta: Helsinki 29, Vantaa 12, Kerava 8, Espoo 4, Järvenpää 4, Tuusula 3, Porvoo 10, muut kunnat 27 ja ulkomaat 4 <p>1. MUUALLE SUOMEEN TAI PÄÄKAUPUNKISEUDULLE MUUTTAVA PIENITULOINEN NUORI TAI OPISKELIJA, JOKA ON SUORITTANUT YLIOPIILAS-TAI KESKIASTEEN TUTKINNON</p> <p>2. NAAPURIKUNTAAN MUUTTAVA TYÖLLINEN LAPSIPERHE, JOKA ON 25-44-VUOTIAS KESKITULOINEN</p>

ras struktur stärks kommunen ekonomiska, sociala och demografiska ställning gentemot t.ex. centralkommunen år för år. Tabell 1. visar den strukturella profilen på migrationen i Sibbo åren 2000–2003.

Tabell 1. Strukturell profil hos migrationen i Sibbo på grundval av nettoflyttningstal åren 2000–2003

In- och utflyttare i Sibbo (av 100 flyttande)	
<p>Inflyttarna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huvudsaklig verksamhet: 60 sysselsatta, 24 barn, 4 arbetslösa, 3 studerande, 3 pensionärer och 5 övriga • Alder: barn 24, 15-24-åringar 13, 25-34-åringar 31, 35-44-åringar 20, 45-54-åringar 8, 55-64-åringar 3 och över 65-åringar 1 • Inkomster: Under 17 000 euro 38, 17-32 000 euro 35, 32-52 000 euro 18, över 52 000 euro 9 • Utbildning: Primär 43, sekundär 29 och tertiär 28 • Flyttar från: Helsingfors 40, Vanda 17, Kervo 6, Esbo 5, Träskända 4, Tusby 2, Borgå 5, annan kommun 16, utlandet 4 <p>BARNFAMILJ SOM FLYTTAR FRÅN HELSINGFORS, VANDA ELLER GRÄNKOMMUNERNA MED REFERENSPERSON I ÅLDERN 25-44 ÅR SOM ÄR SYSSELSATT OCH HAR MEDELHÖG ELLER HÖG INKOMST OCH UTBILDNING</p>	<p>Utflyttarna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huvudsaklig verksamhet: 55 sysselsatta, 16 barn, 5 arbetslösa, 10 studerande, 5 pensionärer och 9 övriga • Alder: barn 17, 15-24-åringar 30, 25-34-åringar 22, 35-44-åringar 14, 45-54-åringar 10, 55-64-åringar 5 och över 65-åringar 3 • Inkomster: Under 17 000 euro 53, 17-32 000 euro 32, 32-52 000 euro 11, över 52 000 euro 5 • Utbildning: Primär 43, sekundär 39 och tertiär 19 • Flyttar från: Helsingfors 29, Vanda 12, Kervo 8, Esbo 4, Träskända 4, Tusby 3, Borgå 10, annan kommun 27, utlandet 4 <p>1. UNG ELLER STUDERANDE MED AVLAGD STUDENTEXAMEN ELLER ÖVRIG SEKUNDÄR EXAMEN OCH SMÅ INKOMSTER, SOM FLYTTAR TILL ÖVRIGA FINLAND ELLER HUVUDSTADSREGIONEN.</p> <p>2. BARNFAMILJ SOM FLYTTAR TILL GRÄNKOMMUNEN MED 25-44-ÅRIG SYSSELSATT REFERENSPERSON MED MEDELHÖG INKOMST.</p>

Åren 1987–2005 var Sibbos årsmedeltal för flyttöverskottet 160 och födelseöverskottet 70. Således växte kommunens folkmängd med i medeltal 230 varje år. Fyra av fem inflyttare kommer från Huvudstadsregionen eller Sibbos grannkommuner. De positiva följderna av selektiv migration kan liksom i Sibbo skönjas i nästan alla kommuner kring Helsingfors. Detta tar sig även uttryck i det s.k. nimbyfenomenet (Not In My Backyard). Många kommuner redan länge haft råd att bedriva selektiv migrationspolitik. Enskilda kommuner kan med hänvisning till ekonomiska, sociala och kulturella skäl begränsa eller gallra inflyttarna. En kommun kan t.ex. vara ovillig att bygga hyresbostäder, och för beviljande av hyresbostad kan villkor uppställas, t.ex. fast arbetsplats. Den kan om den vill planläg-

Ajanjaksolla 1987–2005 Sipoo on saanut keskimäärin muuttovoittoa 160 henkilöä vuodessa ja syntyvyyden enemmitys on ollut keskimäärin 70 henkilöä vuodessa. Tästä tulee yhteissumma keskimäärin 230 henkilöä vuodessa. Neljä viidestä tulo muuttajasta tulee pääkaupunkiseudulta tai muista Sipoon naapurikunnista. Siposta lähtijöistä myös sama osuus päätyy lähialueille. Valikoivan muuttoliikkeen positiiviset seuraukset näkyvät Sipoon lailla lähes kaikissa Helsingin ympäristökunnissa. Tämä näkyy osittain ns. NIMBY-ilmiönä. Usealla kunnalla on ollut jo pitkään varaa harjoittaa valikoivaa muuttajapolitiikkaa. Yksittäiset kunnat voivat taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin syihin vedoten rajoittaa tai seuloa tulomuuttajia. Kunta voi olla esimerkiksi haluton rakentamaan vuokra-asuntoja tai vuokra-asunnon ehdoksi voidaan asettaa kriteereitä, kuten vakituinen työpaikka. Kunta voi halutessaan kaavoittaa omistusasumiseen liittyviä korkeatasoisia asuinalueita parhaille paikoille, mikä takaa taas tulevien muuttajien olevan ominaisuuksistaan mahdollisimman hyvää ainesta. Yksi tapa harjoittaa valikoivaa muuttopolitiikkaa on järjestää julkiset palvelut siten, että niiden avulla voidaan vaikuttaa siihen, millaisia muuttajia kuntaan halutaan.

PARAS-hanke ja valikoiva muuttoliike

Kunta- ja palvelurakennemuudistus (PARAS-hanke) muodostaa periaatteessa välineen, jossa keskuskäytön ja niiden ympäristökuntien väliseen muuttoliikkeen määrän ja rakenteen aiheuttamaan epätasapainoon on mahdollista puuttua. Kuntien puitelain lähtökohtana on hakea seudullisesti kestävä ratkaisua palveluiden järjestämiseen sekä asumiseen, maankäyttöön ja liikenteeseen liittyviin järjestelyihin. Seutujen sisäinen muuttoliike ja alueen sisäinen kohdentuminen on tällöin yksi keskeisistä erityiskysymyksistä.

Kuvio 2. Sipoon tulo- ja lähtömuuttajan profiili (suhteutettuna 100 asukkaaseen)

Figur 2. Inflyttare och utflyttare i Sibbo: profil (per 100 invånare)

Muuttaja Variabel	Nettomuutto abs. Nettoflyttning abs.
Pääasiallinen toiminta:	
Huvudsaklig verksamhet:	
Työllinen Sysselsatt	628
Työtön Arbetslös	13
Lapsi Barn	507
Opiskelija Studerande	-161
Varusmies Beväring	-2
Eläkeläinen Pensionär	-67
Muu Övrig	54
Ikä: Ålder:	
Alle 14 Under 14	476
15-24	-457
25-34	585
35-44	359
45-54	-18
55-64	-43
Yli 65 Över 65	-41
Tulot: Inkomster:	
Alle 3 000 Under 3 000	-49
3 000-8 999	-123
9 000-16 999	-76
17 000-26 999	155
27 000-41 999	281
42 000-51 999	116
Yli 52 000 Över 52 000	157
Koulutus: Utbildning:	
Perusaste Primär	245
Keskiaste Sekundär	-89
Korkea-aste Tertiär	426
Nettomuutto 2000–2003	
Nettoflyttning 2000–2003	845
Syntyneiden enemmitys 2000–2003	
Födelseöverskott 2000–2003	390

ga högklassiga ägarbostadsområden på attraktiva ställen, vilket ju garanterar att de som flyttar dit har så goda egenskaper som möjligt. Ett annat verktyg för selektiv migrationspolitik är den offentliga servicen: den kan ordnas så den är attraktiv för det slags människor man vill att skall flytta in.

Taloudellisesti ja sosiaalisesti tasapainoinen seudullinen muuttoliikepolitiikka edistää pitkällä aikavälillä seutujen kokonaisvaltaista kehittämistä. Asumisliikkuvuuteen liittyvien valintojen seurausvaikutukset eivät voi aiheuttaa taloudellista ja sosiaalista epätasapainoa samassa mittakaavassa kuin tähän asti, jos seutujen kehitys koetaan yhteiseksi ja vastuulliseksi asiaksi. Muuttajista aiheutuva taloudellinen, sosiaalinen ja demografinen rasite on kyettävä ratkaisemaan nykyistä kestävämmällä tavalla. Muuttoliikkeen tuleva hallinta edellyttää myös ennakoivaa ongelmalähtöistä pitkän aikavälin varautumista ja vaikuttamista, jonka avulla voidaan varmistaa, ettei nykyisen kaltainen epätasapaino keskuskunnan ja ympäristökuntien kanssa ole enää mahdollista.

Perinteinen suomalainen aluepolitiikka on perustunut ongelmakeskeiseen ajatteluun, jossa väestöä luovuttavat ja alkutuotantovaltaiset alueet ovat olleet keskiössä. EU:n jäsenyyden jälkeen marginalisoitu kaupunkipolitiikka on saanut suuremman painoarvon mm. aluekeskus-, osaamiskeskus- ja seutuohjelmien myötävaikutuksella. PARAS-hanke on ensimmäinen kokonaisvaltainen julkinen interventio, mikä voi onnistuessaan vaikuttaa muuttovoittoisten kaupunkiseutujen seutujen tasapainoiseen sisäiseen kehitykseen.

PARAS ei luonnollisesti sellaisenaan vaikuta muuttojen määrään, suuntautumiseen tai motiiveihin, mutta muuttojen hyödyt ja haitat ovat oikeudenmukaisempia kuin nykyisenkaltainen hallitsematon kehitys. Olennaista on se, että asumisliikkuvuuteen perustuvat lähimuutot ja todelliset työ- tai opiskeluperäiset kaukokuutot saavat erilaisen painoarvon. Uusien kuntien muodostuminen nykyisten seutukuntien tai työssäkäyntialueiden ympärille häivyttää keinotekoisien lähimuuttojen kermankuorinnan, jossa keskukset vastaavat huono-osaisuuden sulauttamisesta ja kehyskunnat saavat valikoivalla muuttoliikepolitiikallaan muuttajien parhaimmiston. Seudullinen kehitys saa vasta tämän jälkeen aidon ja moraalisesti kestävä perustan.

Projektet PARAS och selektiv migration

I princip utgör kommun- och servicestrukturreformen, kallad PARAS, ett verktyg att ingripa i obalans vållad av flyttandet (flyttarnas antal och struktur) mellan centralstäder och deras kranskommuner. Utgångspunkten för ramlagen för kommunerna är att försöka finna regionalt hållbara lösningar för service och boende, markanvändning och trafik&transport. Därvidlag är regionernas interna flyttningsrörelse, dvs. hur flyttströmmarna går inom regionen, en av de viktigaste frågorna.

En ekonomiskt och socialt balanserad regional migrationspolitik främjar på lång sikt ett helhetsbetonat utvecklande av regionerna. Följdverkningarna av val som handlar om boenderörlighet kan inte vålla ekonomisk och social obalans i samma skala som hittills, om utvecklandet av regionerna upplevs som en gemensam sak att ta ansvar för. Den ekonomiska, sociala och demografiska belastning som flyttarna förorsakar måste kunna lösas på ett mera hållbart sätt än idag. Behärskning av migrationen i framtiden förutsätter också långsiktig, förutseende och problemlöslig förberedelse och påverkan, med vars hjälp man kan säkra att en obalans mellan centralkommun och periferikommuner sådana vi har idag inte längre är möjlig.

Traditionellt har finländsk regionalpolitik byggt på ett problemorienterat tänkande, där befolkningsavgi-vande och primärproduktionsdominerade områden stått i centrum. Efter EU-medlemskapet har den marginaliserade stadspolitiken fått större tonvikt bl.a. med stöd av programmen för regioncentra, kompetenscentra och regioner. Projektet PARAS är den första övergripande offentliga interventionen, som om den lyckas kan bidra till balanserad utveckling i stadsregioner med flyttningsöverskott.

Lähteet: | Källor:

Timo Aro 2006. 2000-luvun maassamuuton profiili ja vaikutukset. Artikkelit Tilastokeskuksen asiakaslehdessä STAT.FI 4/2006.

Timo Aro 2006. 2000-luvun alun maassamuuttopiirteet. Maassamuutto valikoituu kaupunkiseutujen sisällä. Sivut 35–37. Kuntalehti 16/2006.

Timo Aro 2007. Julkinen valta ja maassamuuttoa edistävät ja rajoittavat tekijät Suomessa 1880-luvulta 2000-luvulle. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus, RUSE. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 69. Digipaino, Turku 2007 (väitöskirja).

Givetvis inverkar PARAS i sig inte på migrationens mängder, riktningar eller motiv, men flyttningarnas fördelar och nackdelar är rättvisare än den utveckling vi har idag. Väsentligt är att de flyttningar inom regionen som bygger på förändrade boendebehov får en annan tonvikt än det långväga flyttande som hör ihop med arbete eller studier. Att det uppstår nya kommuner kring de nuvarande regionkommunerna eller pendlingsområdena innebär en lindring i den flyttobalans där centralkommunerna får svara för integreringen av de förfördelade medan kranskommunerna med sin migrationspolitik får välja ut eliten bland flyttarna. Först efter detta får den regionala utvecklingen en äkta och moraliskt hållbar grund.

Kaupunkirakenteen kehityspiirteistä Helsingin seudulla

Om hur stadsstrukturen i Helsingforsregionen utvecklats

Ari Jaakola & Henrik Lönnqvist

Tässä artikkelissa tarkastelemme kaupunkirakenteen kehitystä Helsingin seudulla. Kuvaamme kehitystä asumisen näkökulmasta keskittyen alueellisessa asumisrakenteessa tapahtuvien muutosten analyysiin. Tarkastelemme vuosien 1980–2005 välillä tapahtunutta muutosta ja vertaamme kehitystä muissa viimeaikaisissa tutkimuksissa esitettyihin tuloksiin. Tutkimusaineistona käytämme Suomen ympäristöhallinnon yhdyskuntarakenteen seuranta-aineistoa (ns. YKR-aineisto), joka mahdollistaa alueellisesti ja ajallisesti vertailukelpoisen rakennepuhtausanalyysin 250 x 250 metrin ruututarkkuudella. Samalla nostamme esiin tiettyjä kvantitatiivisiin rakennetarkasteluihin ja niiden tulokintaan liittyviä haasteita.

Kaupunkirakenteeseen ja sen kehityspiirteisiin liittyvät kysymykset ovat nousseet viime aikoina näkyvästi esiin monissa eri yhteyksissä. Kiinnostusta selittävä mm. talouteen ja kilpailukykyyn sekä elinympäristöjen kestäväan kehitykseen liittyvät tekijät. Rakennettua ympäristöä koskevat päätökset vaikuttavat eri toimintojen sijoittumiseen ja saavutettavuuteen sekä esimerkiksi mahdollisuuksiin kehittää eri liikkumis- ja muotoihin perustuvia liikennejärjestelmiä. Kaupunki-

Föreliggande artikel handlar om stadsstrukturens utveckling i Helsingforsregionen. Vi beskriver utvecklingen ur bebyggelsens synvinkel och analyserar förändringar i den regionala bebyggelsestrukturen. Den tidsperiod vi tittar på är 1980–2005, och vi jämför utvecklingen med rön från övriga nyligen gjorda undersökningar. Vi använder oss av Finlands miljöförvaltnings material YKR (yhdyskuntarakenteen seuranta-aineisto), som möjliggör en geografiskt och kronologiskt jämförbar strukturanalys med 250 x 250 meters noggrannhet. Samtidigt lyfter vi fram vissa utmaningar beträffande kvantitativa strukturanalyser och hur de tolkas.

På sistone har en del frågor angående stadsstrukturen och dess utveckling varit på tapeten i många sammanhang. Detta förklaras bl.a. av frågeställningarna kring ekonomi och konkurrenskraft och hållbar utveckling i livsmiljön. Beslut om den bebyggda miljön inverkar på hur olika funktioner placerar sig och blir tillgängliga, och t.ex. på möjligheterna att utveckla trafiksystem som bygger på olika former av transport. Stadsstrukturen har också betydande ekonomiska och miljörelaterade verkningar. Dessutom är strukturerna

rakenteella on myös merkittäviä taloudellisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia. Lisäksi rakenteet ovat varsin pysyviä, jolloin tehdyillä päätöksillä määritellään myös tulevaa kehitystä.

Suomessa kaupunkiseutujen ja yhdyskuntien kehitykseen on pyritty vaikuttamaan suunnittelun ja poliittisen ohjauksen keinoin. Yhdyskuntarakenteen eheytyksen tavoite on kirjattu mm. valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja esimerkiksi pääkaupunkiseudun neuvottelukunta on nostanut kaupunkirakenteen kehittämisen yhdeksi strategisista päämäärästään (Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta 2005). Kaupunkirakenteen kehittäminen edellyttää tietoa rakenteen kehityspiirteistä ja kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.

Helsingin seutu kansainvälisessä vertailussa

Nykyaikaiset suurkaupunkialueet ovat hajautuneita ja pirstaleisia kokonaisuuksia, jotka levittäytyvät laajaksi asunto- ja työmarkkina-alueeksi usean kunnan alueelle (Laakso & Loikkanen 2004). Euroopan unionin ympäristöviraston vastikään julkistaman raportin mukaan (EEA 2006) kaupunkialueiden alueellinen leviäminen on yleiseurooppalainen ilmiö, joka koskettaa lähes kaikkia eurooppalaisia kaupunkiseutuja. Suomalaisia kaupunkiseutuja ja niiden kehitystä tarkastelleissa tutkimuksissa (esim. Ristimäki ym. 2003, Helminen ym. 2003) on saatu samansuuntaisia tuloksia.

Perinteisen käsityksen mukaan kaupunkiseutujen alueellinen laajeneminen liittyy kiinteästi kaupunkien väestönkasvuun. Viime aikoina tätä käsitystä on jouduttu tarkentamaan, sillä laajenemista on havaittu tapahtuvan myös kaupunkiseuduilla, joilla väestönkasvu on ollut hyvin maltillista. Kaupunkialueen laajenemista selitetäänkin väestönkasvun ohella mm. vaurastumisella, asumispreferensseillä ja kulttuurisilla tekijöillä, matkakustannusten pitkän aikavälin muutoksilla ja liikennejärjestelmien kehittymisellä, sekä luonnollisesti kaupunkisuunnittelun ja muiden yhteiskunnallisten ohjausmekanismien toimivuudella. (EEA 2006).

mycket varaktiga, så de beslut som fattas kommer också att inverka på utvecklingen i framtiden.

I Finland har man påverkat stadsregionernas och samhällenas utveckling genom planering och politisk styrning. Ett förenhetligande av bebyggelsestrukturen är ett mål som ingår bl.a. i de nationella målsättningarna för markanvändning, och t.ex. Huvudstadsregionens samarbetsdelegation lyft fram utvecklandet av stadsstrukturen som en av sina strategiska målsättningar (SAD 2005). Utvecklandet av stadsstrukturen förutsätter kunskap om hur strukturen utvecklats och om faktorer som inverkat på utvecklingen.

Helsingforsregionen i internationell jämförelse

Nutida storstadsregioner är till sin bebyggelsestruktur utspridda och splittrade, omfattar flera kommuner, och utgör enhetliga bostads- och arbetsmarknadsområde (Laakso & Loikkanen 2004). Enligt en nyutgiven rapport av Europeiska miljöbyrån (EEA 2006) är geografisk spridning ett allmänuropeiskt fenomen som berör nästan alla europeiska storstadsregioner. Undersökningar om finländska stadsregioner och deras utveckling har kommit till liknande resultat (t.ex. Ristimäki et al. 2003, Helminen et al. 2003).

En hävdvunnen uppfattning är att geografisk utspridning (urban sprawl) hos stadsregioner hör nära samman med folkökning. På sistone har man varit tvungen att revidera denna uppfattning, eftersom vissa stadsregioner med mycket måttlig folkökning ändå brett ut sig. Man har i stället börjat förklara stadsregioners utspridning med bl.a. ökat välstånd, boendepreferenser och kulturella faktorer, långsiktiga förändringar i resekostnader och utvecklingen inom trafik och samfärdsel, samt givetvis hur bra stadsplanering och övriga samhällseliga styrmekanismer fungerar (EEA 2006).

En internationell undersökning publicerad ifjol (Kasanko et al. 2006) placerar Helsingforsregionen i den kategori städer som kännetecknas av lägre folktäthet, gles stadsstruktur och stort inslag småhus i synner-

Viime vuonna julkaistussa kansainvälisessä tutkimuksessa (Kasanko ym. 2006) Helsingin seutu luokiteltiin kaupunkiryhmään, jota luonnehtivat muita vertailukaupunkeja alhaisempi väestötiheys, esikaupunkimaisuus ja varsinkin reuna-alueiden pientalovaltaisuus. Näitä ominaisuuksia pidettiin tyypillisinä Keski- ja Pohjois-Euroopan kaupunkiseuduille. Toisaalta tarkastelu osoitti, että Helsingin seutu on yksi harvoista vertailussa mukana olleista kaupunkiseuduista, jolla väestötiheys oli kasvanut tarkastelujakson aikana. Tutkimuksesta käykin ilmi, että toisin kuin monilla muilla eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla, Helsingin seudulla kaupunkialueen laajenemista voidaan selittää myös voimakkaalla väestönkasvulla. Näin ollen Helsingin seudun asema kansainvälisessä vertailussa johtuu ainakin osittain Suomen muita myöhemmästä, mutta sitäkin nopeammasta kaupungistumisesta 1950-luvulta alkaen. Seuraavassa tarkastelemme tarkemmin Helsingin seudun asutusrakenteesta vuosina 1980-2005 tapahtunutta kehitystä.

Yhä useampi seudun asukas asuu taajamissa

Vaikka kaupunkirakenteen kehitys on ollut jo pitkään tutkijoiden mielenkiinnon kohteena, kokonaiskuvan muodostaminen kehityksen piirteistä on osoittautunut vaikeaksi. Tätä voidaan selittää ensinnäkin sillä, että tarkastelun kohteena olevat kaupunkiseudut voidaan määrittellä monella eri tavoin. Esimerkiksi Helsingin kaupunkiseudusta on käytetty eri yhteyksissä erilaisia kuntarajoihin perustuvia ja lisäksi kuntarajoista riippumattomia määrittelyjä. Käytetyt aluerajaukset ja alueellinen tarkastelutaso voivat vaikuttaa merkittävästi tarkastelun tuloksiin (esim. Eskelinen ym. 2005, Parr 2007). Toiseksi, kaupunkirakenne ja siihen liittyvä termi hajautuminen ovat käsitteinä varsin monitahoisia ja niillä ymmärretään eri yhteyksissä eri asioita (esim. Vartiainen 1989, Galster ym. 2000). Tämä vaikeuttaa osaltaan tutkimustulosten keskinäistä vertailua. Kolmanneksi, kaupunkirakennetta ja sen kehitystä voi-

het i periferin. Dessa egenskaper ansågs typiska för stadsregionerna i mellersta och norra Europa. Samtidigt visade undersökningen att Helsingforsregionen är en av de få jämförda städer där befolkningstätheten vuxit under den undersökta perioden. Undersökningen visar att utspridningen i Helsingforsregionen också beror på stark folkökning. Åtminstone delvis beror Helsingforsregionens ställning i förhållande till de övriga undersökta städerna på att urbaniseringen skett senare här – och snabbare sedan 1950-talet. Den tid vi tittar på i föreliggande artikel är 1980–2005, med avseende på hur den urbana strukturen utvecklats.

Allt flera i Helsingforsregionen bor i tätortsbebyggelse

Trots att stadsstrukturens utveckling sedan länge varit föremål för forskningens intresse, har det visat sig svårt att få en helhetsbild av utvecklingen. Detta kan vi förklara med för det första att de stadsregioner som studerats har kunnat definieras på olika sätt. Som exempel har Helsingforsregionens avgränsning varierat i studierna, dels enligt kommun, dels oberoende av kommungränserna. Det kan vara av kännbar betydelse hur avgränsningen görs (se t.ex. Eskelinen et al. 2005, Parr 2007). För det andra tenderar begreppen stadsstruktur, bebyggelsestruktur och urban utspridning (sprawl) ha många innebörder (t.ex. Vartiainen 1989, Galster et al. 2000). Detta gör det svårare att jämföra olika regioner. För det tredje kan stads- eller bebyggelsestrukturen och dess utveckling analyseras med hjälp av mycket skiftande material och metoder. Och väljer man att använda indikatorer inverkar materialet också på deras utslag. Ytterligare en faktor är tidsspännet för undersökningen, vilket tydligt visas i Kasankos et al:s undersökning klart visar.

Med begreppet stadsstruktur avser vi den fysiska och funktionella helhet som bildas av stadsregionens bostads-, arbetsplats-, service- och rekreationszoner och det nätverk av trafik, transport och teknisk service som förenar dem. Vi analyserar utvecklingen närmast

daan tarkastella hyvin erilaisin aineistoin ja menetelmin. Se, miten ja minkälaisista aineistoista erilaiset kehitystä kuvaavat indikaattorit lasketaan, vaikuttaa osaltaan indikaattorien perusteella tehtäviin tulkintoihin. Lisäksi tarkastelun aikavälillä on merkitystä, mikä esimerkiksi Kasangon ym. (2006) tutkimus tuo hyvin esiin.

Kaupunkirakenteen käsitteellä viittaamme tässä tarkastelussa kaupunkiseudun asunto-, työpaikka-, asiantuntij- ja virkistysalueiden ja niitä yhdistävän liikenteen ja teknisen huollon järjestelmien muodostamaan fyysiseen ja toiminnalliseen kokonaisuuteen. Tarkastelemme kehitystä lähinnä asutusrakenteen ja siinä tapahtuvien muutosten kautta. Tarkastelun kohteena on tällöin väestön alueellinen jakautuminen kaupunkiseudun eri osiin sekä tässä jakautumassa tapahtuneet muutokset. Tarkastelemme taajaan rakennetun alueen (ns. YKR-taajama¹) laajenemista ja kysymme, miten voimakas väestönkasvu heijastuu taajama-alueen laajenemiseen. Lisäksi kysymme, millaista asutusrakenteen kehitys on ollut taajaan rakennetun alueen sisällä.

Helsingin seudulla tarkoitamme pääkaupunkiseudun kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) ja niitä ympäröivien kehyskuntien (Kirkkonummi, Vihti, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava, Järvenpää ja Sipoo) muodostamaa kokonaisuutta (kartta). Tätä kaupunkialuetta voidaan pitää pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen ytimenä, vaikka työssäkäynnin perusteella hahmottuva metropolialue ulottuu toki huomattavasti tätä laajemmalle alueelle.

Helsingin seudun väkiluku kasvoi voimakkaasti vuosina 1980–2005. Seudun kokonaisväkimäärä kasvoi yli 300 000 asukkaalla, mikä tarkoittaa noin 33 %:n kasvua. Seudun sisällä määrällisesti kaikkein suurinta väestönkasvu oli pääkaupunkiseudun kunnissa, joiden osuus koko seudun väestönkasvusta oli kaik-

¹YKR-taajama on vähintään 200 asukkaan alue, jossa rakennusten tiheys, kerrosala ja ryhmittymisen muodostaa taajama-asutusta. YKR-taajamarajaus poikkeaa Tilastokeskuksen pohjoismaista standardia noudattavasta taajamarajauksesta. YKR-taajama-rajauksen ja Tilastokeskuksen taajamarajauksen eroja on dokumentoitu mm. Suomen ympäristö -sarjan julkaisussa no. 344/1999).

genom bebyggelsestrukturen och förändringar i den. Det handlar då om folkmängdens fördelning i olika delar av stadsregionen. Vi analyserar hur de urbana tätortsområdena¹) vuxit och ställer frågan hur den starka folkökningen medverkat till tätortsområdets utvidgning. Dessutom ställer vi frågan hurdan bebyggelsestrukturens utveckling varit inom de tätbebyggda områdena.

Med Helsingforsregionen avser vi kommunerna i Huvudstadsregionen, dvs. Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla, samt de omgivande kranskommunerna Kyrkslätt, Vichtis, Nurmijärvi, Tusby, Kervo, Träskända och Sibbo (se karta). Detta stadsområde, i synnerhet Huvudstadsregionen, kan man se som kärnan i ett pendlingsområde som har tentakler ännu längre bort.”

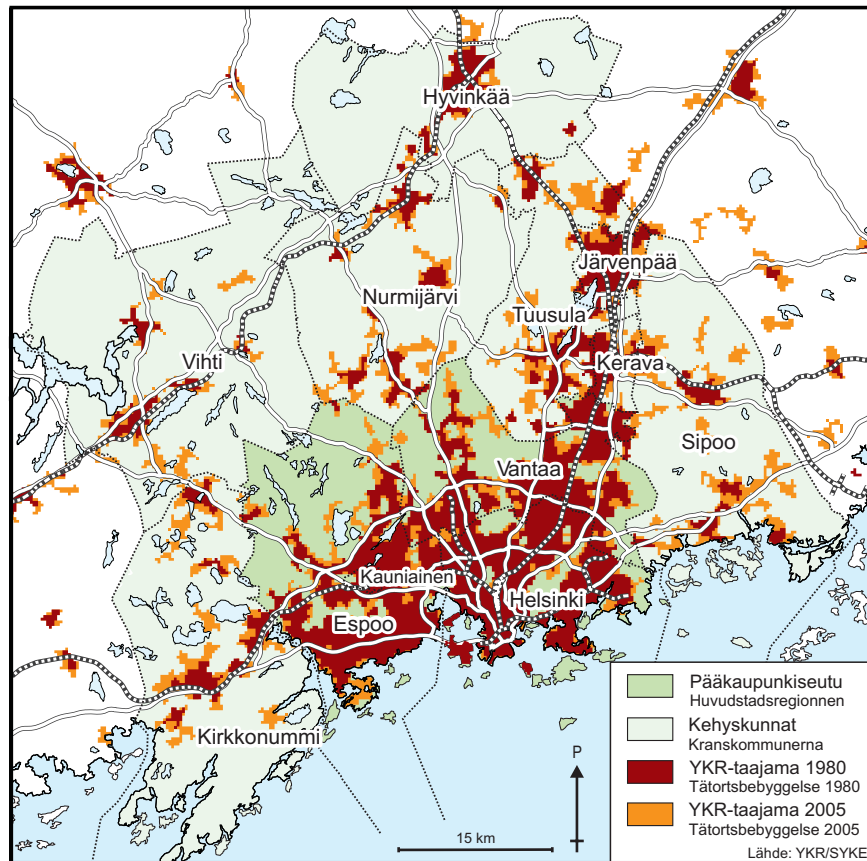
Helsingforsregionens folkmängd växte kraftigt åren 1980–2005, med över 300 000 sammanlagt, vilket innebär en ökning å 33 %. Största numerära ökningen skedde i Huvudstadsregionens kommuner, som stod för 73 % av hela regionens folkökning. Största relativa ökningen hade Kyrkslätt, Nurmijärvi och Esbo, men den relativa folkökningen var över 50 % även i Träskända, Tusby och Vichtis (tabell). Å andra sidan var den mycket mindre än så i Helsingfors, Hyvinge och Grankulla.

Den intressantaste frågan för stadsstrukturens utveckling är hur denna folkökning placerar sig i samhällsstrukturen. I vår analys placerade sig sammanlagt 71 % av folkökning i befintliga tätortsområden. 29 % placerade sig alltså utanför tätort i grannskap som kunde klassificeras som landsbygd eller byar. Detta skapar lätt bilden av att även glest boende skulle ha ökat kraftigt. Men det vore en felaktig slutsats, för det handlar mera om en utveckling där områden som tidigare klassificerades som glest bebodda blivit ny tätort. Således bor en allt större del av Helsingforsregionens invånare

¹Ett urbant tätortsområde (enligt klassificeringen YKR) är ett område med minst 200 invånare där byggtätheten, väningsytan och grupperingen är avgörande. Klassificeringen YKR avviker från Statistikcentralens definition, som utgår från samnordisk standard. Skillnaden mellan de båda finns dokumenterad bl.a. i serien Suomen ympäristö, nr. 344/1999.

Helsingin seutu ja seudun taajaan rakennettu alue vuosina 1980 ja 2005

Helsingforsregionen och dess tätortsbebyggelse åren 1980 och 2005

kiaan noin 73 %. Suhteellisesti eniten väestömäärä kasvoi Kirkkonummella, Nurmijärvellä ja Espoossa, mutta suhteellinen väestönkasvu ylitti 50 %:n tason myöskin Järvenpäässä, Tuusulassa ja Vihdissä (taulukko). Sen sijaan Helsingissä, Hyvinkäällä ja Kauniainsissa suhteellinen väestönkasvu oli huomattavasti näitä vähäisempää.

Kaupunkirakenteen kehityksen näkökulmasta kiinnostava kysymys liittyy siihen, miten tämä väestönkasvu sijoittuu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Tarkastelumme perusteella kaikkiaan noin 71 % seudun väkimäärän kasvusta sijoittui olemassa oleville taajama-alueille. Vastaavasti 29 % sijoittui taajama-alueen ulkopuolelle joko maaseutu- tai kylämäi-

i tätort, år 2005 rentav 97,4 %. Utanför tätortsområdena bodde då sammanlagt ca. 28 000 invånare i byar eller spridd bebyggelse, vilket var 11 000 färre än år 1980.

Tätortsområdena växer

Kartan visar hur tätorten i Helsingforsregionen breddade sig åren 1980–2005. Det framgår att utvidgningen av tätortsarealen i huvudsak skett genom att utvidga befintliga tätortsområden eller binda samman dem. Bara 10 % av den nya tätortsarealen ligger i nya skilda tätorter, som inte hänger samman med någon av de tätortsområden som fanns år 1980. Dessutom bildar de

Väestömäärän, taajama-alueiden ja taajamien väestökehitys Helsingin seudun kunnissa 1980–2005

Folkmängd, tätortsbebyggelse och tätortsfolkmängd i kommunerna i Helsingforsregionen 1980–2005

Alue	Område	Väki 1980 Folkm. 1980	Väki 2005 Folkm. 2005	Väestönkasvu 1980–2005, Folkökning 1980–2005, %
Helsingin seutu	Helsingforsregionen	925 933	1 228 846	33
Pääkaupunkiseutu	Huvudstadsregionen	749 300	968 169	29
Espoo	Esbo	136 660	229 214	68
Helsinki	Helsingfors	475 853	546 300	15
Vantaa	Vanda	129 981	184 401	42
Kauniainen	Grankulla	6 806	8 254	21
Kehyskunnat	Kranskommunerna	176 633	260 677	48
Hyvinkää	Hyvinge	36 880	43 296	17
Järvenpää	Träskända	23 162	36 989	60
Kerava	Kervo	23 739	31 236	32
Kirkkonummi	Kyrkslätt	19 472	33 263	71
Nurmijärvi		21 854	37 023	69
Sipoo	Sibbo	12 963	18 737	45
Tuusula	Tusby	21 868	34 512	58
Vihti	Vichtis	16 695	25 621	53

		YKR-taajama 1980, Urban tätort 1980, ha	YKR-taajama 2005, Urban tätort 2005, ha	Taajama-alueen kasvu, Tätortstillväxt, %
--	--	---	---	--

Helsingin seutu	Helsingforsregionen	53 800	81 219	51
Pääkaupunkiseutu	Huvudstadsregionen	35 905	43 893	22
Espoo	Esbo	12 005	15 550	30
Helsinki	Helsingfors	13 350	14 727	10
Vantaa	Vanda	10 064	13 125	30
Kauniainen	Grankulla	486	491	1
Kehyskunnat	Kranskommunerna	17 895	37 326	109
Hyvinkää	Hyvinge	2 244	3 043	36
Järvenpää	Träskända	2 366	2 925	24
Kerava	Kervo	1 378	1 944	41
Kirkkonummi	Kyrkslätt	2 284	6 004	163
Nurmijärvi		2 654	5 715	115
Sipoo	Sibbo	2 077	6 722	224
Tuusula	Tusby	3 365	7 193	114
Vihti	Vichtis	1 527	3 780	148

		Väestötiheys 1980 ¹ Folktäthet 1980 ¹	Väestötiheys 2005 ¹ Folktäthet 2005 ¹	Väestötiheys uudet taajamaruudut ¹ Folktäthet i nya tätortsruor ¹
--	--	--	--	---

Helsingin seutu	Helsingforsregionen	19,4	18,1	4,9
Pääkaupunkiseutu	Huvudstadsregionen	24,8	27,4	11,7
Espoo	Esbo	12,9	17,8	7,2
Helsinki	Helsingfors	43,6	45,8	32,6
Vantaa	Vanda	15,5	18,3	8,4
Kauniainen	Grankulla	14,2	17,0	6,0
Kehyskunnat	Kranskommunerna	9,1	7,5	2,8
Hyvinkää	Hyvinge	17,6	16,5	9,6
Järvenpää	Träskända	10,9	15,4	6,2
Kerava	Kervo	19,2	19,3	5,6
Kirkkonummi	Kyrkslätt	6,8	5,4	3,1
Nurmijärvi		6,3	6,2	2,8
Sipoo	Sibbo	3,3	2,5	1,8
Tuusula	Tusby	6,2	5,6	2,0
Vihti	Vichtis	7,5	5,8	1,7

¹Väestötiheys asuissa taajamaruuduissa (as./ha). | Folktäthet i bebodda tätortsruor (inv./ha).

Lähde: Tilastokeskus, SYKE, YKR-järjestelmä.
Källa: Statistikcentralen, SYKE: YKR-materialet.

seksi asutukseksi luokiteltaville alueille, mikä synnyttää helposti mielikuvan, että myös haja-asutus olisi voimakkaasti lisääntynyt. Tämä on kuitenkin väärä johtopäätös, sillä kyse on pikemmin kehityksestä, jossa aiemmin haja-asutukseksi luokituvista alueista on muodostunut uutta taajamaa. Näin ollen yhä suurempi osa Helsingin seudun asukkaista asuu taajamissa. Vuonna 2005 taajamaväestön osuus oli 97,4 % väestöstä. Taajamien ulkopuolella, kylissä ja haja-asutusalueilla, asui vuonna 2005 yhteensä noin 28 800 asukasta, mikä oli noin 11 000 asukasta vähemmän kuin vuonna 1980.

Taajamat laajenevat

Kartasta käy ilmi Helsingin seudun taajama-alueen laajeneminen vuosina 1980–2005. Kartasta imenee, että taajama-alueen laajeneminen on tapahtunut pääosin olemassa olevia taajama-alueita laajentaen ja yhteen kuroen. Ainoastaan 10 % uusien taajama-alueiden maa-alasta sijoittui uusiin erillistaajamiin, joilla ei ole alueellista liityntää vuoden 1980 taajama-alueisiin. Lisäksi uudet erillistaajamat muodostavat itsessään laajempia, vähintään 80 hehtaarin kokoisia yhtenäisiä aluekokonaisuuksia, mikä sekin kertoo, ettei kehitys ole ollut täysin satunnaista.

Kaikkiaan seudun taajaan rakennettujen alueiden maa-ala kasvoi tarkastelujaksolla noin 270 km²:lla, mikä tarkoittaa yli 50 %:n alueellista laajenemista (taulukko). Kaikkein voimakkainta taajama-alueen laajeneminen oli Sipoossa, Kirkkonummella ja Vihdissä sekä Nurmijärvellä ja Tuusulassa, joissa kaikissa taajama-alue vähintään kaksinkertaistui. Muissa seudun kunnissa taajama-alueiden suhteellinen kasvu oli huomattavasti maltillisempaa, mikä tosin johtui etenkin pääkaupunkiseudun kuntien kohdalla jo valmiiksi korkeasta taajama-asteesta.

nya tätortsområdena i sig större områdeshelheter å minst 80 hektar, vilket även vittnar om att utvecklingen inte varit helt slumpmässig.

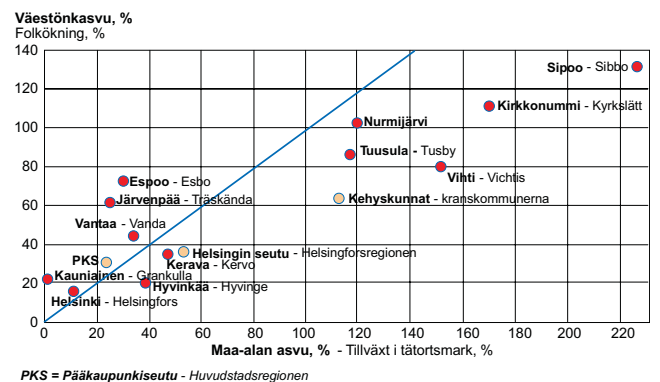
Inalles växte de tätt bebyggda markarealerna i Helsingforsregionen med ca. 270 km² under analysperioden, vilket innebär en utvidgning på över 50 % (tabell). Starkast ökade tätortsarealen i Sibbo, Kyrkslätt, Vichtis, Nurmijärvi och Tusby, i vilka den åtminstone fördubblades. I de övriga kommunerna var tätortsökningen klart mindre, vilket i och för sig, i synnerhet i Huvudstadsregionens kommuner, berodde på att tätortsgraden redan var hög.

Tudelad utveckling i bebyggelsestrukturen

Stadsstrukturens utveckling analyseras ofta såsom förhållandet mellan tillväxten i dels befolkningen, dels den bebyggda arealen. Då anses stadsstrukturen bli mer utspridd om den bebyggda arealen växer mera än befolkningen (t.ex. EEA 2006). Som vi också konstaterade tidigare är det av avgörande betydelse för tolkningen hur man definierar områdena. Analysen kan göras för hela Helsingforsregionen genom att titta på

Kuvio 1: Väestönkasvun ja taajama-alueen kasvun suhde Helsingin seudulla vuosina 1980–2005

Figur 1. Förhållandet mellan folkökning och ökning i tätortsbebyggelse i Helsingforsregionen 1980–2005

Lähde: Tilastokeskus, SYKE: YKR-aineisto.
Källa: Statistikcentralen, SYKE: YKR-materialet.

Asutusrakenteen kehitys kaksijakoista

Kaupunkirakenteen kehitystä tarkastellaan usein väestönkasvun ja rakennetun kaupungin alueellisen kasvun suhteena, jolloin väestönkasvua nopeampaa alueellista laajenemista pidetään merkinä kaupunkirakenteen hajautumisesta (esim. EEA 2006). Kuten edellä todettiin, tulkinnan kannalta on keskeistä, millaisten alue-määritysten kautta kehitystä tarkastellaan. Tarkastelu voidaan tehdä koko Helsingin seudun alueelta kaikkia tai pelkästään asuttuja ruutualueita tarkastellen. Lisäksi tarkastelu voidaan rajoittaa koskemaan pelkästään taajama-alueita ja – kuten tässä tehdään – taajamien asuttuja ruutualueita.

Kuviosta 1 näkyy kuinka asutun taajama-alueen pinta-ala on kasvanut Helsingin seudulla hieman väestönkasvua nopeammin. Tämä antaa viitteitä rakenteen jonkinasteisesta hajautumisesta vuosien 1980 ja 2005 välisenä aikana. Kuvasta ilmenee lisäksi, että kehitys poikkeaa selvästi seudun eri osien välillä. Pääkaupunkiseudulla ja radan varren kehyskunnissa, erityisesti Järvenpäässä, rakenne näyttää jopa tiivistyneen, kun taas muutamissa kehyskunnissa taajama-alueen kasvu ylittää selvästi väestönkasvun.

Väestö jakautuu entistä tasaisemmin taajamien sisällä

Tarkastelemme seuraavaksi kehitystä taajamien sisällä. Teollisuusmaissa kaupunkikehitys on kulkenut yleisesti kohti alhaisempia väestötiheyksiä (esim. EEA 2006). Asutuksen leviäminen on kuitenkin samalla kasvattanut väestötiheyksiä vyöhykkeellä, joka oli aiemmin seudun reuna-alueita. YKR-aineistosta laskeut tunnusluvut tukevat osittain tällaista kehityskuvaa. Asuttujen taajama-alueiden väestötiheys on koko kaupunkiseututasolla hieman alentunut, mutta pääkaupunkiseudun kunnissa ja Järvenpäässä kasvanut selvästi. Muutenkin kaupunkiseutu näyttää jakautuneen taajama-asutuksen suhteen selkeästi kahdentyyppisiin kun-

antingen alla eller enbart de bebyggda rutområdena. Dessutom kan analysen avgränsas så den gäller enbart tätort och – såsom i vårt fall – de bebodda rutorna i tätortsområdena.

Figur 1 visar att de bebyggda områdenas areal växte lite snabbare än folkmängden i Helsingforsregionen åren 1980–2005. Detta skulle tyda på någon grad av ut-spridning i bebyggelsestrukturen. Figuren visar också att utvecklingen varit klart olika i olika delar av regionen. I Huvudstadsregionen och kranskommunerna längs järnvägen norrut, i synnerhet Träskända, ser bebyggelsestrukturen t.o.m. ut att ha blivit tätare, medan läget i de övriga kranskommunerna är att den bebyggda arealen vuxit klart mera än folkmängden.

Befolkningen fördelas allt jämnare inom tätortsområdena

Härnäst tar vi en titt på utvecklingen inom tätortsområdena. I industriländerna har stadsutvecklingen allmänt taget lett till lägre folktätheter (t.ex. EEA 2006). Men samtidigt har den växande bebyggelsen höjt folktätheten i de områden som tidigare var regionens periferi. De tal som vi räknade ut på grundval av YKR-materialet stöder delvis en dylik utvecklingsbild. Folktätheten i tätortsområdena har sjunkit något i Helsingforsregionen som helhet, men i Huvudstadsregionen och Träskända har den stigit. Också i övrigt ser stadsregionen ut att ha tudelats med avseende å hurdan tätortsbebyggelse det finns i kommunen: dels Huvudstadsregionen och kranskommunerna längs järnvägen norrut, där folktätheten i de bebodda tätortsrutorna är nästan 20 invånare per hektar (i Helsingfors klart mera), dels de övriga kranskommunerna, där folktätheten i tätortsbebyggelsen är klart mindre än 10 invånare per hektar.

Men en analys av enbart tätheten beskriver inte hur befolkningen fördelas inom den bebodda tätortsstrukturen. Med tanke på att t.ex. ordna service är det av betydelse huruvida ett områdes befolkning finns i några tätt bebodda anhopningar eller om den fördelas jämnt på hela området. Figur 2 visar hur det i bebyggelse-

tiin: yhtäältä pääkaupunkiseudun ja ns. radanvarren kuntiin, joissa asuttujen taajamaruutujen väestötiheys on liki 20 asukasta hehtaarilla (Helsingissä selvästi enemmän), ja toisaalta muihin kehyskuntiin, joissa asuttujen taajama-alueiden väestötiheys on selvästi vähemmän kuin 10 asukasta hehtaarilla.

Pelkkä tiheystarkastelu ei kuitenkaan kuvaa väestön jakautumista asutun taajamarakenteen sisällä. Esimerkiksi palvelujen järjestämisen kannalta on merkityksellistä, keskittykö alueen väestö muutamiin asutustihentymiin vai jakautuuko väestö tasaisesti koko asutulle alueelle. Kuvio 2 osoittaa, kuinka Helsingin seudun asutusrakenteessa on tapahtunut siirtymä kohti vähemmän keskittynyttä rakennetta. Kaikkein tiheimmin asuttujen ruutualueiden (vähintään 100 as./ha) määrä on vähentynyt ja niissä asuvan väestön määrä pudonnut selvästi. Muissa tiheysluokissa sekä ruutualueiden että väestön määrä on kasvanut. Kaikkein eniten väestömäärä kasvoi ruutualueilla, joiden väestötiheys on 20–50 as./ha. Tähän tiheysluokkaan kuuluvat alueet ovat tyypillisesti kaupunkialueiden tiiviikköjä pientaloalueita, kuten Pakila-Paloheinä alue Helsingissä ja Westend–Haukilahti–Nuottaniemi -vyöhyke Espoossa. Tämän kaupunkirakennetyypin vahvistuminen selittyy ennen muuta aiemmin väljästi asuttujen taajamaruutujen täydennysrakentamisella, jota on tapahtunut erityisesti pääkaupunkiseudulla.

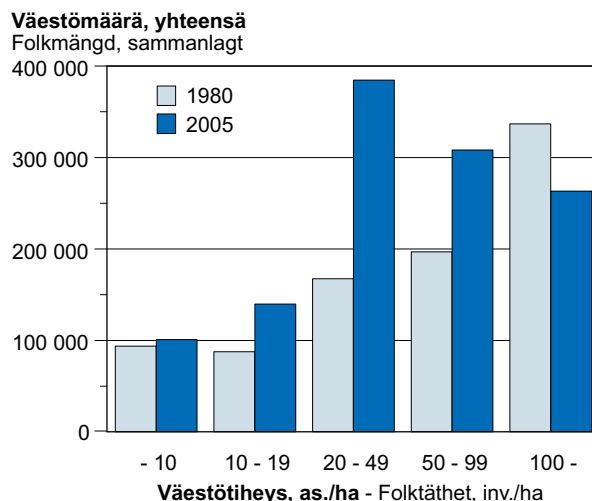
Merkittävä osa asutusrakenteen muutoksista näyttää tapahtuvan olemassa olevan taajamarakenteen sisällä, mutta oma mielenkiintonsa liittyy myös siihen, millaisia ovat uudet taajama-alueet. Valtaosa, noin 90 %, uusista asutuista taajamaruuduista kuuluu ryhmään, jonka väestötiheys on alle 10 as./ha. Tähän ryhmään kuuluvat ruutualueet keräsivät myös kaikkein suurimman väestöosuuden; yli 30 prosenttia uusien taajamaruutujen asukkaista asui näillä erittäin alhaisen väestötiheyden alueilla (kuvio 3). Samalla on kuitenkin huomattava, uusia taajamaruutuja syntyi kaikissa väestötiheysluokissa. On siis syntynyt myös uusia korkean väestötiheyden (vähintään 100 as./ha) ruutualueita, vaikka kokonaisuudessaan tämä tiheysluokka onkin

struktuuren i Helsingforsregionen skett en förskjutning mot en mindre anhopad struktur. Antalet tätast bebodda rutor (minst 100 inv./ha) har minskat och folkmängden i dem minskat klart. I övriga täthetsklasser har både rutornas och invånarnas antal vuxit. Men mest växte folkmängden i de rutor som hade en folktäthet à 20–50 inv./ha. De områden som tillhör denna täthetsklass är vanligtvis förhållandevis tätbebyggda småhusområden i städer, såsom zonen Baggböle-Svedängen i Helsingfors och Westend-Gäddvik-Notudden i Esbo. Att denna typ av stadsstruktur gått framåt förklaras framför allt av ifyllningsbyggandet i tidigare glesare byggda rutor, ett fenomen typiskt för Huvudstadsregionen.

En avsevärd del av förändringarna i bebyggelsestrukturen ser ut att ske inom den befintliga tätortsstrukturen, men av eget intresse är också hurdana de nya tätortsområdena är. 90 % av de nya bebodda tätortsrutorna hör till en kategori vars folktäthet är under 10 inv./ha. De rutor som hör till denna kategori stod

Kuvio 2: Väestömäärä Helsingin seudun YKR-taajamien eri väestötiheysluokissa vuosina 1980 ja 2005

Figur 2. Folkmängd i olika folktäthetskategorier i tätortsbebyggelsen i Helsingforsregionen åren 1980 och 2005

Lähde: Tilastokeskus, SYKE: YKR-aineisto
Källa: Statistikcentralen, SYKE: YKR-materialet

menettänyt väestöä tarkastelujakson aikana. Uusien taajamaruutujen osalta voidaan nähdä selvä ero pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien välillä. Pääkaupunkiseudulla uusien taajama-ruutujen asukkaista 77 % asui alueilla, joiden väestötiheys ylittää joukkoliikenteen järjestämisen kannalta riittävänä pidetyn 20 as./ha rajan. Vastaava luku kehyskunnissa oli 27 %. Vaikka kyse onkin tiiviimmin rakennetun kaupunkialueen ja haja-asutusalueen vaihtumisvyöhykkeelle syntyneestä alhaisen tehokkuuden rakenteesta, uusien taajamaruutujen asukastiheyttä voidaan pitää jopa yllättävän alhaisena.

Keskustelua

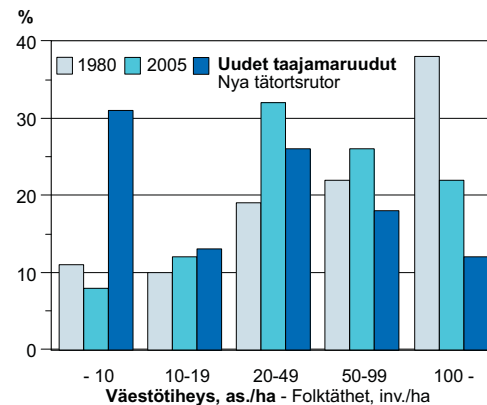
Helsingin seutu on kansainvälisesti vertaillen harvaan asuttu kaupunkiseutu. On kuitenkin huomattava, että seudun kasvu alkoi varsinaisesti vasta sotien jälkeen ja jatkuu edelleen voimakkaana. Kaupunkirakenne on siten varsin nuorta ja sen kehitykseen vaikuttanut yhteiskunnallinen tilanne hyvin erilainen moniin Euroopan kaupunkiseutuihin verrattuna. Yleiseurooppalainen kaupunkialueiden laajenemiskehitys koskettaa myös Helsingin seutua, mutta täällä laajenemiseen liittyy myös voimakas väestönkasvu.

Helsingin seudun sisäistä kehitystä leimaa voimakas taajamoituminen. Tähän liittyy kuitenkin erisuuntaisia kehityskulkuja. Asutusrakenne on tiivistynyt kaupunkiseudun ytimessä, mutta samaan aikaan seudun reunavyöhykkeelle on syntynyt uutta alhaisen väestötiheyden taajamaa. Tämän lisäksi asumisväljyyden kasvu on laskenut väestötiheyksiä kaikkein tiiveimmin asutuilla alueilla. Näin ollen väestö jakautuu entistä tasaisemmin kaupunkialueen sisällä.

Tarkastelumme perusteella syntyy vaikutelma yhden keskuksen ympärille kasvavasta kaupunkiseudusta. Tämä herättää monia kysymyksiä, joista joukkoliikenteen järjestäminen kaupunkiseudun reunavyöhykkeellä on yksi. Väestönkasvu pitkällä aikavälillä saattaa kuitenkin muuttaa kehityksen suuntaa kohti monikeskuksista kaupunkirakennetta. Tuleva kehitys riip-

Kuvio 3: Väestön jakautuminen eri väestötiheysluokkiin Helsingin seudun YKR-taajamissa vuosina 1980 ja 2005 sekä vuosina 1980–2005 syntyneissä uusissa taajamaruuduissa

Figur 3: Befolkningens fördelning i olika folktäthetskategorier i tätortsbebyggelsen i Helsingforsregionen åren 1980 och 2005 samt i nya tätortsrutur som uppstått åren 1980–2005

Lähde: Tilastokeskus, SYKE: YKR-aineisto
Källa: Statistikcentralen, SYKE: YKR-materialet

också för den allra största befolkningsandelen: över 30 procent av invånarna i de nya tätortsrutorna bodde i dessa områden med mycket låg folktäthet (figur 3). Men vi bör också lägga märke till att det uppkom nya tätortsrutur av alla folktäthetskategorier. Det har alltså även uppstått nya rutområden med hög folktäthet (minst 100 inv./ha), trots att denna täthetskategori tappat folk under den analyserade perioden. För de nya tätortsrutornas del kan man se en klar skillnad mellan Huvudstadsregionen och kranskommunerna. I Huvudstadsregionen bodde 77 % av de nya tätortsrutornas befolkning i rutur där folktätheten är högre än 20 inv./ha, vilket anses vara det folkunderlag som behövs för att ordna kollektivtrafik. I kranskommunerna bodde 27 % av de nya tätortsrutornas befolkning så. Trots att det handlar om en lågeffektiv struktur i gränslandet mellan tätare stadsbebyggelse och glesare landsortsbebyggelse kan folktätheten i de nya tätortsrutorna anses vara förvånansvärt låg.

puu pitkälti seudun ytimen ulkopuolella tapahtuvasta kehityksestä. Kehittykö seudulle uudentyyppisiä toiminnallisia ytimiä vai perustuuko reuna-alueen kehitys jatkossakin alhaisen väestötiheyden taajama-alueen leviämiseen? Selvää kuitenkin on, että Helsingin seutu kehittyy jatkossakin yhtenäisenä asunto- ja työmarkkina-alueena. Monet suunnittelun haasteet tulevat ymmärrettäväksi vasta seudullisessa kontekstissa. Tästä näkökulmasta pyrkimykset seudulliseen yhteistyöhön ovat mitä suurimmassa määrin perusteltuja.

Lähteet: | Källor:

European Environmental Agency (EEA) (2006): Urban Sprawl in Europe – the Ignored Challenge. EEA Report 10/2006.

Eskelinen, Heikki, Matti Fritsch ja Timo Hirvonen (2005): Onko monen kaupunkiseudun Itä-Suomi monikeskuksinen? Teoksessa Heikki Eskelinen ja Timo Hirvonen (toim.). ESPON etenee. Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuskeskuksen raportteja N:o 5/2005, 93–105.

Galster, George, Royce Hanson, Michael Ratcliffe, Harold Wolman, Stephne Coleman and Jason Freihage (2001): Wrestling Sprawl to the Ground: Defining and Measuring an Elusive Concept. Housing Policy Debate, Vol.12 (4), s. 681–717.

Helminen, Ville, , Mika Ristimäki ja Kari Oinonen (2003): Työpaikat kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteessa 1985-2000. Suomen ympäristö 747. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Kasanko, Marjo, Jose I. Barredo, Carlo Lavallo, Niall McCormick, Luca Demicheli, Valentina Sagris and Arne Bretger (2006): Are European Cities Becoming Dispersed? A Comparative Analysis of Fifteen European Urban Areas. Landscape and Urban Planning, vol.77, 111–130.

Laakso, Seppo ja Heikki A. Loikkanen(2004): Kaupunkitaalous. Gaudeamus, Helsinki.

Parr, John E. (2007): Spatial definitions of the City: Four perspectives. Urban Studies vol.44, No.2, 381–392.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta (2005). Maankäytön ja asuntopolitiikan strategisia linjauksia. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan julkaisuja, Helsinki.

Ristimäki, Mika, Kari Oinonen, Harri Pitkäranta ja Kaisu Harju (2003): Kaupunkiseutujen väestömuutos ja alueellinen kasvu. Suomen ympäristö 657. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Vartiainen, Perttu (1989): Yhteiskunnan muutos ja yhdyskuntarakenne. Joensuun yliopisto, Kulttuuri- ja suunnittelumaantiede. Tiedonantoja no 13. 111 s. Joensuun yliopisto.

Diskussion

Internationellt sett är Helsingforsregionen en glesbebyggd stadsregion. Men vi måste komma ihåg att regionen började växa i egentlig mening först efter kriget och att den fortfarande växer kraftigt. Det handlar alltså om en ung stadsstruktur och en samhällssituation som varit mycket annorlunda än i många andra europeiska stadsregioner. Den utspriddhetstrend som gäller i Europa överlag känns också i Helsingforsregionen, men här sker också en stark folkökning.

Den interna utvecklingen i Helsingforsregionen kännetecknas av en stark tätortsbildning. Men det finns olika slags utvecklingsförlopp. I stadsregionens kärna har bostadsbebyggelsen blivit tätare, men samtidigt har det i periferin uppstått nya tätortszoner med låg folktäthet. Dessutom har den ökade bostadsytan per person sänkt folktätheterna i de allra tätast bebyggda områdena. På det viset fördelas befolkningen jämnare än tidigare inom stadsområdet.

Att döma av vår analys verkar det som om Helsingforsregionen bredde ut sig kring en enda kärna. Detta väcker många frågor, t.ex. hur kollektivtrafiken skall ordnas i regionens periferi. Men å andra sidan kan folkökningen på lång sikt förändras i riktning mot en regional stadsstruktur med flera kärnor. Den framtida utvecklingen beror i hög grad på varthän det går i regionen utanför kärnan, dvs. huruvida det uppstår nya slags funktionella kärnor i periferin, eller om utvecklingen fortsätter i form av mera glesbefolkad tätort. Men en sak är klar: Helsingforsregionen kommer att fortsätta utvecklas som en enhetlig bostads- och arbetsplatsregion. Många av de utmaningar som planeringen står inför blir förståeliga först i ett regionalt sammanhang. Ur den synvinkeln är strävandena efter regionalt samarbete i allra högsta grad motiverade.

Eriytyykö Helsingin metropolialue vai ei?

Håller Helsingfors metropolområde på att differentieras – eller inte?

Mari Vaattovaara & Matti Kortteinen

Artikkelissa keskustellaan siitä, kuinka ja miksi Helsingin seudun kehityksestä on viime aikojen keskustelussa esitetty niin erilaisia, osin jopa vastakkaisia kuvauksia (vrt. esim. Vaattovaara – Kortteinen 2003; Lankinen 2007). Tekstissä puolustetaan käsitystä seudun uudenaikaisesta eriytymisestä käyttäen osa-alueita tilastoaineistoa ja esitetään, että tasoittuva yleiskuva on mahdollista tuottaa vain käsittelemällä aineistoja tavalla, joka ei vastaa tieteellisen tutkimuksen käytäntöä elaborointien läpinäkyvyyden puutteen takia. Lopuksi keskustellaan eriytymiskehityksen taustasta – seudun metropolisoitumisesta – ja esitetään siihen nojaava tulkinta kiistan taustasta. Uusin käytettävissä ollut aineisto on vuosilta 2003–2005.

Miten Helsinki on kehittynyt?

Jos pääkaupunkiseudun kehitystä tarkastellaan jonkin sellaisen muuttujan avulla, joka kuvaa ihmisten selviytymistä läheltä ja konkreettisesti – tällaisia ovat esim. työttömyys, köyhyys, tai toimentulokiriippuvuus – muutoksesta syntyy varsin yksikäsitteinen kuva. Eri osa-alueiden väliset absoluuttiset erot ovat nyt Helsingissä huomattavasti suuremmat kuin ennen uudemman kehityksen alkua, 1980-luvun lopulla. Työttömyys, toimentulokiriippuvuus ja köyhyys ovat kasautumassa seudulla nimenomaan Helsingin sisälle.

Vår artikel diskuterar hur och varför det på sistone i debatten om Helsingforsregionens utveckling lagts fram så olika, rentav motstridiga tolkningar (jfr. t.ex. Vaattovaara – Kortteinen 2003; Lankinen 2007). Vi håller fast vid vår uppfattning om ett nytt slags differentiering i regionen, och hävdar på basis av analyser av delområdesstatistik att slutsatsen att den sociala fördelningen blir jämnare går att dras endast om utgångsdata behandlas annorlunda än vad som är gängse inom vetenskaplig forskning p.g.a. att bearbetningarna inte uppvisar tillräcklig transparens. Till sist diskuterar vi regionens metropolisering, som vi anser utgör bakgrunden till differentieringen, och lägger på den grunden fram en tolkning av bakgrunden till dispyten. Det nyaste undersökningsmaterialet avser åren 2003–2005.

Hur har Helsingfors utvecklats?

Om vi analyserar Huvudstadsregionens utveckling med hjälp av någon sådan variabel som på nära håll och konkret beskriver hur folk har det – t.ex. arbetslöshet, fattigdom, beroende av utkomststöd – framstår en ganska entydig bild. De absoluta skillnaderna mellan olika delområden är nu betydligt större i Helsingfors än de var i slutet av 1980-talet, före den nya utvecklingen. Det är uttryckligen i Helsingfors som arbets-

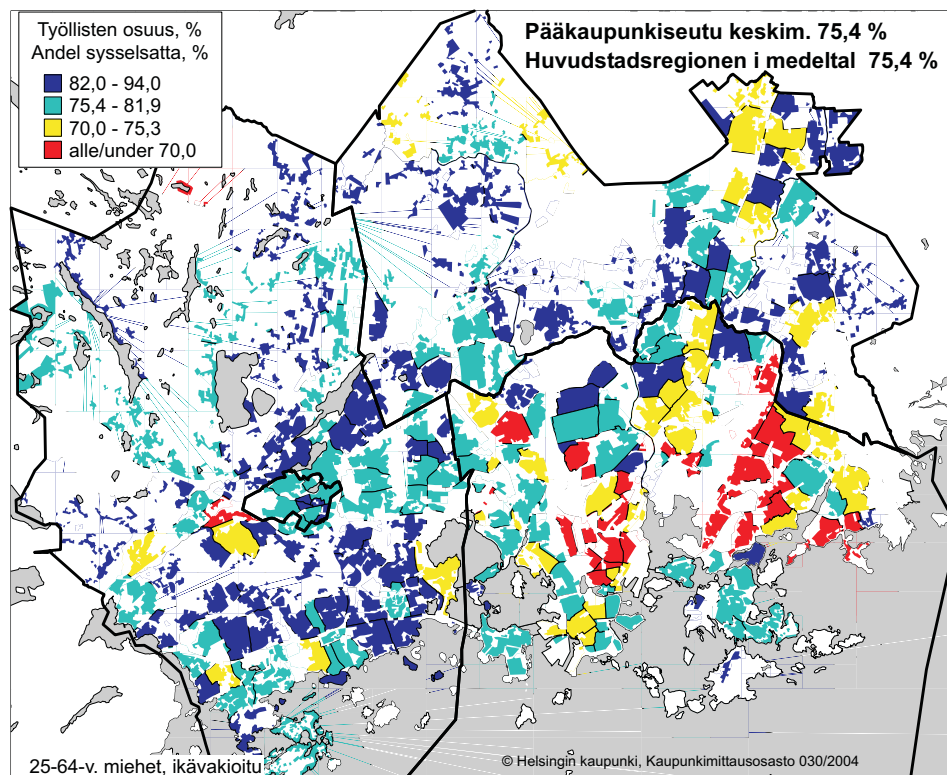
1980-luvun lopulla työttömyysaste kaupunginosen välillä Helsingissä vaihteli 1,9 prosentin ja 2,1. prosentin välillä. Siis ns. heikoimmillakin alueilla asui tavallista työssäkäyvää väkeä. Ikävakioiden lukujen pohjalta arvioituna osassa Helsinkiä yli kolmannes työikäisistä miehistä on työttömiä tai työvoiman ulkopuolella (kartta 1). Tämä muutos näkyy myös kuntatasoisissa tarkasteluissa, joissa Helsinki erottuu alhaisimman työllisyysasteen kunnaksi. Mikäli Helsingissä olisi ollut vuonna 2004 sama ikä- ja sukupuoliryhmittäin laskettu työllisyysaste kuin Espoossa, Helsingissä olisi ollut työllisiä 18 000, yli 6 prosenttia enemmän – siis muutaman pienen kunnan verran. Vantaankin työl-

lösheten, utkomststödsberoendet och fattigdomen i regionen håller på att anhopas.

I slutet av 1980-talet varierade arbetslösheten i olika delar av Helsingfors mellan 1,9 och 2,1 procent. Det bodde vanliga arbetande människor också i de s.k. svagaste områdena. Att döma av åldersstandardiserade tal är över en tredjedel av männen i arbetsför ålder arbetslösa i en del av Helsingfors (Karta 1). Denna förändring syns även i analyser på kommunnivå, där Helsingfors framträder som den kommun som har lägsta sysselsättningsgraden. Om Helsingfors år 2004 haft samma sysselsättningsgrad bland män och kvinnor i olika åldersgrupper som i Esbo, hade det funnits 18 000 fler

Kartta 1. 25–64-vuotiaat miehet: Ikävakioiden työllisten osuus Pääkaupunkiseudulla alueittain¹ 31.12.2003

Karta 1. Åldersstandardiserad andel sysselsatta bland 25–64-åriga män, områdesvis¹ i Huvudstadsregionen 31.12.2003

¹Aluejako: Alueet, joilla on vähintään 50 asukasta. | Områdesindelning: Områden med minst 50 invånare. Helsinki – osa-alue, Espoo – pienalue, Vantaan – kaupunginosa, Kauniainen suuralue. | Helsingfors – delområde, Esbo – småområde, Vanda – stadsdel, Grankulla – storområde

lisyysaste olisi tuonut 10 000 työllistä enemmän. Helsingin usein heikosti työllistyneet maahanmuuttajat selettävät tästä erosta vain viidesosan. Tarkastelusta on poistettu opiskelijat

Samantyyppisen alueellistumisen olemme paikantaneet aiemmin mm. koulutusta, työttömyyttä, toimeentulotukiriippuvuutta ja pahoinpitelyrikkoksia koskevissa tutkimuksissamme (ks. esim. Vaattovaara, & Kortteinen 2002, Vaattovaara & Kortteinen 2003, Kortteinen & al. 2005, Kortteinen & al. 2006). Aiemmat työttömyyden seurauksia koskevat empiiriset tutkimukset osoittavat, että pitkäkestoiseen työttömyyteen liittyy monia vakavia ongelmia (Kortteinen – Tuomikoski 1998).

Julkaisiemme artikkeleiden jälkeen on tullut uusia tuloksia, jotka vahvistavat tätä yleistä kuvaa alueellisesta muutoksesta. Esimerkiksi tuloperustainen tarkastelu osoittaa, kuinka seudun sisäinen tuloköyhyys keskittyy nimenomaan Helsinkiin. Uusi analyysi etnisten vähemmistöjen keskittymisestä osoittaa myös kuinka tämä väestönosa keskittyy paitsi alueellisesti myös yksittäisiin rakennuksiin. Yli 60 prosenttia Helsingin vuokrataloissa asuvasta vieraskielisestä väestöstä asuu sellaisissa taloissa, joissa vieraskielisen väestön osuus oli yli 20 prosenttia – raja, jota on usein pidetty kantäväestön poismuuton käynnistäjänä. (Vilkama 2006.)

Tulonjakoa koskevien empiiristen tutkimusten nojalla tiedämme, että ylin tulokvinttiili on laman jälkeen kasvattanut tulojaan muita nopeammin ja sen osuus tuloista on aiempaa suurempi. Kun samaa kehitystä tarkastellaan pääkaupunkiseudulla alueellisesti, selviää, että uusia vauraita väestöryhmiä sijoittuu omille alueilleen aiempaa selvemmin. Olemme tutkimuksissamme osoittaneet kuinka tämä koskee ennen muuta seudun varakasta ja nuorta, koulutettua väestönosaa (ks. kartta 2).

Kun yhtäällä tapahtuu väestön huono-osaistumista ja toisaalla varakas väestönosa menestyy aiempaa paremmin, ja kun kummatkin keskittyvät Helsingin alueelle, ja entistä enemmän omille alueilleen, voidaan

sysselsatta, dvs. över 6 procent fler än det fanns – alltså några småkommuners sammanlagda folkmängd. Vandas sysselsättningsgrad hade givit 10 000 fler sysselsatta. Invandrarna i Helsingfors, som ofta haft svårt att få jobb, förklarar bara en femtedel av denna skillnad. Analysen beaktar inte studerande.

En liknande typ av utveckling har vi kunnat märka i våra tidigare studier om bl.a. utbildning, arbetslöshet, beroende av utkomststöd, och fall av misshandel (se t.ex. Vaattovaara, & Kortteinen 2002, Vaattovaara & Kortteinen 2003, Kortteinen & al. 2005, Kortteinen & al. 2006). Tidigare studier kring följderna av arbetslöshet visar att långvarig arbetslöshet är förknippad med många allvarliga problem (Kortteinen – Tuomikoski 1998).

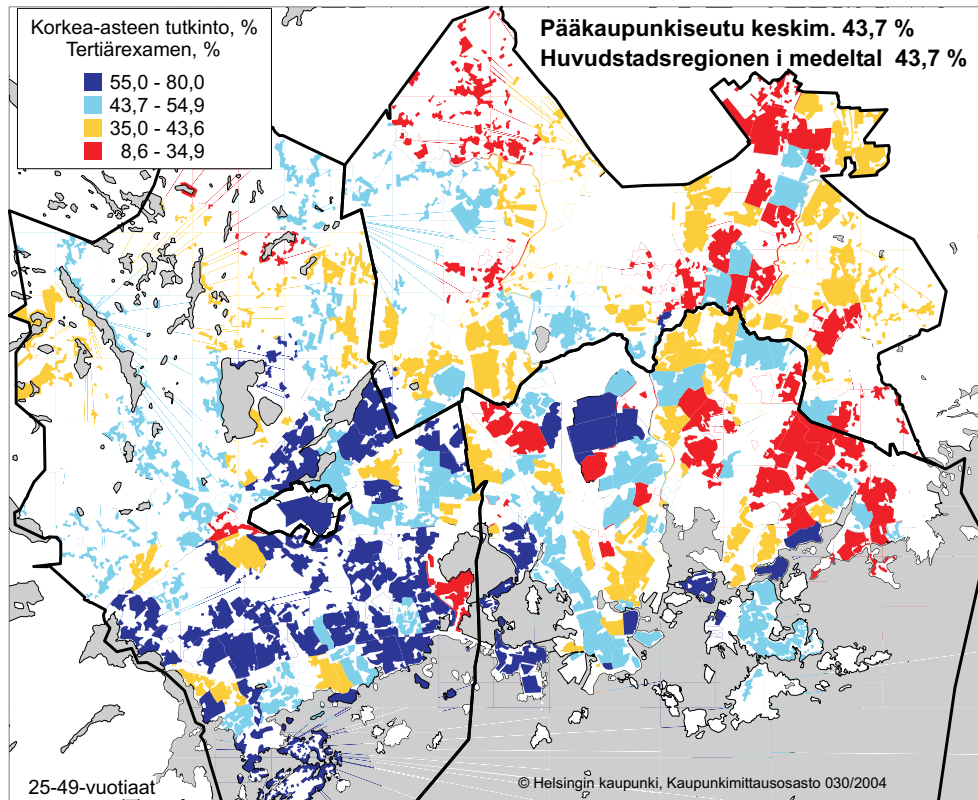
Sedan vi publicerat våra artiklar har det kommit nya rön som bestyrker denna bild. T.ex. en analys enligt inkomst visar hur fattigdomen i regionen koncentreras uttryckligen i Helsingfors. En ny analys av anhopning bland etniska minoriteter visar också hur denna del av befolkningen anhopats i vissa områden och även i enskilda byggnader. Över 60 procent av de personer med utländskt modersmål som bor i Helsingfors stads hyreshus bor i hus där andelen invånare med utländskt modersmål är över 20 procent – den gräns som ofta anses utlösa bortflyttning bland ursprungsbefolkningen (Vilkama 2006).

På grundval av empiriska studier av inkomstfördelningen vet vi att inkomsterna stigit snabbast i den högsta inkomstkventilen efter den ekonomiska depressionen i början av 1990-talet, och att denna kvintil står för en allt större del av inkomsterna. Om vi granskar denna utveckling områdesvis i Huvudstadsregionen märker vi att nya välbärgade grupper klarare än förr placerar sig i egna områden. Vi har i våra studier påvisat hur detta gäller framför allt de välbärgade och unga, utbildade i regionen (se Karta 2).

När förfördelningen ökar på sina håll samtidigt som de välbärgade likaså ökar på andra håll, och då vardera kategorin koncentreras inom Helsingfors gränser – och i allt högre grad i egna områden, kan vi sammanfatt-

Kartta 2. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 25–49-vuotiaista Pääkaupunkiseudulla alueittain¹ vuonna 31.12.2005

Karta 2. Andel 25–49-åringar som avlagt tertiärexamen, områdesvis¹ i Huvudstadsregionen 31.12.2005

¹Aluejako: Alueet, joilla on vähintään 50 asukasta. | Områdesindelning: Områden med minst 50 invånare. Helsinki – osa-alue, Espoo – pienalue, Vantaa – kaupunginosa, Kauniainen suuralue. | Helsingfors – delområde, Esbo – småområde, Vanda – stadsdel, Grankulla – storområde

kokoavasti puhua Helsingin sosiaalisen ja alueellisen rakenteen kaksijakoistumisesta. Näyttö seudun uudesta alueellisesta ja sosiaalisesta eriytymisestä on vahva, tarkastelun näkökulmasta riippumatta.

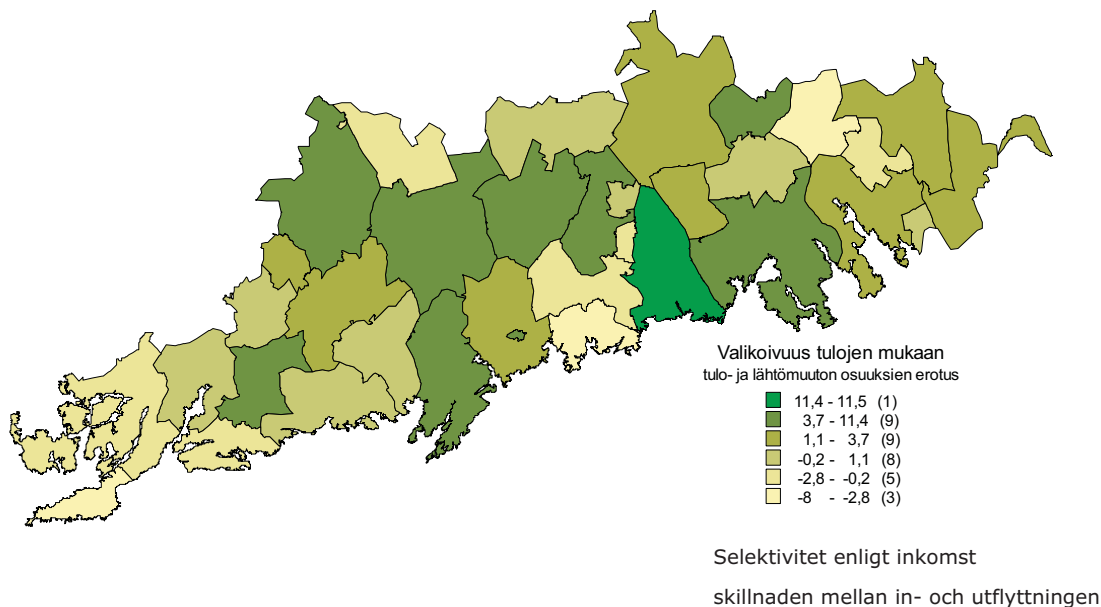
Uudet tulokset Helsingin seudun ja Uudenmaan eriytymisestä täydentävät kuvausta pääkaupunkiseudun muutoksista. Uusimman muuttoliikkeen valikoivuutta koskevan tutkimuksen mukaan muuttoliike on Uudenmaan kunnissa valikoivaa aivan tietyn kaavan mukaan. Kun tarkastellaan nuoria, 25–44-vuotiaita muuttajia korkeakoulutuksen ja hyvätuloisuuden mukaan, paljastuu, että pääkaupunkiseudun kunnat

ningsvis tala om en tudelning av den lokala socialstrukturen i Helsingfors. Beläggen för en sådan tolkning är starka oavsett vilken synvinkel man anlägger.

Nya rön om utvecklingen – differentieringen – i Helsingforsregionen och Nyland kompletterar bilden av förändringen i Huvudstadsregionen. Enligt en studie i selektivt flyttande i Nyland iakttar flyttandet i landskapets kommuner ett alldeles särskilt mönster. En analys av 25–44-åringarna enligt högskole-, dvs. tertiärutbildning, och inkomster avslöjar att kommunerna i Huvudstadsregionen har det sämre ställt i detta avseende än kranskommunerna i Helsingforsregionen och

Kartta 3. Helsingin seudun muuttoliikkeen valikoivuus v. 2001–2003: nuoren (25–44-v.) hyvätuloisen väestöosan tulo- ja lähtömuuton osuuksien erotus prosentteina (Broberg 2007)

Karta 3. Selektiviteten i migrationen i Stora Helsingforsregionen åren 2001–2003: skillnaden i procent mellan andelen inflyttade resp. utflyttade bland 25–44-åringar med goda inkomster (Broberg 2007)

ovat kehyskuntia heikommassa asemassa. Pääkaupunkiseudun läheiset kehyskunnat menestyvät etäisiä paremmin. Helsinki on muuttoliikkeeltään suhteellisesti tarkasteltuna Uudenmaan kunnista heikoimmassa asemassa. (Broberg 2007, kartta 3.)

Tähänastisten empiiristen analyysien tulokset onkin mahdollista tiivistää sanomalla, että koko Helsingin seudun rakenteellinen kehitys on alkanut muistuttaa Keski-Euroopan metropolialueiden kehitystä.

On erikseen syytä pysähtyä kysymään, millä tavoin on kuitenkin mahdollista tuottaa yleiskuva jatkuvasta tasoittumisesta (Lankinen 2007) tilanteessa, jossa absoluuttiset erot ovat selvästi kasvaneet.¹

¹Helsingin kaupungin tietokeskuksen erikoistutkija Markku Lankinen on näyttävästi nostanut esiin omat tarkastelunsa, joiden mukaan kehityserot pääkaupunkiseudulla ovat tasoittumassa (Lankinen 2007), kärjistäen tilannetta jopa esittämällä Helsingin Sanomissa (7.3.2007), että kymmenen vuoden ajalta kerätyt tutkimustuloksemme ovat ”puppua” ja että hän on kiinnostunut todellisuudesta. Ohessa esitämme jäsenllyyn vastauksemme Lankisen aihetta koskevaan analyysiin ja kritiikkiin (Lankinen 2007).

Nyland. Samtidigt är det kommunerna just utanför Huvudstadsregionen som klarar sig bäst. Helsingfors har det sämst ställt bland alla kommuner i Nyland (Broberg 2007, Karta 3.)

Vi kan komprimera rönen av de empiriska analyser som hittills gjorts och konstatera att Helsingforsregionens strukturella utvecklingen har börjat påminna om utvecklingen i metropolområdena i Mellaneuropa.

Det finns fog för att stanna upp och fråga sig hur det ändå är möjligt att få fram en tolkning (Lankinen 2007) som går ut på att det skett en socialstrukturell utjämning – trots att de absoluta skillnaderna klart vuxit.¹

¹Specialforskare Markku Lankinen vid Helsingfors stads fakta-central har på ett synligt sätt lyft fram sina egna analyser, enligt vilka de lokala socialstrukturella skillnaderna i Huvudstadsregionen skulle hålla på att utjämnas (Lankinen 2007). Han tillspetsade situationen genom att i dagstidningen Helsingin Sanomat (7.3.2007) hävda att de rön vi under tio år samlat är ”strunt” och att han är intresserad av verkligheten. Vi lägger här fram ett svar till Lankinens analys och kritik (Lankinen 2007).

Miten tuottaa alueellisesti tasoittuva yleiskuva kasvaneista eroista huolimatta?

Ratkaisu on tietyissä menettelytavoissa, joilla kuva tasoittuvasta kehityksestä tuotetaan (tässä tarkastelemme vain artikkeleita Lankinen 2006a ja 2007).

Menettelytapa 1

Ensimmäinen menettelytapa liittyy aineistojen käyttötapoihin. Muutosta kuvataan, mutta lukijalla ei ole tekstin nojalla mahdollisuutta arvioida ja vertailla tilannetta prosenttilukujakaumien avulla ennen muutosta ja muutoksen jälkeen. Tällaiset tarkastelut jätetään kuvauksen ja analyysin ulkopuolelle.

Asian selventämiseksi on ehkä syytä kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla edellä esittämämme aluekuvaus – kaksi karttaa – on tehty. Kartat työllisyyden ja nuoren korkeakoulutetun väestön alueellisesta sijainnista on laadittu siten, että lähtökohdaksi on otettu samat väestötilastot ja osa-alueajat, joilla myös kuva tasoittuvasta kehityksestä on muodostettu (Lankinen 2007). Osa-alueittainen rakenne esitetään kartoilla yksinkertaisina suorina jakaumina. Tätä paljaampaa perusaineistoa alueellisessa kuvauksissa on vaikea käyttää. Oma analyysimme syntyy kun tarkastelemme tällä tavalla tuotettujen kuvausten kehitystä ajan ylitse yhtä aikaa useiden erilaisten muuttujien avulla. Näin syntyy laaja ja monipuolinen – mutta myös muille tulkinnoille avoin – kuvaus, joka nojaa luotettavimpaan ja kattavimpaan tilastoaineistoon, joka ylipäänsä on käytettävissä alueellisen rakenteen tarkastelussa.

Jos menettelee tällä tavoin ja kuvaa pääkaupunkiseudun alueellista eriytymistä, ei voi olla tuottamatta karttoja, jotka kuvaavat sitä, kuinka seutu on eriytynyt uudella tavalla 1990-luvun rakennemurroksen jälkeen.

Markku Lankinen (2007) on kuitenkin arvostellut karttojen käyttämistä analyysissa. Hän on kiinnittänyt huomiota siihen, kuinka pieniruutuisen karttakuvauksen käyttöön liittyy ongelmia. Eri ruuduilla on esimerkiksi rakennuskantaan liittyvistä eroista johtuen erilai-

Hur kan man påvisa utjämning trots att skillnaderna vuxit?

Lösningen står att finna i vissa tillvägagångssätt, med vars hjälp det går att få fram en bild av en utjämning (här analyserar vi bara artiklarna Lankinen 2006a ja 2007).

Tillvägagångssätt 1

Första tillvägagångssättet handlar om hur materialet används. Förändringen beskrivs, men läsaren har inte möjlighet att utgående från texten bedöma och jämföra situationen med hjälp av procentandelar före resp. efter förändringen. Sådant lämnas utanför beskrivningen och analysen.

För klarhetens skull är det kanske skäl att titta på hur vi själva fick fram vår bild – dvs. med hjälp av kartorna över hur sysselsättning och ung högutbildad befolkning placerat sig. De utgår från samma befolkningsstatistik och delområden som också var utgångspunkten för tolkningen om en utjämnings-trend (Lankinen 2007). Strukturen delområdesvis framläggs på kartorna såsom enkla raka fördelningar. Ett mera renrakat utgångsmaterial än detta är svårt att använda. Vår egen analys tog fasta på dessa fördelningars utveckling i tiden och såg på flera variabler samtidigt. På det viset fick vi en omfattande och mångsidig beskrivning, som bygger på det mest tillförlitliga och heltäckande statistikmaterial som överhuvudtaget kan fås för analyser av lokal socialstruktur. Beskrivningen är också öppen för andra tolkningar.

Om man gör så här och beskriver lokal differentiering i Huvudstadsregionen kan man inte undgå att få fram kartor som visar hur regionen differentierats på ett nytt sätt sedan den strukturella brytningen på 1990-talet.

Icke desto mindre har Markku Lankinen (2007) kritiserat att vi använt kartor i analysen. Han har påvisat att det kan vara problematiskt att använda kartor bestående av små rutor. Dessa rutor har ju som följd av skillnader i byggnadsbeståndet olika folkmängder, vilket

sia väestömääriä, mikä ei kuitenkaan ilmene laadituista kartoista, joissa kukin ruutu esiintyy pinta-alansa mukaan. Tämä kritiikki on täysin osuvaa, mutta sivuuttaa kokonaan sen, että eriytymistä koskeva näyttö ei perustu pieniruutuisen aineiston analyysiin vaan osa-alueittaisiin tarkasteluihin. Kritiikki siis kohdistuu ruutuaineistojen käyttöön mutta sen nojalla sivuutetaan kartat kokonaan aluerakenteen tarkastelussa.

Kartat ovat kuitenkin keskeinen perusta aluerakenteen kuvauksessa. Karttakuvauksista selviää, mitkä – esimerkiksi korkean työttömyysasteen tai koulutustason – osa-alueet sijaitsevat toistensa vieressä, ja millaisia suurempia aluekokonaisuuksia – tai makrorakenteita – ne mahdollisesti muodostavat. Tämä on täysin perustavaa kun tutkitaan alueellista rakennetta ja kuvataan sen muutoksia.

Tästä on muotoiltavissa ensimmäinen menettelytapa tasoittuvan alueellisen yleiskuvan rakentamisessa: jätetään alueperustainen aineisto esittelemättä, välitetään karttataarkastelua alueellisissa tarkasteluissa, irrotetaan muutoksen tarkastelu kokonaan alueista, ei esitetä muutoksen kuvausta alueellisesti ennen ja jälkeen vaan siirrytään suoraan itse konstruoitujen indikaattoreiden tilastolliseen analyysiin.

Menettelytapa 2

Toinen menettelytapa liittyy muuttujien muodostamiseen: välitetään absoluuttisia lukuja; muodostetaan uusia muuttujia tavalla, joka ei ole läpinäkyvä; käytetään absoluuttisten erojen kuvaamiseen suhdelukuja, mieluummin indeksoidaan ja rakennetaan analyysi indeksien varaan.

Koulutusrakenteen kehityssuuntaa koskeva analyysi kuvaa hyvin sitä, millä tavalla tämä menettelytapa toimii. Näyttö siitä, että Espoo on konvergoitumassa Helsingin kanssa – ja erot siis pienenevät – nojaa kaupunkikohtaisesti laskettuihin indeksisarjoihin.

Tässä käytetyt indeksit ovat suhdelukuja, joissa jakajana käytetään keskiarvoa. Niiden käytössä on hyvä olla tarkkana sen osalta, millaista muutosta kuvataan ja millaisia päätelmiä vedetään. Viime vuosikymmeninä

dock icke framgår av de uppgjorda kartorna, där varje ruta figureerar enligt sin areal. Denna kritik är helt riktig, men den förbiser helt att våra belägg för differentiering inte bygger på en analys av små rutor utan av delområden. Kritiken riktas alltså mot bruket av rutbaseerade data, men förbiser samtidigt på denna grund kartorna i analysen av områdesstrukturen.

Icke desto mindre är kartor en fundamental del av en områdesbeskrivning. De kan åskådliggöra fördelningar: man kan t.ex. klart se huruvida grannområden och närliggande områden uppvisar liknande egenskaper såsom stor eller liten andel sysselsatta och välutbildade, och om områdena bildar zoner och makrostrukturer. Detta är helt grundläggande saker i beskrivningar av regional struktur och dess förändringar.

Här har vi också grunden till första tillvägagångssättet för att få fram en utjämningsstolkning: man låter bli att lägga fram delområdesmaterialet, undviker att använda kartor för den regionala analysen, avskiljer den helt och hållet från delområdena, låter bli att beskriva förändringen regionalt före och efter en referens tidpunkt, och går rakt in på en statistisk analys av indikatorer man själv konstruerat.

Tillvägagångssätt 2

Det andra tillvägagångssättet handlar om att konstruera variabler: man undviker absoluta tal, bildar nya variabler på ett sätt, som inte är transparent, använder kvoter för att beskriva absoluta skillnader, och tar hellre till olika index och bygger analysen på dem.

Analysen av trenden inom utbildningsstrukturen beskriver bra hur detta tillvägagångssätt fungerar. Belägget för att Esbo håller på att konvergera med – alltså bli mera likt – Helsingfors bygger på indexserier som räknats ut för de båda städerna.

De index som används är kvoter där medeltalet används som nämnare. Då man använder sådana är det bra att vara noggrann med hurdan förändring man beskriver och hurdana slutsatser man drar. Under de senaste årtiondena har utbildningsnivån stigit. När medeltalet med tiden stiger, och det används som nämna-

koulutustaso on noussut. Kun keskiarvo ajan ylitse kasvaa, ja tätä käytetään jakajana, on matemaattinen itsestäänselvyys, että kaikki tällaiset sarjat kääntyvät laskuun, vaikka absoluuttinen ero koulutustasossa ei muuttuisi mihinkään. Entä mistä tulee tasoittuminen?

Esimerkki selvittää asiaa. Ajatellaan lukujen 2 ja 40 suhdetta. Oletetaan että parhaalla alueella vaikkapa korkeakoulutettujen osuus on 40 % ja heikoimmalla vastaavasti 2 %. Kuvitellaan nyt tilanne, jossa – osana yleisen koulutustason nousua – heikoimmalla alueella korkeakoulutettujen osuus kohoaa neljään prosenttiin (4 %). Jotta suhteelliset erot pysyisivät alueellisessa vertailussa samoina tulisi parhaalla alueella korkeakoulutettujen osuuden kasvaa 80 prosenttiin. Jos kasvu jääkin vain 75 prosenttiin, kehitys näyttää suhteellisten erojen valossa tasoittuvalta. Paremmalla alueella korkeakoulutettujen osuus on kuitenkin kasvanut 35 prosenttiyksikköä ja huonommalla kaksi.

Näyttö alueellisten koulutuserojen tasoittumisesta (Lankinen 2007) nojaa kuitenkin vain suhteellisten erojen tarkasteluun. Mainitussa raportissa ajallista kehitystä esitetään visuaalisesti vain sijoitettuna logaritmiseen asteikkoon. Tällä tavalla jopa viiden vuoden aikana 1999–2005 tapahtunut muutos saadaan näyttämään siltä, että matalimman koulutustason alueet kirkuvat nopeasti muita kiinni. Koulutustason alapäässä on kuitenkin tapahtunut vain yhden-kahden prosenttiyksikön muutos. (Lankinen 2007, sivu 7, kuvio 3).

Kun prosenttilukujen välisiä absoluuttisia eroja ei esitetä kartalla, jää piiloon myös se, että korkeasti koulutetut alueet ovat ajan kanssa entistä selvemmin keskittyneet isoksi länsisuuntautuneeksi klusteriksi (Vaattovaara 1998). Alueellisten erojen olemassaolo ja merkitys – eli siis alueellinen perusrakenne – jää kokonaan syrjään. Edellä esitetty kartta (kartta 2) osoittaa, että asuinalueittainen vaihtelu korkeakoulutettujen osuudessa on 8,6 prosentista 80 prosenttiin. Se että alueellisten koulutuserojen tarkastelu pohjataan pelkästään suhteellisiin eroihin ja muut kuvaustavat jätetään syrjään, luo vinoutuneen yleiskuvan.

re, är det en matematisk självklarhet att alla dylika kurvor börjar gå neråt trots att den absoluta skillnaden i utbildningsnivå inte förändras alls. Men hur kommer man då fram till en konvergerande trend?

Ett teoretiskt exempel ger klarhet. Ta förhållandet mellan 2 och 40. Vi antar att t.ex. de högskole-, dvs. tertiärutbildade, utgör 40 % av befolkningen i det bästa området och 2 % i det sämsta området. Så stiger andelen tertiärutbildade som följd av en allmän stigning i utbildningsnivån till fyra procent i det sämsta området. För att den relativa skillnaden mellan områdena skall förbli oförändrad borde nu andelen tertiärutbildade växa till 80 % i det bästa området. Om den blir bara 75 % har det alltså skett en utjämning i de relativa skillnaderna. I själva verket har andelen tertiärutbildade ju vuxit med 2 procentenheter i det ena området och 35 i det andra.

Men belägget för att de lokala skillnaderna utjämnats (Lankinen 2007) bygger bara på en analys av relativa skillnader. I nämnda rapport läggs tidsperspektivet fram visuellt enbart på en logaritmisk skala. På det viset får man den förändring som skett på t.o.m. fem år att se ut som om de områden som haft lägsta utbildningsnivån snabbt höll på att knappa in på de andras försprång. Men i själva verket har förändringen i de områden som har lägsta utbildningsnivån bara varit en eller två procentenheter (Lankinen 2007, sidan 7, figur 3).

Då de absoluta skillnaderna i procent delområden emellan inte visas på karta göms också den omständigheten att de områden där folk är högt utbildade med tiden allt klarare bildat ett västförskjutet kluster (Vaattovaara 1998). Att lokala skillnader förekommer och är betydande blir helt i skymundan. Vår Karta 2 visar att variationen delområden emellan i andelen tertiärutbildade (högskola) varierar mellan 8,6 procent och 80 procent. Att analysen av skillnader i utbildningsnivå områden emellan grundas enbart på relativa skillnader samtidigt som övriga beskrivningssätt lämnas i skymundan leder till en skev helhetsbild.

Menettelytapa 3

Kolmas menettelytapa liittyy siihen, millä tavalla indeksit rakennetaan. Näyttö pääkaupunkiseudun alueellisen kehityksen tasoittumisesta (Lankinen 2007) rakennetaan sellaisen indeksin varaan, jossa on kaksi ongelmaa. Indeksi ei ole läpinäkyvä. Lisäksi se on muodostettu tavalla, joka tekee siitä vakavasti harhaanjohtavan. Tämä yhtälönä esitetty (ks. yhtälö ohessa) indeksi on rakennettu niin, että: ensin kuvataan tietyn sosioekonomisen ryhmän osuutta alueen työvoimasta, tämän jälkeen tämä kerrotaan suhdeluvulla, joka saadaan kun jaetaan työvoima koko kaupungissa mittaluvulla, joka kuvaa kyseisen sosioekonomisen ryhmän määrää koko kaupungissa. Tämän jälkeen syntynyt lukua vielä painotetaan” kokeilujen kautta arvioidulla erilaisilla painorakenteilla”. Lopuksi vielä jaetaan kyseisillä kokeilujen kautta arvioiduilla painokertoimilla koko aiemmin kuvattu kokonaisuus (Lankinen 2007, 8).

$$D_a = \frac{C_{S I}^R \frac{P_{sa}}{P_a} \frac{P}{P_S}}{C_S^R}$$

jossa

D_a = alueen a sosioekonominen indeksi
 P = työvoima koko kaupungissa
 a = kaupungin osa-alue
 S = sosioekonominen ryhmä
 C_S = painokerroin sosioekonomiselle ryhmälle S
 R = sosioekonomisten ryhmien määrä

Käytetyt painokertoimet	
yrittäjät	2,5
alemmat toimihenkilöt	3,5
ylemmät toimihenkilöt	2,0
työntekijät	1,5
tuntematon	1,0
työtön	0,5

Näyttö tasoittumisesta siis nojaa tämän indeksin varaan (Lankinen 2007.)

Jokainen, joka vähänkin tuntee peruslaskentaa, ymmärtää epäillä tällaista analyysia. Vaihtamalla muuttuja toiseen, indeksoimalla sopivasti ja harkinnanvaraisesti painottamalla kuka tahansa voi konstruoida sar-

Tillvägagångssätt 3

Det tredje tillvägagångssättet har att göra med hur indexen byggs upp. Beläggen för att den lokal-sociala utveckling går mot en utjämning (Lankinen 2007) grundas på ett index som är förknippat med två slags problem: dels är indexet allt annat än transparent, dels har det bildats på ett sätt som gör det allvarligt vilseledande. Detta index, som framställs som en ekvation, har byggts upp sålunda, att man först beskriver en viss socioekonomisk gruppns andel av arbetskraften i ett område, varefter andelen multipliceras med en kvot, som man får genom att dividera hela stadens arbetskraft med ett mätetal för ifrågavarande socioekonomiska gruppns mängd i hela staden. Efter det viktar man denna kvot olika viktstrukturer som man fått genom försök. Till sist dividerar man ännu hela den nyss nämnda helheten med ifrågavarande viktcoefficients (Lankinen 2007, 8).

$$D_a = \frac{C_{S I}^R \frac{P_{sa}}{P_a} \frac{P}{P_S}}{C_S^R}$$

där

D_a = områdets socioekonomiska index
 P = arbetskraft i hela staden
 a = stadens delområde
 S = socioekonomisk grupp
 C_S = viktcoefficient för socioekonomiska gruppen S
 R = antal socioekonomiska grupper

Viktcoefficients:	
företagare	2,5
lägre funktionär	3,5
högre funktionär	2,0
arbetare	1,5
okänd	1,0
arbetslös	0,5

Belägget för en utjämningstrend bygger alltså på detta index (Lankinen 2007.)

Var och en som lite känner till grundläggande kalkyl måste betvivla en sådan här analys. Genom att byta ut variabler, bygga upp lämpliga index och ge lämpliga vikter kan vem som helst konstruera en kurva som går precis i den riktning som man själv vill.

jan, joka kulkee täsmälleen siihen suuntaan mihin tutkija tahtoo sen kulkevan.

Kun vielä lukuja tasoitetaan moninkertaisella jakamisella ja puutteellisesti perustelluilla painokertoimilla (työtön = 0,5, ylempi toimihenkilö = 3,5), indeksoidaan kunkin ajanjakson ja kunkin kunnan osalta keskimäärin sataan, kadotetaan paitsi kuntien välisen myös vuosien välisen vertailun mahdollisuus.

On syytä pysähtyä ja kiinnittää huomiota siihen, mitä tällöin tapahtuu. Kun ylempi toimihenkilö saa seitsenkertaisen painon työttömään verrattuna - ja kun tällaisilla painokertoimilla sekä kerrotaan että jaetaan - menettely takaa, että työttömyyden kautta ilmenevä sosioekonominen lasku ei ilmene indeksiperustaisissa kuvauksissa. Tässä mielessä ei ole lainkaan ihme, että syvä lamamme - ja siihen liittynyt aivan poikkeuksellinen työttömyys - ei mitenkään näy indeksin avulla tuotetuissa tarkasteluissa (2007).

Kun indeksi painotetaan kaupunkikohtaisesti saataan, kaupunkien välinen vertailu ei ole mahdollista. Jokaiselle kaupungille rakennetaan näin oma keskiarvonsa (sata), jonka tarkempi sisältö ja taso ei tarkastelusta ilmene. Kun lisäksi indeksi normeerataan kunkin kaupungin sisällä tarkastelujaksoittain sataan, menettään mahdollisuus kaupunkien sisäisten tasoerojen vertailuun ajanjaksojen ylitse. Tästä huolimatta indeksillä kuitenkin keskustellaan kaupunkien välisistä kehityseroista, kuten jäljempänä vielä tarkemmin esitetään. Tällä indeksillä on siis seurattu segregatiota vuodesta 1982, kuten toisaalla kerrotaan (Lankinen 2007, 8).

Menettelytapa 4

Menettelytapa 4 liittyy siihen, miten muutujat valitaan tai jätetään syrjään. Tulojen ja työttömyyden analyysi sivuutetaan kevyesti sen vuoksi, että edellä kuvatuin indeksin avulla on jo osoitettu, ettei sosioekonomisessa rakenteessa tapahdu mitään tärkeää.

Segregatiota kuvaava pisteluku on rakennettu ”koko työvoiman rakenteesta” (Lankinen 2007). Työvoiman käsite on kiinnostava, mutta työikäisen väes-

När talen dessutom utjämnas genom flerfalt dividerande och bristfälligt förklarade viktcoefficients (arbetslös = 0,5, högre funktionär = 3,5) och använder index som för varje tidsperiod och kommun ger i genomsnitt 100, förlorar man möjligheten att göra jämförelser mellan vare sig tidpunkter eller kommuner.

I det skedet finns det orsak att stanna upp och se vad som händer. Då en högre funktionär får en sjufalt större vikt än en arbetslös - och då man både multiplicerar och dividerar med dessa vikter - säkerställs att den socioekonomiska nedgång som arbetslöshet förorsakar inte syns i den indexbaserade beskrivningen. Inget under alltså att den ekonomiska depressionen i början av 1990-talet och den exceptionellt höga arbetslöshet som den medförde inte alls syns i den indexbaserade analysen (2007).

Då indexet dessutom anpassas skilt för de olika städerna går det inte att jämföra städerna sinsemellan, eftersom varje stad får ett eget medeltal (100), som analysen inte berättar vad det står för. Och i och med att indexet inom varje stad normeras analysperiodvis till hundra försvinner också möjligheten att jämföra städerna sinsemellan under de olika tidsperioderna. Trots det lägger man fram åsikter om skillnader i utveckling städer emellan, som vi skall se längre fram. Med detta index har man alltså följt segregationen allt sedan år 1982, vilket man alltså upplyser om (Lankinen 2007, 8).

Tillvägagångssätt 4

Tillvägagångssättet handlar om att ta med eller lämna bort variabler. En analys av inkomster och arbetslöshet förbigås för att man med ovan beskrivna index redan visat det inte skett något viktigt inom den socioekonomiska strukturen.

Poängtalet för segregation har konstruerats ur ”hela arbetskraftens struktur” (Lankinen 2007). Begreppet arbetskraft är i och för sig intressant, men att bara beräkna befolkningen i arbetsför ålder räcker inte i en analys av segregation. Då förbiser man ju både sysselsättningsgrad och arbetslöshetsgrad.

tön laskeminen ei segregaation tarkastelussa riitä. Tälöin hävitetään empiirisestä tarkastelusta sekä työllisyyden että työttömyyden tarkastelu.

Tähänastisen kansainvälisen kaupunkitutkimuksen mukaan (ks. esim. Musterd – Ostendorf 1998) työttömyys (ja työllisyysaste) ovat hyvinvointivaltiojärjestelmän oloissa tärkeimpiä rakenteellisen eriytymisen indikaattoreita. Jos – niin kuin meillä Suomessa – hyvinvointivaltiojärjestelmä ja sosiaaliturva toimivat kansainvälisesti vertaillen hyvin, sosioekonominen lasku – sikäli kuin sitä on – ei ilmene työvoiman sosioekonomisen rakenteen muutoksena vaan nimenomaan työttömyyden kasvuna. Tasoittuva kuva saadaan kun työttömyys painotetaan indeksin marginaaliin – ja indeksistä tehdään tällä tavalla epävalidi - ja kun työttömyys lisäksi rajataan muuttujana tarkastelun ulkopuolelle (Lankinen 2007).

Sama tekijä on kuitenkin toisaalla vastikään julkaissut laajan, tilastorekistereihin perustuvan empiirisen selvityksen asumisolosta ja asukkaista Helsingin kunnallisissa vuokrataloissa (Lankinen 2006b). Raportin mukaan työttömyysaste Helsingin vuokrataloasukkaiden keskuudessa oli 1980–1990-lukujen taitteessa muutaman prosenttiyksikön luokkaa. Vuonna 2004 työttömyysaste oli hiukan yli 20 prosenttia ja työllisyysaste noin 55 prosenttia. Työllisyysaste ei ole 2000-luvulla enää juurikaan noussut. Tämän tutkimuksen lukujen mukaan siis noin neljännes kaikista vuokrataloasukkaista on työvoiman ulkopuolella. Tulos merkitsee, että lähes puolet (45 %) työikäisestä väestä Helsingin kunnallisissa vuokrataloissa elää ilman työtä, iso osa pysyvästi. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan Helsingin kunnallisen vuokratalosektorin sisällä on siis tapahtunut merkittävää sosioekonomista laskua.

Tätä tulosta ei kuitenkaan nosteta esiin – edes sitä erikseen koskevassa tilastollisessa selvityksessä (Lankinen 2006b). Se sivuutetaan myös keskusteltaessa seudun sosiaalisen ja alueellisen rakenteen kehityksestä (Lankinen 2007).

Enligt den forskning som hittills bedrivits internationellt (se t.ex. Musterd – Ostendorf 1998) hör arbetslöshet (och sysselsättningsgrad) till de viktigaste indikatorerna för strukturell differentiering i ett välfärdsamhälle. Om välfärdssystemet och socialskyddet såsom i Finland fungerar bra i internationell jämförelse tar sig socioekonomisk nedgång – i den mån sådan förekommer – inte uttryck i en förändring i arbetskraftens socioekonomiska struktur utan i en växande arbetslöshet. En utjämnings-trend får man fram om man viktat arbetslösheten ut i indexets marginal – och indexet på detta sätt görs realistiskt – och om variabeln arbetslöshet dessutom lämnas bort ur analysen (Lankinen 2007).

Ändå har samme upphovsman nyligen publicerat en omfattande på statistiska register byggd empirisk utredning om boendeförhållanden och invånare i Helsingfors kommunala hyreshus (Lankinen 2006b). Enligt denna rapport var arbetslösheten bland stadens hyresgäster år 1990 bara någon procent. År 2004 var arbetslöshetsgraden lite över 20 procent och sysselsättningsgraden ca. 55 procent. Under 2000-talet har sysselsättningsgraden inte nämnvärt stigit. Enligt dessa rön står alltså ca. en fjärdedel av stadens alla hyresgäster utanför arbetskraften. Detta innebär att nästan hälften (45 %) av invånarna i stadens hyreshus går arbetslösa, en stor del varaktigt. Enligt undersökningen har det alltså skett en betydande socioekonomisk nedgång inom Helsingfors kommunala hyreshussektor.

Men detta rön lyfts inte fram – inte ens i den statistiska utredningen av undersökningen (Lankinen 2006b). Det förbigås också i diskussionen om regionens lokal-sociala strukturs utveckling (Lankinen 2007).

Ett liknande avgränsande tillämpas även i diskussionen om befolkningens inkomstnivå. De observationer som gäller differentiering i lokal inkomstnivå förbigås (Lankinen 2007, 10–11) med hänvisning till att observationerna inte passar ihop med ovan gjorda observationer om befolkningens basstruktur. Med det avser man skillnader i utbildning och den indexbaserade

Samanlainen rajaaminen leimaa keskustelua väestön tulotasosta. Alueellisen tulotason eriytymiseen liittyvät havainnot sivuutetaan kevyesti (Lankinen 2007, 10–11) viitaten siihen, että ”havainnot eivät sovi yhteen edellä tehtyjen, väestön perusrakennetta koskevien havaintojen kanssa”. Tällä viitataan koulutuseroihin ja indeksiperustaiseen analyysiin sosioekonomisesta eriytymisestä. Näiden nojalla jää kokonaan kuvaamatta se, kuinka Espoo tuloilla mitaten on – suhdanteiden mukaan vaihdellen mutta kuitenkin – kasvattanut eroaan Helsinkiin. Koko havainto selitetään pois siitä syystä, että indeksilukujen nojalla jo tiedetään, ettei merkittävää sosioekonomista eriytymistä ilmene. Kertauksen vuoksi: kyse siis oli sellaisesta indeksistä, jota ei voi – sen rakentamistavasta johtuen – käyttää kaupunkien välisiin tai ajan ylitse tapahtuviin vertailuihin.

Lopputulos

Kaiken edellisen nojalla tulkintaan, että ”edes heikkoa signaalia tämäntyyppisen uhkakuvan [kuvaamamme alueellisen eriytymisen] toteutumisen ei ole löydetty” (Lankinen 2007, 19). On huomattava, että minikäänlaisia merkkejä ei analyysissä (mt.) löydetä, vaikka tarkastelun perustana on täsmälleen sama aineisto ja samat alueyksiköt. Edellä esitetyn nojalla on ymmärrettävää, kuinka tällaisia merkkejä ei voi ilmetä jos:

a) rajaa perusaineistosta lasketut, ennen-jälkeen -tyyppiset, prosenttilukuihin perustuvat alueelliset vertailut tarkastelun ulkopuolelle, eikä esitä aluerakennetta ja sen muutosta kartalla, b) perustaa tulkintansa yksin suhteellisten erojen tarkasteluun, ja sikäli kuin prosenttilukusarjoja lainkaan esitetään, ne esitetään logaritmisesti muunnettuina, c) indeksoi siten, että alueilla ilmenevä sosioekonominen lasku painotusten kautta peittyy ja ne kuntien väliset vertailut, joihin teksti muutoin yrittää perustua, käyvät mahdottomiksi ja d) jättää tällaisten indeksien pohjalta kehityksen sisältöä kuvaavat perusmuuttujat (esim. tulot ja työttömyystarkastelut) analyysin ulkopuolelle.

analysen av socioekonomisk differentiering. Med dessa hänvisningar ägnas ingen uppmärksamhet åt att Esbo i inkomsthänseende ökat sitt försprång gentemot Helsingfors – visserligen med variation enligt konjunktur, men dock. Försprånget bortförklaras med att man redan på grundval av indexet vet att någon märkbar socioekonomisk differentiering inte ägt rum. Vi upprepar: det handlade om ett index som man p.g.a. dess konstruktionssätt per definition inte går att använda för att göra jämförelser mellan tidpunkter och städer.

Slutresultat

På grundval av allt det ovan sagda kommer man sedan fram till tolkningen att det inte finns ens en svag signal att en dylik hotbild [den differentiering vi beskrivit] skulle hålla på att besannas (Lankinen 2007, 19). Detta är anmärkningsvärt med tanke på att analysen bygger på precis samma material och samma områdesenheter som våra studier bygger på. Fast å andra sidan är det, med hänvisning till allt vi just sett, förståeligt att några sådana signaler inte kan skönjas ifall man a) utesluter de jämförelser områden emellan av typ före-efter som bygger på procenttal uträknade ur basmaterialet, och om man inte framlägger områdesstrukturen och dess förändring på karta, b) bygger sin tolkning enbart på en analys av relativa skillnader, och presenterar alla procenttalsserier – i den mån man lägger fram sådana – på logaritmisk skala, c) indexerar på ett sådant sätt att den socioekonomiska nedgång som sker i ett område göms genom viktning, och de jämförelser kommuner emellan som texten i övrigt försöker bygga på blir omöjliga, och d) med hänvisning till dylika index låter bli att analysera de grundvariabler (t.ex. inkomster och arbetslöshet) som är konkreta yttringar för en utveckling.

Vi vill betona att vi här gått igenom alla de centrala punkter gällande utbildning, socioekonomisk struktur och inkomster som bygger på befolkningsstatistik och gäller befolkningsstrukturen, och som lagts fram som belägg för en påstådd social utjämning (Lankinen 2007). Sammanfattningsvis kan vi säga att belägget för

On syytä korostaa, että olemme nyt edellä käyneet lävitse kaikki väestötilastoihin perustuvat, ja väestörakennetta koskevat keskeiset kohdat – koulutusta, sosioekonomista rakennetta ja tuloja koskevat tarkastelut – joiden avulla tasoittumista on perusteltu (Lankinen 2007). Kokoavasti voi sanoa, että näyttö tasoittumisesta on tutkimuksellisesti täysin epäuskottava. Analyysi on johdonmukaisesti – kohta kohdalta – rakennettu siten, että kuvaukset ovat sokeita alueella tapahtuneille muutoksille. Analyysissa ei ole mitään sellaista, mikä antaisi aiheutta muuttaa aiempien tutkimustemme nojalla syntynyttä yleiskuvaa eriytymisen ilmenemisestä ja määrästä.

Mikä tässä on kiinnostavaa?

Kiinnostavat tutkimuskysymykset ovatkin mielestämme muualla kuin siinä, eriytykö seutu vaiko ei. Näyttö Helsingin eriytymisestä on vahva, näkökulmasta riippumatta. Tämä ilmiö on – samalla tavalla kuin esikaupungistuminenkin – tuttu ilmiö useista muista eurooppalaisista suurkaupungeista. Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa näitä ilmiöitä on tavattu kuvata metropolisoitumisen käsitteen avulla.

Eurooppalaisessa kaupunkitutkimuksessa on tästä esitetty alustavia yhteenvetoja. Euroopan ydinalueiden metropoleja näyttää leimaavan aivan tietynlainen rakenteellinen kehitys. Metropolin ytimessä on kulttuuri- ja liikekeskus, ja lähellä sitä seudun varakkaimpien asutus. Tämän ympärillä sijaitsevat aiemman kaupungin historiallisille reunoille rakennetut työväenluokkaiset asuinalueet, jotka ovat metropolin kasvaessa jääneet sen sisälle, osaksi sisäkaupunkia. Metropolin kasvun houkuttelema uusi varallisuus on keskittynyt tämän kaksiosaisen sisäkaupungin ulkopuolelle, reuna-alueiden esikaupunkivyöhykkeelle. Kaupunkiseutujen kasvaessa sisäkaupungin työväenluokkaiset asuinalueet yksipuolistuvat pienituloisten, työttömien ja etnisten vähemmistöjen lisääntymisen myötä. (Kazepov 2005.)

en utjämning saknar all forskningsmässig trovärdighet. Analysen har konsekvent, bit för bit, byggts upp så att beskrivningen är blind för de förändringar som skett. Analysen innehåller ingenting som skulle ge oss anledning att ändra den allmänbild av differentieringens förekomst och omfattning som våra egna undersökningar hittills givit upphov till.

Vad är kontentan?

Rent forskningsmässigt är det mindre intressant huruvida regionen håller på att differentieras eller inte. Beläggen för att differentiering sker i Helsingfors är nämligen starka oavsett approach. Fenomenet är – precis som suburbaniseringen – bekant i många andra europeiska storstäder. I internationell forskningslitteratur har det varit brukligt att beskriva saken med hjälp av begreppet metropolisering.

Inom europeisk stadsforskning har man lagt fram preliminära sammandrag om samma sak. Metropolerna i Europas kärnområden ser ut att präglas av en alldeles speciell strukturell utveckling. I metropolens kärna finns kultur och butiker, och i deras närhet bor de förmögnaste. Kring kärnan ligger f.d. arbetarkvarter, som en gång byggts i stadens dåvarande utkanter men som nu blivit en del av innerstaden i och med att staden vuxit. Den nya förmögenhet som metropolens tillväxt lockat till sig har koncentrerats utanför denna tudelade innerstad, närmare bestämt i förortszonen i periferin. Då stadsregionerna växer blir arbetarkvarteren i innerstaden allt ensidigare i och med att låginkomsttagarna, de arbetslösa och de etniska minoriteterna ökar (Kazepov 2005.)

Sålunda skulle vi kunna komprimera den artikelseerie vi inledde år 1998 med att säga att Helsingforsregionens struktur under de senaste årtiondena allt mera börjat påminna om denna allmänna europeiska metropolstruktur. Skillnader uppstår ur geografiska och historiska faktorer. Regionens välmående kultur-, affärs- och boendecentrum ligger grovt sett på Helsingforsnä-

Vuodesta 1998 alkanut artikkelisarjamme onkin mahdollista tiivistää sanomalla, että Helsingin seudun rakenne on viime vuosikymmenten aikana alkanut enemmän ja enemmän muistuttaa tätä yleistä eurooppalaista metropolirakennetta. Maantieteelliset ja historialliset seikat tuottavat eroja. Vauras kulttuuri-, liike- ja asuinkeskus sijaitsee karkeasti sanoen Helsingin niemellä. Maamme myöhäisestä kaupungistumisesta johtuen taantuminen paikantuu 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuille lähiöalueille. Kahden viime vuosikymmenen aikana olemme saaneet seurata, kuinka kaupunkialue leviää reunoilleen nuoren ja varakkaan esikaupunkiasutuksen myötä.

Saskia Sassenin ”The Global City” -teoksen julkaisemisen (1991) jälkeen kansainvälisen kaupunkitutkimuksen yksi päävirroista on liittynyt kaupunkirakenteiden polarisaatiota koskeviin keskusteluihin. Olemme em. analyyseissamme kuvanneet ja analysoineet sitä tapaa, jolla tämä on Helsingin seudulla metropolisoitumisen kautta tapahtumassa, ja kuinka kehitys on ristiriidassa suomalaisen hyvinvointivaltion kantaman egalitaarisen eetoksen kanssa (Vaattovaara – Kortteinen 2003). Suunnisti tässä jännitteessä miten hyvänsä, on tuskin viisasta ummistaa silmiään uuden rakenteellisen ongelman edessä tai vaieta sen ilmeneemisestä. Ongelmallisiakin kysymyksiä on otettava esiin. Niiden peittely tuskin palvelee kenenkään etua, ei ainakaan niiden, jotka kehityksestä kärsivät.

Keskustelulle Helsingin eriytyemisestä on löydettyvissä kansainvälinen vertailukohta. Sassenin teoksen ilmestyttyä brittiläinen kaupunkitutkija Chris Hamnett (1994) julkaisi kritiikin, jossa hän esitti, että Randsadtin kehitystä koskevien aineistojen nojalla polarisaatiota ei ilmenisi (1994). Vastakritiikissä osoitettiin (Burgers 1996), että Hamnett oli onnistunut tuottamaan näyttönsä vain rajaamalla työttömyyden tarkastelunsa ulkopuolelle: jos työttömät otettiin lukuun, empiirinen analyysi kääntyi polarisaatioteorian suuntaiseksi. Vastauksessaan Hamnett (1996) joutui asiallisesti ottaen perumaan koko kritiikkinsä.

set. I och med att vårt land urbaniserades så sent sker tillbakagången här i förorter byggda först på 1960- och -70-talet. Under de två senaste årtiondena har vi fått följa hur stadsområdet i form av ung och välbärgad förtorrsbosättning breddat ut sig i periferin.

Allt sedan Saskia Sassen år 1991 publicerade sin bok ”The Global City” har en av huvudströmningarna inom internationell stadsforskning riktat in sig på debatten om polarisering inom stadsstrukturen. I våra analyser har vi beskrivit hur denna polarisering genom metropoliserings håller på att ske, och hur utvecklingen står i strid med det jämställdhetsetos som det finländska välfärdssamhället värnat om (Vaattovaara – Kortteinen 2003). Hur man än orienterar i detta spänningsfält är det knappast klokt att sluta ögonen för det nya strukturella problemet eller tåga om dess förekomst. Även problematiska frågor bör ju dryftas. Att skylta över dem lär knappast vara någon till gagn – åtminstone inte dem som är den lidande parten.

Det finns faktiskt en internationell jämförelsepunkt för debatten om differentieringen i Helsingfors. När Sassen verk kommit ut gav den

brittiske stadsforskaren Chris Hamnett ut en kritik (1994) där han hävdade att någon polarisering inte på grundval av rönen om Randstad kunde skönjas (1994). Motkritiken (Burgers 1996) hävdade i sin tur att Hamnett lyckats få fram sina belägg enbart genom att utsluta arbetslösheten ur sin analys. Om de arbetslösa däremot togs med, pekade den empiriska analysen på polarisering. I sitt genmäle blev Hamnett praktiskt taget tvungen att ta tillbaka hela sin kritik (1996).

Sedan dess har huvudströmningen i europeisk stadsforskning fått fram hållbart empiriskt belägg för att den interna differentieringen – polariseringen – inom europeiska storstäder är ett mycket utbrett fenomen (se t.ex. Musterd – Ostendorf 1998). I någon form har sådan konstaterats åtminstone i Belfast (Boal 1998), Edinburgh (Murie 1998), Bryssel (Kesteloot 1998), Paris (White 1998), Hamburg (Friedrichs 1998), Amsterdam (Musterd & Ostendorf 1998) och

Tämän jälkeen eurooppalaisen kaupunkitutkimuksen valtavirta on tuottanut pitävän empirisen näytön siitä, että eurooppalaisten suurkaupunkien sisäinen eriytyminen – tai polarisaatio – on hyvin laaja ilmiö (ks. esim. Musterd – Ostendorf 1998). Se on muodossa tai toisessa paikannettu ainakin Belfastista (Boal 1998), Edinburghista (Murie 1998), Brysselistä (Kesteloot 1998), Pariisista (White 1998), Hampurista (Friedrichs 1998), Amsterdamista (Musterd & Ostendorf 1998) ja Tukholmasta (Borgegård ym.1998). Uudempi kaupunkitutkimus onkin keskittynyt lähinnä kysymään, millä tavalla tämä yleinen kehityssuunta eri kaupungeissa ilmenee, missä yhteydessä kaupungin erityinen historia ja/tai hallitsemistapa on kehityksen muotoihin ja määrään, mitä erityisiä ongelmia missäkin syntyy ja miten niitä olisi syytä tulkita ja hallita. (Ks. esim. Kazepov 2005.)

Tässä kokonaisuudessa riittää myös Helsingin osalta paljon tutkittavaa ja avoimia ongelmia. Kiinnostavat tutkimuskysymykset liittyvät metropolirakenteen kehitysdynamiikkaan, eriytyksen muotoihin ja seurauksiin. On olemassa koko joukko metropolialueeseen kiinnittyviä erityiskysymyksiä – maahanmuuttajakysymys, palvelutuotannon kalleus, erityisongelmien kasautuminen, asumisen kalleus jne. – joista pitäisi jo vihdoin päästä vakavasti keskustelemaan.

Ongelmaksi nousee myös se, että metropolikehityksen myötä syntyneitä ongelmia ei voi jättää yksittäisten kuntien hoidettaviksi. Metropolin rakennekokonaisuus, jolla on oma kehitystapansa ja -dynamiikkansa. Yksittäisten kuntien ja kaupunkien suvereenisuus on olennaisesti aiempaa rajatumpaa. Metropolialueelle rakentuu yhtenäiset työ-, yritys-, ja asunto-markkinat. Yksittäisen kunnan mahdollisuudet on entistä vaikeampi hallita omalla alueellaan tapahtuvaa kehitystä.

Helsingin kaltaiselle toimijalle seudun kehittyminen metropolialueeksi on iso muutos. Yhtäältä sen sisäinen rakenne on alkanut kehittyä kaksijakoisesti ja toisaalta sen mahdollisuudet hallita omalla alueellaan tapahtuvaa kehitystä suvereenilla tavalla ovat – seu-

Stockholm (Borgegård et al. 1998). Nyare stadsforskning har därför närmast tagit fasta på hur denna allmänna trend tar sig uttryck i enskilda städer, vilket samband en stads historia och/eller styresskick har med utvecklingens former och -mängder, hurdana särproblem det uppstår på olika ställen och hur dessa problem borde tolkas och åtgärdas (se t.ex. Kazepov 2005).

Allt detta ger en hel del att bita i också i fallet Helsingfors. De intressanta forskningsfrågorna gäller utvecklingsdynamiken i metropolområdet och differentieringens uttrycksformer och följder. Det finns en hel hop särskilda frågor om metropolområdet – invandringen, de höga kostnaderna för servicen, anhopning av särproblem, de höga boendekostnaderna, etc. – som man äntligen borde kunna diskutera seriöst.

Ett annat problem är också att de problem som uppstår i ett metropolområde inte kan lassas på bara en av dess kommuner. En metropol är en strukturell helhet med sitt eget utvecklingsmönster och dynamik. De enskilda kommunernas och städernas suveränitet är väsentligt mera begränsad än tidigare. Metropolområden utgör enhetliga arbets-, företags- och bostadsmarknader. De enskilda kommunerna har allt svårare att styra utvecklingen inom sitt eget område.

För en aktör som Helsingfors har det varit en stor förändring att dess region utvecklats till en metropol. Dels har Helsingfors interna struktur börjat utvecklas i två skilda riktningar, och dels är dess möjligheter att suveränt styra utvecklingen inom sitt område allt mera begränsade i ett läge där den regionala marknaden – pendlingsområdet – utgör verksamhetsram.

Detta har redan tvingat Helsingfors att tänka över sina rutiner. Debattens bakgrund och innehåll är ungefär densamma som t.ex. i Köpenhamn för tio-tjugo år sedan. I Helsingfors finns det en stark tradition att odla ett tänkande och handlande som bottnar i 1970-talet. En del av dessa traditioner ifrågasätts nu av metropolisering och av vår analys av den. Samtidigt har det uppstått en samhällelig beställning på en analys som visar att ingenting viktigt håller på att hända och att det

dullisten markkinoiden kehystämässä tilanteessa – aiempaa rajatummalla.

Tämä on jo pakottanut Helsingin harkitsemaan toimintatapojaan uudella tavalla. Keskustelun tausta ja sisältö on jokseenkin sama kuin esim. Kööpenhaminassa vuosikymmentä kahta aiemmin. Helsingissä on vahva perinne ajattelu- ja toimintatavoille, jotka ovat syntyneet 1970-luvulla. Osa näistä perinteistä on metropoli-kehityksen ja sitä kuvaavan analyysimme kautta haastettuna. Samalla on syntynyt yhteiskunnallinen tilaus sellaisesta analyysistä, joka osoittaa, että mitään tärkeää ei ole tapahtumassa ja että aiempia ajattelu- ja toimintatapoja ei tästä syystä ole syytä muuttaa (vrt. Lankinen 2007).

inte av den anledningen finns någon orsak att ändra tidigare tänke- och handlingssätt (jfr. Lankinen 2007).

Lähteet: | Källor

- Boal, Frederick (1998): Exclusion and inclusion; segregation and deprivation in Belfast. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities. Routledge, London, s. 94–110.
- Borgegård, Lars-Erik & Andersson, Eva & Hjort, Susanne (1998): The divided city? Socio-economic changes in Stockholm metropolitan area 1970–1994. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities. Routledge, London, s. 206–223.
- Broberg, Anna (2007). Valikoiva muuttoliike Uudellamaalla. Pro gradu -tutkielma. Maantieteen laitos. 79s.
- Burgers, Jack (1996). No Polarisation in Dutch Cities? Inequality in a Corporatist Country. Urban Studies Vol. 33 (1), 99–105.
- Friedrichs, Jurgen (1998). Social inequality, segregation and urban conflict: the case of Hamburg. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities. Routledge, London, s. 168–191.
- Hamnett, Chris (1994). Social Polarisation in Global Cities: Theory and Evidence. Urban Studies, vol. 31 (3), 401–425.
- Hamnett, Chris (1996). Why Sassen is Wrong: A Response to Burgers. Urban Studies Vol. 33 (1), 107–110.
- Kazepov, Yuri (toim.) (2005): Cities of Europe. Changing Contexts, Local Arrangements and the Challenge to Urban Cohesion. Blackwell, UK.
- Kesteloot, Christian (1998). The geography of deprivation in Brussels and local development strategies. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities. Routledge, London, s. 126–148.
- Kortteinen, Matti & Vaattovaara, Mari (1999): Pääkaupunkiseudun kehityssuunta on kääntynyt. Yhteiskuntapolitiikka 64 (1999): 4, 342–351.
- Kortteinen, Matti, Vaattovaara, Mari & Pertti Alasuutari (2006). Eliitin eriytymisestä pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 70 (2006):5. s. 475–487.
- Kortteinen, Matti & Tuomikoski, Hannu (1998): Työtön. Tutkimus pitkäaikaistyöttömien selviytymisestä. Tammi/ Hanki ja jää, Porvoo.
- Kortteinen, Matti, Tuominen Martti & Mari Vaattovaara (2005). Asumistoiveet, sosiaalinen epäjärjestys ja yhdyskuntasuunnittelu. Yhteiskuntapolitiikka 2005/2.
- Lankinen, Markku (2007). Helsingin kehitys seudullisessa kontekstissa. Yhteiskuntapolitiikka 72(2007): 1.

Lankinen, Markku (2006a). Eliitin eriytymisestä pääkaupunkiseudulla: tilastonäkökulma. *Yhteiskuntapolitiikka* 71(2006):4.

Lankinen, Markku (2006b). Sosiaalisen vuokra-asumisen asema kaupunkikentässä. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2006:7.

Murie, Alan (1998): Segregation, exclusion and housing in the divided city. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): *Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities*. Routledge, London, s. 110–126.

Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (1998). Segregation and social participation in a welfare state: the case of Amsterdam. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): *Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities*. Routledge, London, s. 191–206.

Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): *Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities*. Routledge, London.

Sassen, Saskia (1991) *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton: Princeton U.P.

Vaattovaara, Mari (1998): Pääkaupunkiseudun sosiaalinen erilaistuminen. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuksia 1998:7.

Vaattovaara, Mari & Matti Kortteinen (2002). Polarisoituuko pääkaupunkiseutu? Teoksessa Matti Heikkilä & Mikko Kautto (eds.) *Suomalaisten Hyvinvointi 2002*. pp. 272–291. STAKES, Gummerus. Jyväskylä.

Vaattovaara, Mari & Matti Kortteinen (2003). Beyond Polarisation versus Polarisation? A Case Study of the Development of the Helsinki Region, Finland. *Urban Studies* Vol. 40, No.11, 2127–2145.

White, Paul (1998). Ideologies, social exclusion and spatial segregation in Paris. Teoksessa Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.) (1998): *Urban Segregation and the Welfare State. Inequality and exclusion in western cities*. Routledge, London, s. 148–168.

Vilkama, Katja (2006): *Asuntopolitiikka ja vieraskielisen väestön alueellinen keskittyminen Helsingissä vuosina 1992–2005*. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, Maantieteen laitos.

Kestävän kehityksen yleisindikaattorit -julkaisu valmistui

Helsingin kestävästä kehitystä käsitellään kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2007, jolloin esitellään valtuustolle kaupungin kestävästä kehityksen toimintaohjelman seuranta vuosilta 2002–2005 sekä Helsingin kestävästä kehityksen yleisindikaattorit -julkaisu.

Kestävän kehityksen arviointiin ja seurantaan tarvittavia indikaattoreita ja mittareita on kehitetty eri puolella maailmaa sekä paikallisen että globaalin kestävyysnäkökulmasta. Helsingin kestävästä kehitystä seurataan valtuustokausittain ja vuoden 2006 lopulla valmistui laatuaan toinen Helsingin kestävästä kehityksen yleisindikaattorit -tilastojulkaisu osana kaupungin kehityksen seuranta. Yleisindikaattoreiden avulla arvioidaan kestävästä kehityksen edistymistä kaupungin kokonaisuuden kannalta, ei pelkästään kuntaorganisaation oman toiminnan näkökulmasta. Valituilla indikaattoriteemoilla on pyritty kattamaan kestävästä kehityksen kaikki neljä ulottuvuutta, joita ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen.

Makrotason yleismittarina käytetään ns. ekologista jalanjälkeä, jolla kuvataan kaupungin asukkaiden aiheuttamaa uusiutuvien luonnonvarojen kulutusta. Maailmanlaajuisessa vertailussa helsinkiläisen ekologinen jalanjälki, noin 5,8 gha (eli globaali hehtaari) ylittää lähes kolminkertaisesti maapallon keskivertoasukkaan jalanjäljen, joka on noin 2,2 gha. Biologisesti tuotettavaa maa- ja vesialuetta on maapallolla käytettävissä vain noin 1,8 gha asukasta kohden, joten helsinkiläisillä ja muillakin suomalaisilla on edessään valtava haaste oman luonnonvarojen kulutuksensa sopeuttamiseksi globaalisen kestävyysnäkökulman reunaehtoihin.

Publikation: Allmänna indikatorer för hållbar utveckling i Helsingfors

I mars 2007 behandlade Stadsfullmäktige i Helsingfors ämnet hållbar utveckling. Fullmäktige fick ta del av utvärderingen åren 2002–2005 av stadens verksamhetsprogram för hållbar utveckling samt av publikationen Allmänna indikatorer för hållbar utveckling i Helsingfors.

På olika håll i världen har det utvecklats indikatorer och mätare för hållbar utveckling, både ur lokal och global synvinkel. I Helsingfors bedömer man utvecklingens hållbarhet fullmäktigperiodvis, och i slutet av år 2006 blev den andra delen av Allmänna indikatorer för hållbar utveckling i Helsingfors färdig, som ett led i stadens självutvärdering. Med hjälp av de allmänna indikatorerna bedöms hur hållbar utvecklingen varit i staden som helhet, inte bara inom kommunorganisationens egen verksamhet. Valet av indikatorer har syftat på att täcka alla de fyra dimensioner som idag anses ingå i hållbar utveckling, nämligen ekologi, ekonomi, sociala förhållanden och kultur.

Som allmän mätare på makronivå används s.k. ekologiskt fotspår, som beskriver stadens invånares konsumtion av förnyelsebara naturtillgångar. En världsomspännande jämförelse visar att helsingforsbornas ekologiska fotspår på ca 5,8 gha (globalhektar) nästan tredubbelt överskrider världsmedeltalet 2,2 gha. Den genomsnittliga invånaren på vår jord förfogar över bara ca. 1,8 gha biologiskt produktivt land- och vattenområde, så helsingforsbor och övriga finländare står inför en enorm utmaning då det gäller att anpassa sin konsumtion av naturtillgångar till villkoren för global hållbarhet.

Paikallisen ympäristön tilan kestävyysnäkökulma tarkoittaa erityisesti sitä, että kuvauksessa eivät ole mukana sellaiset ympäristön tilan parannukset, jotka on saavutettu kuormituksen ja haitallisten vaikutusten siirtämisellä tarkastelualueen ulkopuolelle. Sosiaalisen kestävyuden tärkeitä aihealueita ovat mm. asukasosallistuminen ja vuorovaikutus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä elämäntapa- ja hyvinvointikysymykset. Yleisindikaattorijulkaisu sisältää viisi aihealuetta – globaali kestävyysnäkökulma, paikallisen ympäristön tila ja kuormitus, sosioekonomiset tekijät, lähiympäristön viihtyvyys ja palvelutaso, osallistuminen ja vastuullinen toiminta – ja yhteensä 25 varsinaista indikaattoriteemaa.

Helsingin kestävyys hieman vahvistunut

Muodostettaessa kokonaiskuvaa Helsingin kuntaorganisaation, asukkaiden, talouselämän ja muiden alueellisten instituutioiden toiminnan kestävydestä 1990-luvun alusta vuoteen 2006, voidaan indikaattoriarvojen perusteella todeta kestävyuden yleisesti hieman vahvistuneen. Elinympäristön tilaa ja ympäristökuormitusta, vedenkulutusta ja jätteen hyötykäyttöä sekä asukkaiden ympäristöasenteita mittaavat indikaattorit osoittavat muutoksen kulkevan kestävyuden suuntaan.

Asukaskohtaista energiankulutusta ja jätemäärää sekä maankäytön jakaumaa, asumisolaja ja väestön terveydentilaa mittaavat indikaattorit puolestaan osoittavat melko muuttumatonta tilannetta. Liikennettä, luonnon monimuotoisuutta, lähiympäristön viihtyisyyttä ja asukkaiden osallistumista mittaavat indikaattorit osoittavat lievää kestävyuden heikentymistä 2000-luvun alkuvuosina.

Merkittävin tämän hetken kestävyysongelma Helsingillä on kasvihuonekaasupäästöjen korkea taso, jonka pääasiallisena syynä on fossiilisten polttoainesten (maakaasu ja kivihiili) suuri osuus kaupungin energiantuotannossa. Tärkein keino päästötason alen-

Hållbarhet i det lokala rummet innebär i synnerhet att beskrivningen inte tar med sådana förbättringar i miljöns tillstånd som uppnåtts genom att ”städa bort” vissa belastningar och skadeverkningar från analysfären. Viktiga ämnesområden för social hållbarhet är bl.a. medborgardeltagande och växelverkan, social rättvisa och spörsmål kring livsstil och välstånd. Publikationen om allmänna indikatorer innehåller fem ämnesområden: global hållbarhet, lokalmiljöns tillstånd och belastning, socioekonomiska faktorer, trivsel och servicenivå i närmiljön, samt deltagande och ansvarsfull verksamhet – och sammanlagt 25 egentliga indikatorer.

Något förbättrad hållbarhet i Helsingfors

Om vi ser till helhetsbilden av verksamhetens hållbarhet hos Helsingfors kommunorganisation, invånare, näringsliv och övriga lokala aktörer från början av 1990-talet till år 2006 kan vi på grundval av indikatorvärdena konstatera att hållbarheten överlag förbättrats något. En förändring mot bättre hållbarhet påvisas av de indikatorer som mäter livsmiljöns tillstånd och miljöbelastningen, vattenförbrukningen, avfallsåtervinning samt miljöattityder hos invånarna.

Men samtidigt påvisas ett ganska oförändrat läge av indikatorer för energikonsumtion och avfallsmängd per invånare, markanvändningens fördelning, boendeförhållanden och befolkningens hälsotillstånd. En svag försämring av hållbarheten under början av 2000-talet påvisas av indikatorerna för trafik, naturens mångfald, närmiljötrivsel och medborgardeltagande.

Det viktigaste hållbarhetsproblemet i Helsingfors idag är den höga nivån på växthusgasutsläppen, vilket i huvudsak beror på de fossila bränslenas (naturgas och stenkol) stora roll inom stadens energiproduktion. Det viktigaste sättet att minska på dessa utsläpp är att öka användningen av förnyelsebara energikällor. Även energisparning, bättre utnyttjande av värmen i avfallsvattnet och vidareutveckling av fjärrkylningstekniken,

tamiseen on uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen. Myös energiansäästö, jäteveden lämmön nykyistä tehokkaampi hyödyntäminen ja kaukojäähdytystekniikan edelleen kehittäminen sekä moottoriajoneuvoliikenteen määrän vähentäminen ovat tehokkaita keinoja päästötason alentamiseen.

Kari Silfverberg ja Leila Lankinen

Lähde:

Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 2006:24. Helsingin kestävä kehityksen indikaattorit. Allmänna indikatorer för hållbar utveckling i Helsingfors.

samt minskning av motorfordonstrafiken är effektiva sätt att sänka utsläppsnivån.

Kari Silfverberg och Leila Lankinen

Källa:

Helsingin kestävä kehityksen indikaattorit – Allmänna indikatorer för hållbar utveckling i Helsingfors. Helsingfors stads faktacentral. Statistik 2006.

Helsingin seutu – kasvava ja kansainvälinen metropoli

Helsingin seutu tilastoina 2006 -julkaisuun on koottu tuoreimpia tietoja ja aikasarjoja Helsingin talousalueen neljästätoista kunnasta, sen ytimeistä pääkaupunkiseudusta sekä Uudenmaan maakunnasta. Tietoja verrataan koko maan tietoihin. Julkaisu kuvaa tilastojen avulla Helsingin seudun ja koko Uudenmaan maakunnan nykypäivää ja kehitystä, ja tuo esiin kuntien erityispiirteitä.

Julkaisun laajaa taulukko-osaa täydentävät kuviot ja kartat. Niitä on seudun asukkaiden elinoloista, taloudesta ja elinkeinotoiminnasta, rakentamisesta, liikenteestä, koulutuksesta ja kulttuurista sekä ympäristöstä. Kirjasta saa vastauksen vaikka siihen, missä kunnassa on eniten lapsia ja missä ovat ahkerimmat kirjastonkäyttäjät.

Helsingin seutu tuottaa 34 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta ja Uusimaa 35 prosenttia. Seudun tuottama arvonlisäys on tuntuvasti sen väestöosuutta korkeampi, sillä Helsingin seudulla asuu 24 prosenttia suomalaisista ja Uudellamaalla 26 prosenttia. Erityisesti alueelle leimallisia ovat korkean teknologian yritykset sekä panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Yritystoiminnan, matkailun, liikenneyhteyksien tai ulkomaisen muuttoliikkeen näkökulmasta Uusimaa on Suomen kansainvälinen alue. Monikulttuurisuus on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, jossa on myös tarjolla eniten kansainvälisiä ja monikielisiä palveluita.

Julkaisun suunnittelusta on vastannut yhteistyöryhmä, johon ovat osallistuneet Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien, Tuusulan kunnan, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV:n ja Uudenmaan liiton edustajat.

Leila Lankinen, Helsingin kaupungin tietokeskus

Helsingforsregionen – en växande och internationell metropol

Publikationen Helsingforsregionen i siffror 2006 är en samling färsk statistik om de fjorton kommunerna i Helsingforsregionen, dess kärna Huvudstadsregionen samt landskapet Nyland. Uppgifterna jämförs med siffror för hela landet. Publikationen beskriver med statistikens hjälp nuläge och utveckling i Helsingforsregionen och Nyland, och pekar också på särdrag i de olika kommunerna.

Det omfattande tabellavsnittet kompletteras med figurer och kartor. Dessa kan gälla levnadsförhållanden, ekonomi och näringsverksamhet, byggande, transport, trafik, utbildning och kultur samt miljö. Boken ger svar på t.ex. vilken kommun som har största barntätheten och vilken de flitigaste biblioteksbesökarna.

Helsingforsregionen står för 34 procent och Nyland för 35 procent av Finlands bruttonationalprodukt. Samtidigt står Helsingforsregionen för bara 24 procent och Nyland för 26 procent av landets folkmängd. Det förädlingsvärde regionen och landskapet presterar är alltså klart större än deras befolkningsandelar skulle ge vid handen. Regionen kännetecknas av högteknologiföretag och satsningar på forskning och utveckling.

Ur företagsverksamhetens, turismens, trafikförbindelsernas och den internationella migrationens synvinkel är Nyland Finlands internationellaste region. S.k. mångkulturellhet är vanligast i Huvudstadsregionen, där det också finns mest internationell och flerspråkig service.

Publikationens planering sköttes av en arbetsgrupp med företrädare för städerna Helsingfors, Esbo och Vanda, samt Tusby kommun, Huvudstadsregionens samarbetsdelegation SAD och Nylands förbund.

Leila Lankinen, Helsingfors stads faktacentral

Lähde: | Källa:

Helsingin seutu tilastoina 2006 - Helsingfors regionen i siffror

Pääkaupunkiseudun nuorisotyötä ja -kulttuuria tutkitaan uudella interaktiivisella menetelmällä

Internetissä www.kommentti.fi/ytimet -sivustolla avattiin helmikuun alussa täysin uudenlainen, yhteiskuntatieteellinen tutkimus, jonka kohteena ovat nuorisokulttuurit ja nuorisotyön uudet muodot. Tutkimus on Helsingin, Espoon ja Vantaan nuorisotoimien, Helsingin kaupungin tietokeskuksen, Humanistisen ammattikorkeakoulun sekä Nuorisotutkimusverkoston yhteishanke, jota toteuttaa tutkija Mikko Salasuo.

Vuoden ajan netissä reaaliaikaisesti päivittyvä tutkimus avaa tutkimuksen tekemisen käytännöt kaikille näkyviksi ja kommentoitaviksi. Tutkimustapa, blook (looks like a book) mahdollistaa keskustelun ja osallistumisen kaikille halukkaille. Se ammentaa muotonsa blogin kaltaisesta ideasta, mutta nyt ympärille on rakennettu moniulotteinen sivusto. Blook-muotoa on aiemmin käytetty pääasiassa kaunokirjallisuuden parissa. Formaatti on toimiessaan vastaus useiden moniammatillisten alojen uudenlaiseen kehittämiseen ja eteenpäin viemiseen. Äänessä ovat paitsi tutkijat ja nuorisotyöntekijät, myös nuoret itse! Avoin pääsy ja näkyvyys kaikille takaavat myös helpon saatavuuden.

Interaktiivisuus mahdollistaa myös tutkimuksen ja käytännön työn avoimen kohtaamisen. Tutkimus asettaakin haasteen paitsi tutkijoille, myös nuorison kanssa työskenteleville. Ikuiseksi koettu kuilu käytännön työn ja tutkimusmaailman välillä voi kaventua.

Osallistuva havainnointi tehdään näkyväksi

Tutkija sukeltaa nopeatempoisen nuorisokulttuurin ja nuorisotyön pyörteisiin ja etsii sieltä kosketuspintoja. Missä nuorten ja aikuisten intressit kohtaavat? Ymmärtävätkö aikuiset lainkaan nykypäivän nuoria? Mikä nuoria kiinnostaa, ja kuinka heidät tavoittaa? Haaste on suuri nuorisotyölle, mutta ehdoton vaatimus sen kehittämisen kannalta.

Ungdomsarbete och -kultur under interaktiv lupp i Huvudstadsregionen

I februari 2007 inleddes en helt ny samhällsvetenskaplig studie på sajten www.kommentti.fi/ytimet. Den vill ge insikt i nya former av ungdomskultur och ungdomsarbete, och är ett samprojekt mellan ungdomsväsendena i Helsingfors, Esbo och Vanda städer, Helsingfors stads faktacentral, humanistiska yrkeshögskolan *Humanistisen ammattikorkeakoulu* samt ungdomsforskningsnätverket *Nuorisotutkimusverkosto*, och genomförs av utredare Mikko Salasuo.

Studien pågår i ett år och uppdateras med omedelbar verkan på Internet. Tack vare denna forskningsmetoden, som kallas blook (looks like a book), kan alltså vem som helst ge kommentarer och följa hur projektet den framskrider. Konceptet utgår från de s.k. bloggarna, men i utvidgad ”flerdimensionell” form. Tidigare har blogform närmast använts i samband med skönlitteratur. Formatet är, när det fungerar, ett sätt att utveckla sådana branscher där många olika yrken finns företrädda. Det handlar om forskare, utredare och ungdomsarbetare, men även de unga själva. Lättillgängligheten är stor fördel.

Den interaktiva funktionsprincipen gör att utredarna möter det praktiska arbetet. Detta är en utmaning för både utredare och ungdomsarbetare. Den, som det ibland tycks, eviga klyftan mellan forskning och verklighet kan minska.

Interaktivitet i praktiken: deltagande observation

Utredaren söker kontaktytor genom att kasta sig in i den pulserande ungdomskulturen och ungdomsarbetet. Var möts de ungas och de gamlas intressen? Förstår de vuxna alls dagens ungdom? Vad är de unga intresserade av, och hur kan de nås? Detta är en stor utmaning ungdomsarbetet, men samtidigt en förutsättning för att utveckling skall kunna ske.

Hanke ja sen tulokset päivittyvät internetissä loka-kuun loppuun saakka. Liikkeelle on lähdetty tuotteli-aasti. Sivustolta löytyy tällä hetkellä kaksi teoreet-tis-tutkimuksellista lukua, joista ensimmäisessä ava-taan hankkeen taustoja, tutkimuskysymykset, hahmo-tellaan teoreettisia suuntaviivoja ja perustellaan tutki-muksen tarve. Toinen luku on mikrohistoriallinen kat-saus keskeisimpään nuorisotyötä käsittelevään kirjalli-suuteen 1950-luvulta lähtien. Luvussa tarkastellaan, miten nuorisokulttuuri on nähty eri aikoina. Olennai-seksi havainnoksi nousee nuorten omien kulttuurien alistaminen sosialisatiolle. Tämä asetelma, jossa nuo-ret nähtiin lähinnä ongelmana, hallitsee tutkimusten puhetapaa aina 1980-luvulle saakka.

Tutkimusmuodossa olennaisen osan muodostaa aktiivisesti päivittyvä tutkimuspäiväkirja. Sen sisällöt vaihtelevat prosessin etenemisen kuvauksesta lyhyi-siin tutkielmiin ja henkilöhaastatteluihin. Näin lukija on jatkuvasti tietoinen siitä, mihin teemoihin kulloin-kin pureudutaan.

Interaktiivisuutta ja keskustelua

Ensimmäisen kuukauden aikana sivustoille on lähetet-ty jo neljä pidempää mielipidekirjoitusta, joita voisi luonnehtia myös lyhyiksi kolumneiksi. Niitä odotetaan lisää, ja vaikuttaakin siltä, että sivustojen materiaalin lisääntyessä lukijoiden aktiivisuus kasvaa.

Myös sivustoilla oleva keskustelualue on virittänyt useita lyhyempiä puheenvuoroja. Näiltä osin kuilu kentän ja tutkimuksen välillä näyttäytyy ehkä konk-reettisemmin. Edelleen vaikuttaa siltä, että yksittäisen nuorisotyöntekijän kynnys lähteä keskustelemaan on suhteellisen korkea. Erityisen kiinnostavaa tämä on esimerkiksi siksi, että Helsingin nuorisotoimen viime-aikaiset tulevaisuusstrategiat ovat jakaneet mielipitei-tä. Foorumi kritiikille, erilaisille näkemyksille ja ehdo-tuksille olisi tarjolla, mutta sitä ei osata tai ymmärretä hyödyntää. Edessä on siis edelleen työsarkaa tutkijoi-den ja kentän välisen kuilun kaventamisessa.

Ända till slutet av oktober uppdateras projektet och dess rön på Internet. Starten har varit produktiv. Sajten innehåller idag två teoretiska kapitel om forskning, varav det ena handlar om projektets bakgrund och dess forskningsfrågor, teoretiska riktlinjer och motivering. Det andra kapitlet är en mikrohistorisk översikt av den viktigaste litteraturen om ungdomsarbete sedan 1950-talet. Kapitlet analyserar hur man sett på ungdomskultur under olika tider. Ett väsentligt rön är att de ungas kultur underställts socialisationsprocessen. Detta upplägg, som såg de unga närmast som ett pro-blem, dominerar framställningen ända in på 1980-talet.

En väsentlig del av forskningsmetoden är utred-ningsdagboken, som uppdateras vartefter. Dess inne-håll varierar allt mellan beskrivningar av processens framskridande och korta studier och personintervjuer. På så vis vet läsaren hela tiden vilka teman som är aktuella just då.

Interaktivitet och debatt

Under den första månaden har sajten redan fått mottaga fyra längre insändare, som också kunde kallas korta kolumner. Flera sådana är att vänta, och det verkar som om läsarnas aktivitet växte i takt med att sajten får mera material och blir större.

Också sajtens debattforum har lett till flera kortare åsiktsyttringar. Här kommer klyftan mellan fältet och forskningen fram kanske allra klarast. Det verkar fort-farande som om tröskeln var ganska hög för enskilda ungdomsarbetare att gå med i diskussionen. Särskilt intressant är detta bl.a. därför att de senaste framtids-strategierna för Helsingfors stads ungdomsväsende har delat upp opinionen. Här skulle nu finnas ett forum för kritik, olika åsikter och förslag, men det finns inte all-tid kunnande eller insikt att utnyttja det. Så det finns ännu mycket att göra för att minska klyftan mellan forskningen och fältet.

Tutkimus on jatkoa viime syksynä Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia-sarjassa ilmestyneelle teokselle Atomisoitunut sukupolvi. Se ammentaa tuoreesta jälkialakulttuuritutkimuksen traditiosta ja pureutuu pääkaupunkisedun nuorisokulttuuriin ilmiöihin.

Lisätiedot:

Valtiotiet. tri, tutkija Mikko Salasuo, p. 040 548 5520,
mikko.salasuo@nuorisotutkimus.fi
Kommentti – nuorisotutkimuksen verkkokanava:
www.kommentti.fi/ytimet

Utredningen utgör fortsättning på Atomisoitunut sukupolvi, dvs. atomiserad generation, en studie om ungdoms- och subkulturer i Huvudstadsregionen utgiven hösten 2006 i serien Faktacentralens undersökningar.

Upplysningar:

Pol.Dr. forskare Mikko Salasuo, tel. . 040 548 5520, se även www.kommentti.fi/ytimet

Helsingin seutu Euroopan kasvun kärkialueita

Helsingin seutu kuului 1990-luvun jälkipuoliskolla Euroopan nopeimmin kasvaviin suurkaupunkialueisiin. Vuosien 2001–2004 hitaamman kasvun vuosien jälkeen on talous jälleen kääntynyt vahvaan kasvuun. Kun ennakoidaan talouden kasvua aina vuoteen 2010 saakka, arvioidaan Helsingin edelleenkin kuuluvan Euroopan suurkaupunkien kärkijoukkoon. Tiedot perustuvat Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisuun: THE ECONOMIC MAP OF URBAN EUROPE – Helsinki in the European Urban Network.

Euroopan suurkaupunkialueet eli metropolit ovat paitsi väestökeskittymiä myös maanosan talouden vektoreita. Metropolit ovat Euroopan tuottavimpia ja innovatiivisimpia alueita. Ne houkuttelevat dynaamisia yrityksiä ja nopeasti kasvavia toimialoja tarjoamalla keskittymisen etuja elinkeinotoiminnalle ja asukkaille.

Helsingin seutu on Suomen ainoa metropoli. Sen osuus on vajaa neljännes koko maan väestöstä ja yli kolmannes tuotannosta. Eurooppalaisessa mittakaavassa Helsingin seutu kuuluu maanosan pienimpiin metropoleihin, mutta tuottavuuden ja talouden kasvun suhteen se lukeutuu Euroopan suurkaupunkien kärkijoukkoon.

Helsingin seudun talous kasvoi voimakkaasti 1990-luvun jälkipuoliskolla. Vuosina 1995–2000, kun kaikki 45 tutkittua eurooppalaista suurkaupunkialuetta otetaan huomioon, Helsinki kuului väestömäärän, työpaikkamäärän ja tuotannon kasvulla mitattuna kolmen nopeimmin kasvaneen kaupungin joukkoon. Tämän vuosikymmenen alkuvuosina seudun talouskasvu huomattavasti hidastui Helsingin sijoituksen kuitenkin pysyessä kohtalaisen korkeana.

Vuodesta 2004 lähtien talous on kääntynyt uudestaan voimakkaamman kasvun uralle, ja Helsingin seudun ennakoidaankin sijoittuvan Euroopan metropoli-alueiden kärkijoukkoon tarkasteltaessa väestömäärän, työllisyyden ja tuotannon kasvua vuoteen 2010 asti. Tuotannon arvioidaan kasvavan Helsingin seudulla

Helsingforsregionen – en ledare inom europeisk tillväxt

Under senare hälften av 1990-talet var Helsingforsregionen en av de snabbast växande storstadsregionerna i Europa. Och efter en svacka åren 2001–2004 har ekonomin åter varit i uppsving. Fram till år 2010 väntas Helsingfors fortsättningsvis höra till de europeiska stadsregioner som har snabbaste ekonomiska tillväxten. Detta framgår av publikationen The Economic Map of Urban Europe – Helsinki in the European Urban Network.

Storstadsregionerna, alias metropolerna, i Europa är samtidigt befolkningscentra och ekonomiska motorer. Metropolerna är Europas mest produktiva och innovativa områden. I och med att de medför skalafördelar för både näringsliv och invånare drar de till sig dynamiska företag inom snabbt växande branscher.

Helsingforsregionen är Finlands enda metropol. Den står för en knapp fjärdedel av landets befolkning men över en tredjedel av dess produktion. Fast den är en av de minsta metropolerna i Europa är den en av de främsta om man ser till produktivitet och ekonomisk tillväxt.

Åren 1995–2000 hörde Helsingforsregionen till de tre främsta bland 45 europeiska storstadsregioner beträffande tillväxt inom folkmängd, antal jobb och produktion. Åren 2001–2004 var den ekonomiska tillväxten betydligt långsammare, men Helsingfors placering bland de jämförda stadsregionerna var ändå förhållandevis hög.

Sedan år 2004 har det igen gått starkt uppåt för ekonomin, och Helsingforsregionen väntas ligga bland de främsta europeiska metropolregionerna beträffande ökning i folkmängd, sysselsättning och produktion ända till år 2010. Produktionen väntas växa med i medeltal 3,5 procent per år, mot 2,3 procent i medeltal i de 45 städer som ingår i analysen. Snabbast blir tillväxten i huvudstäderna i tre nya EU-länder, dvs. Warszawa, Prag och Budapest. Därefter kommer Dublin, Stockholm, Aten, Lyon, samt Helsingfors som åttonde. Sys-

keskimäärän 3,5 prosentilla vuosittain, kun tarkaste-
lussa mukana olevien 45 metropolialueen keskimää-
räinen kasvu jää 2,3 prosenttiin. Kasvun kärjessä ovat
EU:n uusien jäsenmaiden pääkaupungit Varsova, Pra-
ha ja Budapest. Seuraavilla sijoilla ovat Dublin, Tuk-
holma, Ateena, Lyon ja kahdeksannella sijalla Helsin-
ki. Työllisyyden kasvun ennakoidaan olevan Helsin-
gissä neljänneksi nopeinta heti Varsovan, Madridin ja
Dublinin jälkeen.

Selvityksessä on analysoitu ja vertailtu Helsingin
seudun aluetalouden ja elinkeinotoiminnan rakennetta
ja kasvua muihin Länsi- ja Keski-Euroopan metropo-
leihin. Tietolähteenä ovat pääasiassa Cambridge Eco-
nometrics -tutkimuslaitoksen yhdessä yhteistyökump-
paniensa kanssa ylläpitämä alue- ja kaupunkitalouden
tietokanta sekä sen pohjalta tehdyt tutkimukset. Selvi-
tyksen ovat laatineet tutkijat Seppo Laakso ja Eeva
Kostiainen Kaupunkitutkimus TA Oy:stä.

Lähde:

Seppo Laakso & Eeva Kostianen, The Economic Map of
Urban Europe – Helsinki in the European Urban Network.
Statistics 2006:23, City of Helsinki Urban Facts.

tai City of Helsinki Urban Facts: Web publications 2006:39

selsäätinningsökningen väntas bli fjärde störst i Helsing-
fors, strax efter Warszawa, Madrid och Dublin.

Utredningen analyserar och jämför Helsingforsre-
gionens ekonomi, näringsstruktur och tillväxt med öv-
riga metropoler i västra och centrala Europa. Den källa
som i huvudsak anlitats är en databas för region- och
stadsekonomier upprätthållen av forskningsanstalten
Cambridge Econometrics och dess samarbetspartners,
samt även olika utredningar gjorda på basis av databa-
sen. Den ovan refererade utredningen är gjord av for-
skarna Seppo Laakso och Eeva Kostianen på stads-
forskningsfirman Kaupunkitutkimus TA Oy.

Källa:

Lähde: Seppo Laakso & Eeva Kostianen, The Economic
Map of Urban Europe – Helsinki in the European Urban
Network. Statistics 2006:23, City of Helsinki Urban Facts.

eller City of Helsinki Urban Facts: Web publications
2006:39

Lyhyesti USK:ista tänään ja ajankohtaista asumisesta Tukholmassa

Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja täyttää tänä vuonna 100 vuotta, ja samoja vuosia viettää myös Tukholman kaupungin *Statistisk årsbok för Stockholm*. Kuten monessa muussakin asiassa tuohon aikaan ja myöhemmin, myös tilastotoimen alalla Helsinki haki virikkeitä ja yhteyksiä – nykykielellä verkostoitui – vahvasti Ruotsin ja muiden pohjoismaiden suuntaan. Sata vuotta sitten Suomi eli keisarivallan alla koetuksen aikoja, ja pohjoismaisen tuki oli tärkeää – ja luontevaa: siihen aikaan kaikki avainasemassa olevat virkamiehet osasivat ruotsia.

Tämä tilastoalan pohjoismaisen yhteistyö johti sittemmin, 1990-luvulla yhteispohjoismaisen Nordstat-kaupunkitietokannan luomiseen, sekä Nordiska stors-tadsregioner i text och siffror -nimisten vertailevien elinolotilastojen julkaisemiseen. Näistä on saatu virikkeitä myös Euroopan Unionin vertailevien kaupunkitilastojen kehittämisessä nk. Urban Audit -hankkeen merkeissä.

Tietokeskuksen sisarorganisaatio Tukholmassa on nimeltään USK – Utrednings- och statistikkontoret. Se elää vahvasti ajassaan mukana, ja sopeutuu ajan haasteisiin.

USK-Aktuellt 1-2007 kertoo:

USK tulee jatkamaan kehitystään suuntautumalla selkeästi tuottamaan palveluja kaupungin hallintokunnille ja yhtiöille tilastojen, ennusteiden, selvitysten ja tutkimusten alalla ... . Kaupungin keskushallinnon Tutkimus- ja selvitystoiminta siirrettiin USK:ille 1. tamikuuta 2007.

Eli samaa konseptia kuin Helsingissä tunnutaan noudatettavan: tietohuoltoa keskitetään saman katon alle.

USK-Aktuellt on helppolukuinen virtaviivainen pieni neljännesvuosikatsaus. Numero 1-2007 keskittyy asumissektoriin: miten tukholmalaiset asuvat (hal-

Kort om USK idag och aktuellt om boendet i Stockholm

År 2007 fyller Helsingfors stads statistiska årsbok 100 år, och det gör också Statistisk årsbok för Stockholm. Som i många andra avseenden då och senare, har även statistikväsendet i Helsingfors sökt intryck och kontakter – på nutidsspråk byggt nätverk – i de övriga nordiska länderna. För hundra år sedan genomlevde Finland stunder av prövning under kejarsdömet, och det nordiska stödet var viktigt – och naturligt: på den tiden kunde alla tjänstemän i nyckelställning svenska.

Detta nordiska samarbete inom statistiken ledde sedermera, på 1990-talet, till skapandet av den samnordiska urbana databasen Nordstat, samt utgivandet av jämförande levnadsförhållandestatistik under namnet Nordiska storstadsregioner i text och siffror. Dessa har givit intryck även åt utvecklandet av Europeiska Unionens jämförande stadsstatistik genom projektet Urban Audit.

Faktacentralens systerorganisation i Stockholm heter Utrednings- och statistikkontoret. USK lever starkt med i sin tid och anpassar sig till tidens krav.

USK-Aktuellt 1-2007 förtäljer:

”Utrednings- och statistikkontoret ska fortsätta sin utveckling med tydlig inriktning på att utföra tjänster till stadens förvaltningar och bolag inom områdena statistik, prognoser, utredning och undersökning ... . Stadens FoU-verksamhet överfördes från Stadsledningskontoret till Utrednings- och statistikkontoret den 1 januari 2007.”

Med andra ord tycks man iakttaga samma koncept som i Helsingfors, att sammanföra informationstjänster under samma tak.

USK-Aktuellt är en lättläst strömlinjeformad kvartalsöversikt. Nummer 1-2007 fokuserar på boendet i Stockholm: hur stockholmarna bor (upplåtelseform, hustyp, hyra), hur mycket det byggs i Stockholm, vad krävs för att få en hyresbostad i Stockholm, hur det

lintaperuste, talotyyppi, vuokra), miten paljon Tukholmassa rakennetaan, mitä vuokra-asunnon saamiseksi Tukholmassa edellytetään, miten Tukholman vuoden 1997 ympäristösovelletun rakentamisen projekti etenee.

Ruotsissa asumissektoria ei jaeta yhtä selkeästi kuin Suomessa omistus- vs. vuokrasektoriin, mutta jos tätä kahtiajakoa halutaan Ruotsin oloihin soveltaa, voidaan todeta, että omistusasuminen koostuu siellä pääasiassa pientaloissa asumisesta ynnä asumisoikeusasunnossa (bostadsrätt) asumisesta. Vuokra-asuminen tapahtuu vuokraoikeusasunnoissa (hyresrätt), jakautuen yksityiseen sektoriin sekä yleishyödylliseen sektoriin.

Tukholmassa asunnot jakautuvat hallintasuhteen mukaan seuraavasti: Pientalot (pääasiassa omistusasunnot) 10 %, asumisoikeudet 39 %, yleishyödylliset vuokra-asunnot 35 % ja muut vuokra-asunnot 26 % (USK-Aktuellt 1-2007).

Tukholmassakin asuntotilanne on aina yhtä aktueli. ”Tillgången på bostäder, eller kanske snarare bristen på bostäder är ett samtalsämne”, kuten USK-aktuelltin toimittaja Bengt Hellman asian ilmaisee. Urban Auditissa mm. Helsinki ei pärjännyt kovin mairittelevasti sen suhteen, miten tyytyväisiä helsinkiläiset olivat asuntotilanteeseen : meillä 60 prosenttia oli täysin eri mieltä sen väittämän kanssa, että kaupungista on helpo löytää hyvä asunto kohtuuhintaan. Tukholmassa lähes 90 prosenttia oli väittämän kanssa täysin eri mieltä.

Asunnon muuttaminen vuokraoikeusasunnosta asumisoikeusannoksi on tätä nykyä suosittua Tukholmassa: Vuonna 2006 noin 1 900 vuokra-asuntoa muutettiin asumisoikeudeksi. Yli puolet näistä sijaitsivat kantakaupungissa.

Asuntokantaa kartutetaan ei vain rakentamalla uutta (runsaat 4 000 vuonna 2006, selvästi pitkäaikaiskeskiarvoa enemmän) vaan myös peruskorjausten (ombyggnad) avulla muuttamalla toimitiloja asunnoiksi tai pilkkomalla asuntoja pienemmiksi. Vuonna 2006 täl-

projekt för miljöanpassat byggande som inleddes år 1997 framskrider.

I Sverige delas bostadssektorn inte lika kategoriskt upp i ägar- vs. hyressektor, men om man vill tillämpa denna tudelning på svenska förhållanden kan vi konstatera att ägarboendet där handlar om boende i småhus eller bostadsrättsbostäder, s.k. bostadsrätter. Bor man på hyra sker det i hyresrättsbostäder, s.k. hyresrätter, som ägs antingen av allmännyttiga organisationer, t.ex. Stockholms stad, eller av privata.

I Stockholm fördelar sig bostäderna enligt upplåtelseform som följer: Småhus (i huvudsak ägarbostäder) 10 %, bostadsrätter 39 %, allmännyttans hyresrätter 35 % och övriga hyresrätter 26 %. (USK-Aktuellt 1-2007).

Även i Stockholm är bostadsläget alltid lika aktuellt. ”Tillgången på bostäder, eller kanske snarare bristen på bostäder är ett samtalsämne”, konstaterar Bengt Hellman, redaktör och ansvarig utgivare för USK-Aktuellt. I Urban Audit gick det inte särskilt bra för Helsingfors med avseende å hur nöjda helsingforsborna var med bostadsläget: 60 procent hos oss var helt av annan åsikt än att ”i staden är det lätt att hitta en bostad till rimligt pris”. I Stockholm var nästan 90 procent av helt annan åsikt än påståendet.

Att ändra bostadens upplåtelseform från hyresrätt till bostadsrätt är populärt i Stockholm just nu. År 2006 gjordes ca. 1 900 hyresbostäder om till ägarbostäder. Över hälften av dem låg i innerstaden.

Bostadsbeståndet utökas inte bara genom att bygga nytt (dryga 4 000 nya bostäder år 2006, klart flera än långtidsmedeltalet), utan även genom ombyggnad så att lokaler görs om till lägenheter eller lägenheter spjälks upp i mindre. År 2006 uppstod sammanlagt 555 sådana nya bostäder i Stockholm, varav 425 i innerstaden.

Det har talats mycket om de långa bostadskoerna i Stockholm, och USK-Aktuellt 1-2007 kommer med fakta i frågan. I ytterstaden får man i snitt en hyresrättslägenhet på ett par år, i innerstaden i snitt på tio år.

laisia uusia asuntoja syntyi Tukholmaan yhteensä 555, joista 425 kantakaupunkiin.

Tukholman pitkistä asuntojonoajoista on puhuttu paljon, ja USK-Aktuellt 1-2007 kertoo faktat miten kauan pitää jonottaa. Esikaupunkivyöhykkeeltä saa vuokraoikeusasunnon parissa vuodessa, ja kantakaupungista noin kymmenessä.

Tässä yhteydessä esiintyy myös termi förstahandskontrakt – ensi käden sopimus. Ruotsalainen erikoisuus meidän oloihin nähden on se, että vuokraoikeuden saanut ei hevilla siitä luovu, vaan vuokraa asunnon eteenpäin jos itse ei enää tarvitse sitä. Miten suuri osuus väestöstä asuu toisen käden vuokrasopimuksella ei käy ilmi tästä asumiseen erikoistuneesta numerosta.

Mielenkiintoinen näkökohta on myös maksuhalukkuuden käsite – betalningsvilja – millä viitataan siihen, mitä vuokralaiset pitävät kohtuullisena vuokrana. USK on yhdessä Stockholms Bostadsförmedling -asunnonvälityksen kanssa suorittanut kyselyn asuntoa jonottavien keskuudessa, ja käy ilmi, että kaksiosista ollaan valmiit maksamaan jopa 1 500 kruunua enemmän vuokraa kuussa, jos se sijaitsee kantakaupungissa eikä esikaupungeissa. Keskimäärin oltiin valmiita maksamaan kuukausivuokraa vuokrataksiosta 6 250 kruunua (n. 670 €) esikaupungissa, 7 750 kruunua (n. 830 €) kantakaupungissa.

Tukholma muistuttaa Helsinkiä niin kooltaan kuin ilmastoltaan, sijainniltaan, luonnonoloiltaan ja kulttuuritaustaltaankin, joten kaupunkien vertaileminen keskenään on jo sata vuotta ollut ja on edelleen hyvin mielenkiintoista.

Magnus Gräsbeck, Helsingin kaupungin tietokeskus

I detta sammanhang figurerar också begreppet förstahandskontrakt. En särighet i Sverige jämfört med Finland är att de som fått en hyresrätt inte gärna släpper greppet om den utan tenderar hyra ut den åt någon annan när de inte själva behöver den längre. Hur stor andel av befolkningen som bor på andrahandskontrakt framgår inte av detta på boende inriktade nummer av USK-Aktuellt.

En intressant synvinkel är också begreppet betalningsvilja, vilket syftar på vad hyresgäster tycker är en rimlig hyra. I samarbete med Stockholms Bostadsförmedling har USK företagit en enkät bland bostadsköande, och det framgår att man är redo att betala rent av 1 500 kronor (ca. 160 €) mera hyra i månaden för en tvåa om den ligger i innerstaden och inte i ytterstaden. I medeltal var man redo att betala 6 250 kronor (ca. 670 €) i månaden för en hyrestvåa i ytterstaden, 7 750 kronor (ca. 830 €) i innerstaden.

Stockholm och Helsingfors påminner om varandra såväl till storlek som till klimat, läge, natur och kulturell bakgrund, så att jämföra städerna sinsemellan har redan i hundra år varit – och är fortfarande – mycket givande.

Magnus Gräsbeck, Helsingfors stads faktacentral

ARTIKKELIT | ARTIKLAR 2006

KVARTTI 1/2006

Vesa Keskinen

Katse välillä taaksepäin
Vi blickar tillbaka också

3

Laura Kolbe

Helsinki eurooppalaisena pääkaupunkina
Helsingfors som europeisk huvudstad

6

Anja Kervanto Nevanlinna

Kaupunkikuvan tutkimus historian ja muistin näkökulmasta
Stadsbildsforskning ur historiens och minnets synvinkel

18

Minna Sarantola-Weiss

Muistoja lenkipolulta
Minnen från motionsslingan

30

Eeva Miettinen & Raimo Savolainen

Kouluelämää Snellmanin ajan Helsingissä
Skolliv i Helsingfors på Snellmans tid

37

Marja Pehkonen

Helsinkiä museoidut muistot
Helsingforsbornas minnen på museum

47

Helsinkiä stereokuvista
Helsingfors i stereoskopi

58

Samu Nyström

Sata vuotta sairaankuljetusta Helsingissä
Sjuktransporterna hundra år i Helsingfors

60

KVARTTI 2/2006

Eero Holstila

Kohti maailmanluokan innovaatioekologiaa
För en innovationseksologi av världsklass

3

Antti Hautamäki

Innovaatioiden ekosysteemi kaupunkipolitiikan ytimessä
Innovationsekosystem i stadspolitikens kärna

7

Juha Kostiainen

Innovatiiviset miljööt kaupunkipolitiikan työkaluiksi
Innovativa miljöer som redskap för stadspolitik

16

Markku Sotarauta & Richard Lester

Yliopistot sattuman lähteinä ja tarttumapintoina
Universiteten som källa och kontaktyta för slumpen

24

Pekka Ylä-Anttila & Hannu Hernesniemi

Helsingin seudun ja Uudenmaan aluetalous – selittävätkö klusterit ja erikoistuminen nopeaa kasvua?
Beror snabb ekonomisk tillväxt i Helsingforsregionen och Nyland på kluster och specialisering?

36

Maailman tietotalouden kilpailukyvyyn indeksi WKCI
World Knowledge Competitiveness Index

43

KVARTTI 3/2006

Harry Schulman

Kaupunkitutkimus esittäytyy, uusi tutkimusohjelma valmisteilla 3
Stadsforskningen presenterar sig, nya forskningsprogram bereds

---

Venla Bernelius

Opin tiellä? Helsingin peruskoulut ja alueellinen eriytyminen 7
På lärdomens väg? Grundskolor och lokal differentiering i Helsingfors

---

Pertti Hynynen

Johtopäätöksiä Ranskan lähiömellakoista 16
Slutsatser av förortskravallerna i Frankrike

Akhlaq Ahmad

Maahanmuuttajien tukeutuminen sosiaalisiin verkostoihin työllistymisessä 23
Beroende av sociala nätverk bland invandrare på väg in på arbetsmarknaden

---

Mikko Salasuo

Atomisoitunut sukupolvi 32
Atomiserad generation

Heikki Helin

Valtion ja kuntien taloussuhteiden sekavat käsitteet 39
Oklara begrepp inom stats- och kommunekonomin

Markus Laine & Ari Niska

Arabianrannan uusloft 44
Uusloft-huset i Arabiastranden

Salla Jokela

Helsinki matkaesitteiden kuvituksessa 56
Bilden av Helsingfors i turistbroschyren

Asta Manninen

Urban research on Helsinki

3

Jonna Kangasoja, Charles J. Gabbe, Ari Jaakola, Anu Soukki and Hannu Kurki

GIS as a strategic tool for cities: new developments in Helsinki and Portland

5

Markku Lankinen

The core city and the periphery of the Helsinki Region in a European comparison

11

Antti Hautamäki

Innovation ecosystem in city policy: the case of Helsinki

17

Venla Bernelius

On the path of learning

Urban segregation and the educational outcomes of comprehensive schools in Helsinki

22

Sanna Ranto

Graduate employment and entry into further education

28

Ari Niska & Markus Laine

Sato's New Loft in Arabianranta – a new alternative to residential block construction

33

Henrik Lönnqvist

Explaining intra-urban moving intentions

41

Erkki Korhonen

Council housing in Helsinki faces challenges

44

Mikko Salasuo

Atomised generation

51

Tuomo Martikainen & Sami Fredriksson

Political choices among young adults in the Helsinki Metropolitan Area in 1988–2004

55

Summary in English

by Magnus Gräsbeck MA, Translator

(Quotations are translations from Finnish or Swedish)

“Urbanisation and economic accumulation are strong global trends today” says Asta Manninen, Managing Director of Helsinki City Urban Facts, in her editorial. With increasing globalisation and similarity between cities, conurbations like Helsinki have become competitors to other cities of similar magnitude.

In this globalisation process, urbanisation and migration are becoming increasingly important factors. Mrs Manninen draws on the UN’s ‘World Population Prospects: The 2005 Revision’ and ‘World Urbanization Prospects. The 2006 revision’ and notes that “in 2007, the world’s urban population is, for the first time ever, greater than its rural population. And according to the UN’s projection, the urban population will continue to increase, to account for 60% of the global population in 2030.

In Europe, the degree of urbanisation has reached 72%, projected to be 78% by 2030. In North America, it is expected to rise from 81% today to 87% by that year. Currently at 62%, the degree of urbanisation in Finland is lower than that in Sweden, Denmark, Holland and the EU average ...

... Internationally, migration currents are going to give the following migration nets, according to the UN

projection: USA +1.1 million, Canada +200,000, Germany +150,000, Italy +139,000, UK +130,000, Spain +123,000, Australia +100,000, China –329,000, Mexico –306,000, India –241,000, Philippines –180,000, Pakistan –167,000 and Indonesia –164,000. We may note that both Germany and Italy are forecast to have a smaller population in 2050 than today, despite important migration surpluses ... Here, ageing is another factor that needs to be looked into ...”

This issue of Kvartti contains articles on migration, urban sprawl, on whether or not the Helsinki Metropolitan Area is undergoing social differentiation, housing in St Petersburg and on collecting as a hobby. The News Bulletin presents fresh publications on general indicators of sustainable development in Helsinki, the Economic Map of Urban Europe – Helsinki in the European Urban Network, interactive youth work in Helsinki by means of so-called blocks, and on housing and housing construction in Stockholm – as presented by USK, the sister organisation in Stockholm of the Helsinki City Urban Facts Office.

Addressing the theme of selective migration policy, an article by Timo Aro PhD begins: “With reference to economic, social and other reasons, municipalities may influence what kind of people move to the community. A local authority may, for example, be unwill-

ling to build social housing, and conditions can be imposed on access to municipality-owned dwellings, such as a steady job. Local authorities may plan exclusive owner-occupied residential areas in attractive locations to attract ‘good tax payers’. Public services are another tool that can be used for a similar selective migration policy. These can be provided so as to appeal to the kind of people that are preferred to move to the area.”

In their article, Ari Jaakola and Henrik Lönnqvist from the Urban Research Unit of Helsinki City Urban Facts Office look at urban sprawl: “Judging from our analysis, the Helsinki Region is spreading around a single core. This raises many questions, such as how to provide public transport in the region’s periphery. But on the other hand, population growth in the long term may result in a regional urban structure with several cores. The future of the region’s urban structure very much depends on whether or not new functional cores, centres, come about in the periphery. However, one thing is clear: the Helsinki Region is going to continue to evolve as a uniform region of housing and work ... From this aspect, efforts for municipal cooperation within the region are very welcome.”

Professors Mari Vaattovaara and Matti Kortteinen of the University of Helsinki contribute with an article where they defend their own findings since 1998 showing that the Helsinki Metropolitan Area has been going through a process of local social differentiation. They also present evidence to contradict the interpretation of Urban Facts researcher Markku Lankinen that local social differences have, instead, levelled out during the 1990s and 2000s. Vaattovaara & Kortteinen: “We can summarise the findings of empirical analyses made hitherto by saying that structural development in the Helsinki Region has started to resemble that of metropolises in Central Europe.”

Hanna Majamäki, MA, concludes her article on housing in St Petersburg, located less than 500 kilometres from Helsinki: “In all, the demolition and repair of old dilapidated houses, on the one hand, and the

great interest in new housing among the inhabitants of St Petersburg on the other, will ensure that housing construction in the city remains brisk in the future, too. Rising levels of household income and new forms of mortgages will also stimulate housing construction. Promising aspects include a shift from the standardised mass production of the former Soviet style towards more varied housing, and a new awareness of higher construction quality.”

Vesa Keskinen, Kvartti’s editor and a researcher at Helsinki City Urban Facts Office, presents a hobby that he shares with very many: “Collecting something is a ‘democratising’ hobby in Finnish society: there are collectors among the young and old, well-educated and less educated. And locally, too, collecting is equally common everywhere in the country ... According to Statistics Finland’s Leisure Survey 2002, one in four Finns over the age of 10 collects something. This means over a million people, roughly 200,000 of whom in the Helsinki Metropolitan Area ... In these times of change, it is interesting and even surprising that collecting has kept its position as a hobby among young people: among 10-15 year olds in Helsinki, 40 per cent did some kind of collecting at least once a month – regardless of the year of study.

Another item in our News Bulletin we want to point out is the one on USK in Stockholm, which, like Helsinki this year, is celebrating the centenary of the municipal statistical yearbook. “A hundred years ago, Finland was going through times of trial under the Russian Empire and support from the rest of Scandinavia was important – and natural: in those days, all city officials of any importance in Helsinki spoke Swedish ... This Scandinavian cooperation in the field of statistics eventually led to the creation of the Nordstat database and the pan-Scandinavian publications Scandinavian Major City Regions – Facts and Figures. These have provided stimuli for the development of the European Union’s comparative urban statistics through the Urban Audit project.”

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

HANNA MAJAMÄKI fil.yo., opiskelee pääaineenaan maantiedettä Helsingin yliopistossa. | HANNA MAJAMÄKI, fil.stud, studerar geografi som huvudämne vid Helsingfors universitet.

VESA KESKINEN on Tietokeskuksen tutkija. Hän on kirjoittanut useita artikkeleita omasta keräilyaiheestaan eli stereokuvista ja -laitteista, tunnetuimpana View-Master. | VESA KESKINEN är forskare vid Faktacentralen. Han har skrivit flera artiklar om sin egen samlarhobby, dvs. stereoskopiska bilder jämte apparatur, varav View-Master är kändast.

TIMO ARO, VTM, toimii kehitysjohtajana Net Effect Oy:ssä. Hän väitteli 2.4.2007 aiheesta "Julkinen valta ja maassamuuttoa edistävät ja rajoittavat tekijät Suomessa 1880-luvulta 2000-luvulle". | TIMO ARO, pol.mag., verkar som utvecklingschef vid Net Effect Oy. Han disputerade för doktors grad i april 2007 kring den offentliga makten och faktorer som främjat resp. begränsat migrationen inom Finland sedan 1880-talet.

ARI JAAKOLA toimii tilastosihteerinä Tietokeskuksen kaupunkitutkimusyksikössä ja HENRIK LÖNNQVIST toimii Helsingin kaupungin tietokeskuksessa tutkijana Suomen akatemian rahoittamassa Asumisen talous -projektissa. | ARI JAAKOLA är statistiksekreterare vid Faktacentralens stadsforskningsenhet och HENRIK LÖNNQVIST verkar som forskare vid samma enhet, inom ett projekt om boendekonomi finansierat av Finlands Akademi.

MARI VAATTOVAARA, Kaupunkimaantieteen professori, Helsingin yliopisto, maantieteen laitos. MATTI KORTTEINEN, VTT, kaupunkisosiologian professori Helsingin Yliopistossa. | MARI VAATTOVAARA, pol.dr., professor i urban geografi vid Helsingfors universitet. MATTI KORTTEINEN, pol.dr., professor i urban sociologi vid Helsingfors universitet.

TILASTOKATSAUS | STATISTISK ÖVERSIKT

Toimittanut | Sammanställd av: *Annikki Järvinen*
Tilasto- ja tietopalveluyksikkö | Enheten för statistik och informationstjänst

Ympäristö Miljö	85
Väestö Befolkning	86
Rakentaminen Byggande	89
Liikenne ja matkailu Trafik och turism	91
Työmarkkinat Arbetsmarknaden	94
Sosiaalitoimi- ja terveystoimet Social- och hälsoväsende	95
Kulttuuri Kultur	100
Koko maan indeksisarjoja Indexserier för hela landet	101

Symbolit

Ei mitään ilmoitettavaa	-
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu tai liian epävarma ilmoitettavaksi	..
Loogisesti mahdoton esitettäväksi	..
Ennakkotieto	*
Korjattu luku	*

Vaakasuora aikasarjan katkaiseva viiva osoittaa, että viivan yläpuolella ja sen alapuolella olevat tiedot eivät ole täysin verrannollisia.

Symboler

Intet finns att redovisa	-
Storheten mindre än hälften av den använda enheten	0
Uppgift inte tillgänglig eller alltför osäker för att anges	..
Logiskt omöjligt uppgift	..
Preliminär uppgift	*
Korrigerat tal	*

En horisontal linje som avskär en tidsserie markerar att uppgifterna ovanför och nedanför linjen inte är fullt jämförbara.

PÄÄKAUPUNKISEUTU

HUVUDSTADSREGIONEN

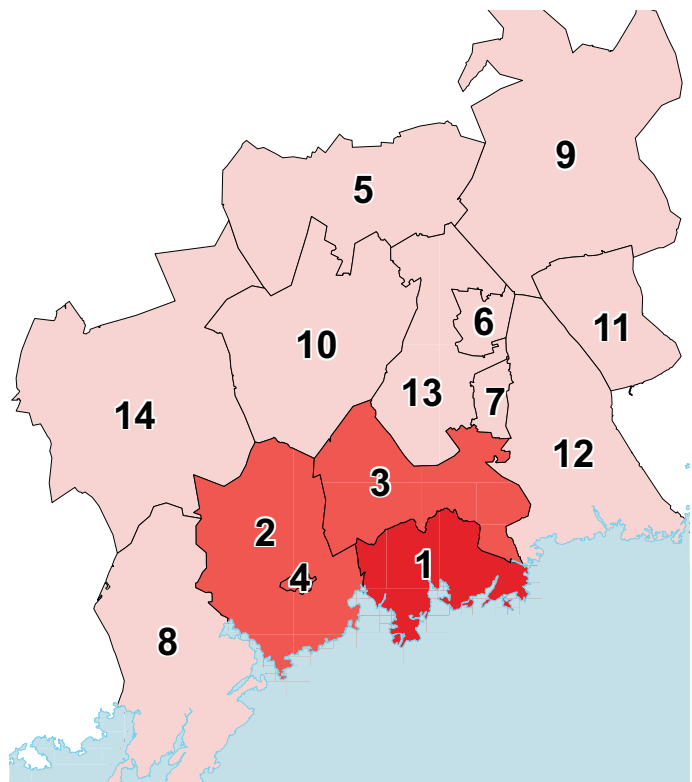
- 1 Helsinki | Helsingfors
- 2 Espoo | Esbo
- 3 Vantaa | Vanda
- 4 Kauniainen | Grankulla

MUU HELSINGIN SEUTU

ÖVRIGA HELSINGFORSREGIONEN

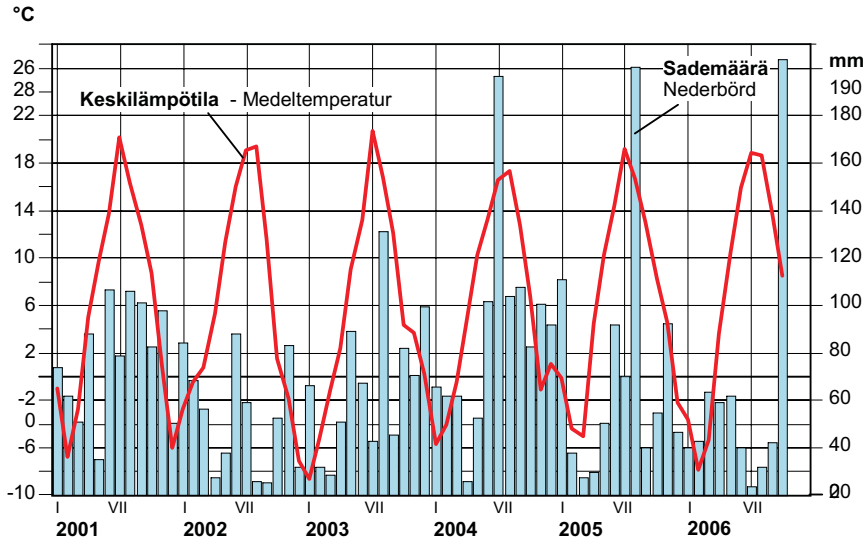
- 5 Hyvinkää | Hyvinge
- 6 Järvenpää | Träskända
- 7 Kerava | Kervo
- 8 Kirkkonummi | Kyrkslätt
- 9 Mäntsälä
- 10 Nurmijärvi
- 11 Pornainen | Borgnäs
- 12 Sipoo | Sibbo
- 13 Tuusula | Tusby
- 14 Vihti | Vichtis

Helsingin seutuun kuuluu 14 kuntaa 1.1.2006 alkaen. Uudet kunnat ovat Mäntsälä ja Pornainen. | Fr.o.m. 1.1.2006 består Helsingforsregionen av 14 kommuner. De nya kommunerna är Mäntsälä och Borgnäs.

1. Sademäärä ja keskilämpötila Helsingissä, Kaisaniemen havaintoasemalla 1/2001–10/2006

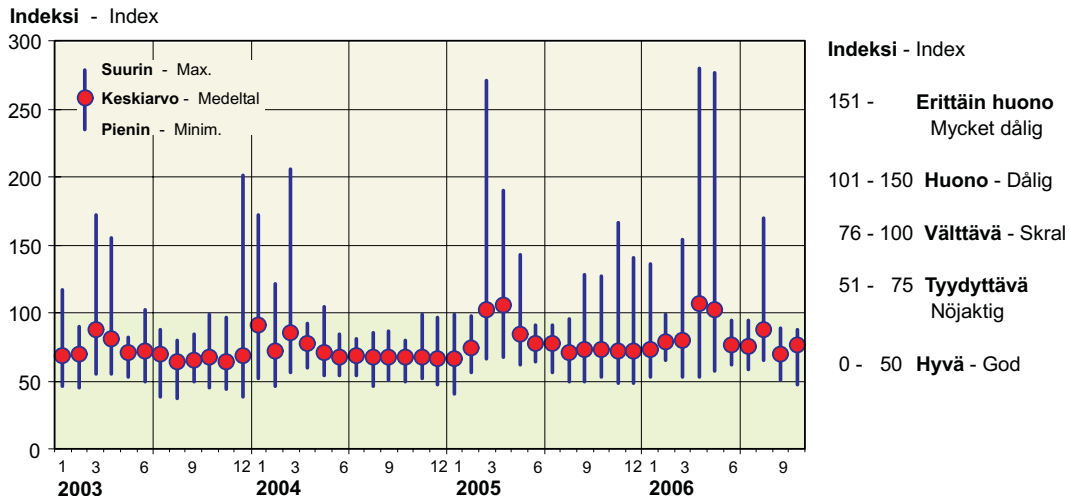
Nederbörd och medeltemperatur vid Helsingfors Kajsaniemi observationsstation 1/2001–10/2006

Lähde: Ilmatieteen laitos. Källa: Meteorologiska institutet.

2. YTV:n ilmanlaatuindeksi Helsingissä, Mannerheimintien¹ havaintoasemalla 1/2003–10/2006

SADs luftskvalitetsindex i Helsingfors vid Mannerheimvägens¹ observationsstation 1/2003–10/2006

¹Vuoteen 2004 asti Töölön havaintoasema. | Fram till 2004 Tölö observationsstation.

Ilmanlaatuindeksi on rikkidioksidin (SO₂), typpidioksidin (NO₂), hiilimonoksidin eli hään (CO), otsonin (O₃) ja hengitettävän pölyn (PM₁₀) mittaus-tuloksista päivittäin laskettava luku, joka kuvaa senhetkistä ilmanlaatua. Indeksien arvo 0-50 kuvaa hyvää, 51-75 tyydyttävää, 76-100 välttävää ja 101-150 huonoa ja 151- erittäin huonoa ilmanlaatua. | Luftkvalitetsindexet är ett tal beräknat ur mätta halter av svaveldioxid (SO₂), kvävedioxid (NO₂), kolmonoxid (CO), ozon (O₃) och svävande partiklar (PM₁₀) under vissa dagar. Ett värde mellan 0 och 50 betyder god, 51-75 nöjaktig, 76-100 skral och 101-150 dålig och 151- mycket dåligt luftkvalitet.

Lähde: YTV. Källa: SAD.

3. Väestö Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Befolkningen i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År (1.1.)	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Väkiluvun- muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹
1995	515 765	7 177	874 953	14 315	1 103 310	16 102	5 098 754	20 842
1997	532 053	7 022	905 555	14 499	1 137 244	16 651	5 132 320	15 494
1998	539 363	7 310	920 009	14 454	1 154 770	17 526	5 147 349	15 029
1999	546 317	6 954	933 669	13 660	1 171 596	16 826	5 159 646	12 297
2000	551 123	4 806	945 725	12 056	1 187 195	15 599	5 171 302	11 656
2001	555 474	4 351	955 748	10 023	1 200 568	13 373	5 181 115	9 813
2002	559 718	4 244	964 953	9 205	1 213 743	13 175	5 194 901	13 786
2003	559 716	-2	971 785	6 832	1 224 107	10 364	5 206 295	11 394
2004 ²	559 330	-386	976 222	4 437	1 232 595	8 488	5 219 732	13 437
2005 ²	559 046	-284	980 412	4 190	1 262 950	8 449	5 236 611	16 879
2006 ²	560 905	1 859	988 347	7 935	1 274 746	11 796	5 255 580	18 969
2007 ²	564 521	3 616	997 730	9 383	1 288 791	14 045	5 276 955	21 375

¹Edellisestä vuodesta. | Från föregående år.

²Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

Lähde: Henkikirjat ja Väestörekisterikeskus.

Källa: Mantalslängderna och Befolkningsregistercentralen.

4. Ulkomaalaiset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Utlänningar i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År 1.1.	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %
1995	18 669	3,6	26 444	3,0	29 181	2,6	62 012	1,2
1997	22 154	4,2	32 120	3,5	35 188	3,1	73 754	1,4
1998	24 244	4,5	35 573	3,9	38 869	3,4	80 600	1,6
1999	25 465	4,7	37 696	4,0	40 959	3,5	85 060	1,6
2000	25 884	4,7	38 429	4,1	41 843	3,5	87 680	1,7
2001	26 363	4,7	39 460	4,1	42 879	3,6	91 074	1,8
2002	28 034	5,0	42 810	4,4	46 408	3,8	98 577	1,9
2003	28 812	5,1	45 148	4,6	48 881	4,0	103 682	2,0
2004 ¹	29 635	5,3	46 982	4,8	50 791	4,1	107 002	2,0
2005 ¹	29 186	5,2	46 827	4,8	50 889	4,0	108 346	2,1
2006 ¹	30 770	5,5	49 828	5,0	54 171	4,3	113 852	2,2
2007 ¹	33 196	5,9	53 739	5,4	58 522	4,5	121 739	2,3

¹Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

Lähde: Väestörekisterikeskus.

Källa: Befolkningscentralen.

5. Muuttoliike Helsingissä

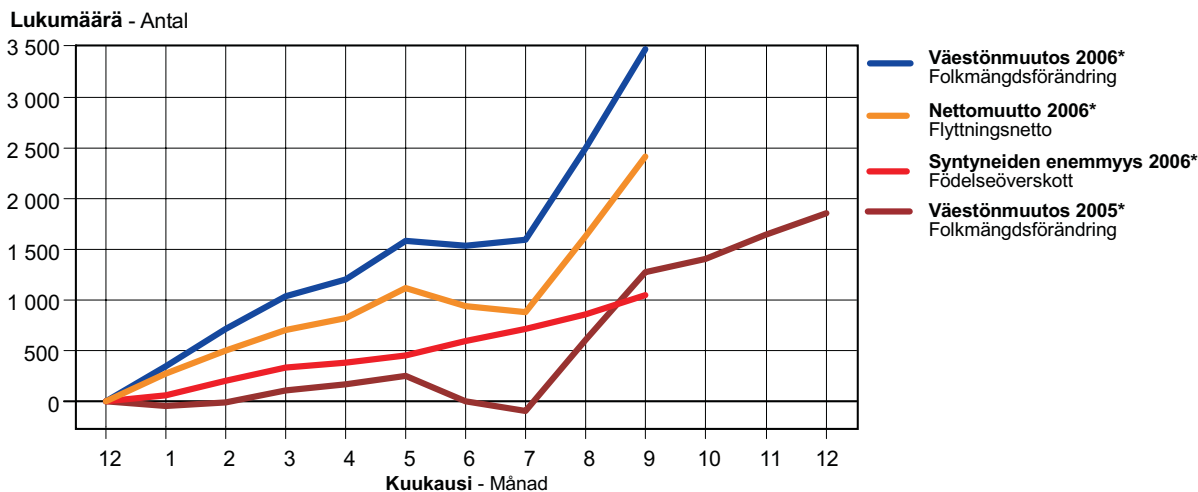
Flyttningsrörelse i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Maassamuutto Flyttning inom landet			Maahan- ja maastamuutto In- och utvandring			Nettomuutto yhteensä Flyttningsnetto totalt
	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	
1996	26 514	21 024	5 490	3 129	3 061	68	5 558
1997	26 223	21 574	4 649	3 219	2 099	1 120	5 769
1998	27 951	23 206	4 745	3 133	2 123	1 010	5 755
1999	28 505	25 138	3 367	3 123	2 404	719	4 086
2000	28 229	25 535	2 694	4 042	3 487	555	3 249
2001	30 493	28 331	2 162	4 171	2 971	1 200	3 362
2002	28 049	29 648	-1 599	4 015	3 292	723	-876
2003	26 809	29 771	-2 962	4 151	2 730	1 421	-1 541
2004	27 758	29 705	-1 947	4 227	3 672	555	-1 392
2005	29 056	30 462	-1 406	4 897	2 919	1 978	572
2006	28 959	29 138	-179	5 332	2 682	2 650	2 471
2005*							
IV	6 126	6 446	-320	1 077	558	519	199
2006*							
I	6 079	5 929	150	1 201	674	527	677
II	7 261	7 603	-342	1 175	607	568	226
III	9 625	9 020	605	1 684	780	904	1 509
IV	5 994	6 586	-592	1 272	621	651	59

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Statistiskcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

6. Väestönmuutosten kertymät Helsingissä 2005 ja 2006

Folkmängdsförändringarna i Helsingfors 2005 och 2006

Lähde: Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Helsingfors befolkningsdatasystem.

7. Väestömuutokset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Folkmängdens förändringar i Helsingfors, Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi nelj. År, kvartal	Elävänä syntyneet Levande födda	Kuolleet Döda	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Tulomuutto Inflyttning	Lähtömuutto Utflyttning	Nettomuutto Flyttning- netto	Väestön- muutos Folkmängds- förändring	
Helsinki		Helsingfors						
1998	6 247	5 290	957	31 084	25 329	5 755	6 712	
1999	6 317	5 225	1 092	31 628	27 542	4 086	5 178	
2000	6 282	5 122	1 160	32 271	29 022	3 249	4 409	
2001	6 169	5 133	1 036	34 664	31 302	3 362	4 398	
2002	6 064	5 176	888	32 064	32 940	-876	12	
2003	6 299	5 163	1 136	30 960	32 501	-1 541	-405	
2004	6 180	5 045	1 135	31 985	33 377	-1 392	-257	
2005	6 103	4 785	1 318	33 591	6 196	408	1 745	
2005*	III	1 568	1 124	444	11 272	10 416	856	1 300
	IV	1 517	1 154	363	7 203	7 004	199	562
2006*	I	1 546	1 190	356	7 280	6 603	677	1 033
	II	1 540	1 257	283	8 436	8 210	226	509
	III	1 581	1 123	458	11 309	9 800	1 509	1 967
Pääkaupunkiseutu²		Huvudstadsregionen²						
1998	11 652	7 251	4 401	58 570	49 735	8 835	13 236	
1999	11 857	7 223	4 634	60 176	52 674	7 502	12 136	
2000	11 970	7 208	4 762	60 902	55 504	5 398	10 160	
2001	11 726	7 162	4 564	65 516	60 832	4 684	9 248	
2002	11 800	7 253	4 547	63 525	61 238	2 287	6 834	
2003	12 219	7 440	4 779	61 320	61 682	-362	4 417	
2004	12 178	7 249	4 929	62 975	63 701	-726	4 203	
2005*	12 081	7 052	5 029	66 029	63 388	2 641	7 670	
2005*	III	3 184	1 648	1 536	21 448	19 642	1 806	3 342
	IV	2 894	1 710	1 184	14 434	13 919	515	1 699
2006*	I	3 097	1 768	1 329	13 654	12 664	990	2 319
	II	3 117	1 813	1 304	16 225	15 507	718	2 022
	III	3 191	1 654	1 536	20 859	18 642	2 217	3 753
Helsingin seutu²		Helsingforsregionen²						
1998	14 510	8 739	5 771	73 870	63 261	10 609	16 380	
1999	14 827	8 779	6 048	76 173	66 631	9 542	15 590	
2000	14 997	8 871	6 126	76 832	69 418	7 414	13 540	
2001	14 747	8 790	5 957	83 137	75 931	7 206	13 163	
2002	15 010	8 814	6 196	80 902	76 705	4 197	10 393	
2003	15 402	9 000	6 402	79 494	77 409	2 085	8 487	
2004	15 552	8 822	6 730	81 366	80 203	1 163	7 893	
2005 ^{1*}	15 645	8 957	6 688	87 360	82 317	5 043	11 731	
2005 ^{1*}	IV	3 715	2 187	1 528	19 001	18 086	915	2 443
2006 ^{1*}	I	4 053	2 193	1 860	17 803	16 170	1 633	3 493
	II	4 088	2 210	1 878	21 775	19 863	1 912	3 790
	III	4 173	2 085	2 087	26 611	24 444	2 167	4 254

¹Helsingin seutu 14 kuntaa. | De 14 kommunerna i Helsingforsregionen.

²Muuttotiedot sisältävät myös kuntien väliset muutot. | Uppgifterna gäller också flyttningarna mellan kommuner.

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.

Källa: Statistikcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

8. Talonrakennustoiminta rakennusvaiheittain Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Husbyggnadsverksamheten enligt byggskede i Helsingfors, i Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi, neljännes År, kvartal	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		
	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	
kerrosala - våningsyta, 1 000 m ²							
Myönnetyt rakennusluvut Beviljade byggnadstillstånd							
2002	298	377	775	696	1 077	911	
2003	256	209	788	671	1 154	896	
2004	296	174	730	476	1 345	868	
2005	220	221	658	592	1 275	1 086	
2006	307	342	679	903	1 357	1 516	
2005	IV	53	44	145	113	283	266
2006	I	92	37	184	197	385	279
	II	77	153	178	277	378	524
	III	71	102	144	201	290	371
	IV*	67	50	173	228	304	342
Aloitetut rakennustyöt Påbörjade byggnadsarbeten							
2002	258	293	648	497	892	844	
2003	278	234	788	573	1 127	758	
2004	271	152	712	538	1 218	888	
2005	212	113	620	468	1 161	792	
2006	262	266	600	668	1 136	1 116	
2005	IV	51	23	131	72	232	116
2006	I	52	33	164	115	262	182
	II	115	129	217	286	433	459
	III	48	57	117	144	249	274
	IV *	47	47	102	123	192	201
Valmistuneet rakennukset Färdigställda byggnader							
2002	279	311	693	632	952	808	
2003	312	249	741	509	1 036	700	
2004	264	220	740	478	1 259	856	
2005	229	250	692	671	1 255	1 102	
2006	198	148	597	358	1 135	819	
2005	IV	77	75	169	190	333	348
2006	I	57	32	136	15	263	246
	II	46	78	180	159	324	279
	III	50	20	143	93	275	145
	IV*	45	18	138	91	273	149

Lähde: Rakennusvalvontavirasto ja Tilastokeskus.

Källa: Byggnadstillsynsverket och Statistikcentralen.

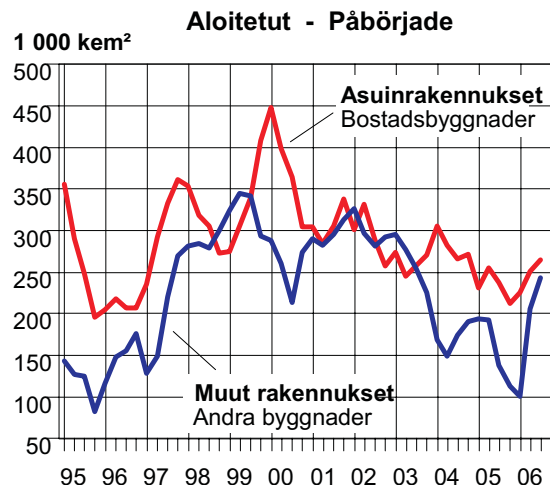
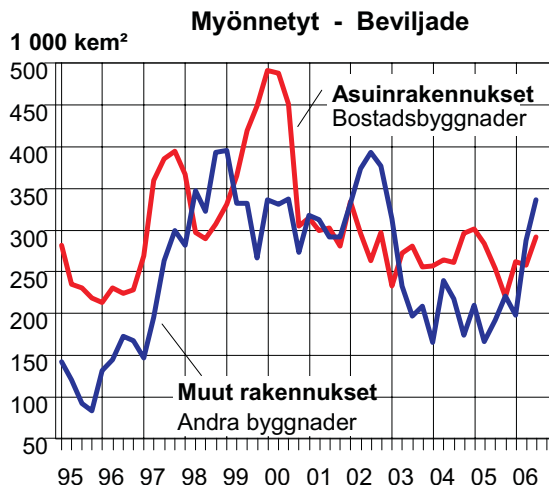
9. Valmistuneet asunnot lainoituksen, hallintasuhteen ja rakennuttajan mukaan Helsingissä
Färdigställda bostäder enligt finansiering, upplåtelseform och byggherre i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Asuntoja yhteensä	Valtion tukema asuntotuotanto Bostäder totalt bostadsproduktion	Vuokra-asunnot Hyresbostäder Statsstödd	Kaupungin rakennuttamat asunnot Bostäder som staden låtit bygga	
				Yhteensä Totalt	Valtion tukema asuntotuotanto Statsstödd bostadsproduktion
2000	4 853	2 656	2 319	1 182	1 104
2001	4 457	1 536	1 176	800	618
2002	3 083	1 364	1 082	892	753
2003	3 541	1 884	1 291	1 458	1 406
2004	3 134	1 474	896	730	680
2005	2 698	660	725	513	310
2006	2 289	574	562	242	145
2005 IV	910	420	442	280	236
2006 I	663	148	100	125	48
II	586	320	352	97	97
III	544	0	4	0	0
IV	496	106	106	20	0

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.
Källa: Byggnadstillsynsverket.

10. Rakennusluvan saaneiden ja aloitettujen rakennusten kerrosalan liukuva vuosisumma Helsingissä I/1995–IV/2006

Glidande årssumman för beviljad och påbörjad våningsyta i Helsingfors I/1995–IV/2006

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.
Källa: Byggnadstillsynsverket.

11. Rekisteriin merkityt uudet moottoriajoneuvot

Inregistrerade nya motorfordon

Vuosi, neljännes År, kvartal	Rekisteröidyt uudet moottoriajoneuvot Inregistrerade nya motorfordon						
	Henkilöautoja Personbilar	Kuorma-autoja Lastbilar	Pakettiautoja Paketbilar	Linja-autoja Bussar	Moottoripyöriä Motorcyklar	Yhteensä Totalt	
2000	23 838	811	1 686	120	584	27 039	
2001	20 484	554	2 306	87	568	23 999	
2002	20 601	484	2 214	120	541	23 960	
2003	24 309	467	2 198	120	762	27 856	
2004	24 763	788	1 568	92	914	28 125	
2005	25 895	604	2 352	88	884	29 823	
2005	III	5 867	93	495	17	179	6 651
	IV	5 641	160	506	10	18	6 335
2006	I	6 570	130	590	35	107	7 432
	II	8 699	137	667	21	630	10 154
	III	5 555	147	501	9	311	6 523

Lähde: Tilastokeskus.

Källa: Statistikcentralen.

12. Kaupungin sisäinen liikenne¹

Kollektivtrafiken inom staden¹

Vuosi, kuukausi År, kvartal	Matkustajia Passagerare, 1 000					
	Raitiliikenne Spårvägstrafiken	Linja-autoliikenne Busstrafiken	Metroliikenne Metrotrafiken	Suomenlinnan lauttaliikenne Färjtrafiken till Sveaborg	Yhteensä Totalt	
2001	57 330	99 320	52 780	1 420	210 850	
2002	56 120	97 390	54 910	1 510	209 930	
2003	56 840	93 360	55 350	1 330	206 880	
2004	56 620	90 040	55 400	1 390	203 450	
2005	55 550	79 380	56 040	1 420	192 390	
2005	III	13 120	17 320	13 160	560	44 160
	IV	14 380	21 650	14 950	210	51 190
2006	I	14 000	21 520	14 880	180	50 580
	II	12 640	18 580	14 320	450	45 990
	III	12 130	16 920	12 950	610	42 610

¹Kaupungin ylläpitämä joukkoliikenne. Taulukko ei sisällä YTV:n seutuliiikennettä. | Den av staden upprätthållna kollektivtrafiken. Tabellen innehåller inte SAD:s regiontrafik.

Lähde: Liikennelaitos.

Källa: Trafikverket.

13. Matkustajaliikenne

Persontrafiken

Vuosi, kuukausi År, månad	Matkustajia Passagerare, 1000							
	Lentoteitse Med flyg		Meritse Med båt					
	Saapuneet ja lähteneet Anländer och avresta	Siitä kansainvälisessä liikenteessä Därav i internationell trafik	Ulkomailta saapuneet Anländer från utlandet	Tallinnasta Från Tallinn	Tukholmasta Från Stockholm	Ulkomaille lähteneet Avresta till utlandet	Tallinnaan Till Tallinn	Tukholmaan Till Stockholm
2002	9 610	6 862	4 562	3 032	1 247	4 532	3 029	1 236
2003	9 711	7 026	4 433	2 839	1 256	4 403	2 830	1 249
2004	10 729	7 893	4 549	3 004	1 250	4 546	3 017	1 258
2005	11 133	8 327	4 633	3 030	1 257	4 637	3 046	1 261
2005 IX	994	746	353	235	84	367	245	90
X	994	757	389	274	108	378	265	106
XI	892	635	320	222	92	322	222	93
XII	862	624	315	211	100	325	224	98
2006 I	863	629	245	145	95	235	135	96
II	878	621	267	155	101	271	159	102
III	1 072	743	270	174	94	273	177	95
IV	1 025	749	327	215	110	334	222	110
V	1 038	794	443	303	107	425	289	103
VI	1 146	910	499	316	121	505	325	118
VII	1 021	872	612	393	143	605	392	138
VIII	1 050	846	530	330	118	529	325	121
IX	1 100	839	355	245	83	363	252	83

Lähde: Ilmailulaitos ja Merenkulkuhallituksen tilastotoimisto.
Källa: Luftfartsverket och Sjöfartsstyrelsens statistiska byrå.

14. Tavaraliikenne Helsingissä

Godstrafiken i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Ulkomainen tavaraliikenne Internationell godstrafik						
	Kappaletavara- tuonti Styckegods- Importen	Osuus Suomen kappaletavara- tuonnista, % Andel av Fin- lands st.gods- import, %	Kappaletavara- vienti Styckegods- exporten	Osuus Suomen kappaletavara- viennistä, % Andel av Fin- lands st.gods- export, %	Bulkkitavara Massgods	Rannikko- liikenne Kusttrafiken	Kokonais- tavaraliikenne Godstrafik totalt
	1 000 tonnia 1 000 ton						
2001	4 112	39	4 898	18	1 609	797	11 416
2002	4 229	38	4 984	18	1 466	744	11 423
2003	4 322	37	4 983	17	1 862	485	11 652
2004	4 560	35	5 530	18	1 680	420	12 130
2005	4 451	34	5 319	18	924	296	10 990
2005 III	1 117	36	1 352	18	184	99	2 711
IV	1 178	33	1 472	18	297	75	2 977
I	1 037	31	1 400	18	327	46	2 798
II	1 091	32	1 449	18	192	92	2 914
2006 III	1 134	31	1 426	19	182	66	2 731

Lähde: Helsingin Satama.
Källa: Helsingfors Hamn.

15. Hotellien käyttö

Utnyttjande av hotellkapacitet

Vuosi, kuukausi År, månad	Hotellien käyttöaste, % Utnyttjande av hotell- kapaciteten, %	Saapuneet matkustajat Anlända resande		Yöpymiset Övernattningar	
		Yhteensä Totalt	Ulkomailta Från utlandet	Yhteensä Totalt	Ulkomaalaiset Utlänningar
1999	69	1 215 212	644 359	2 188 389	1 283 484
2000	68	1 352 942	731 690	2 379 572	1 428 432
2001	67	1 348 990	746 066	2 369 637	1 448 754
2002	65	1 313 096	729 769	2 303 008	1 424 745
2003	64	1 313 475	713 392	2 297 226	1 398 217
2004	66	1 337 870	720 306	2 291 848	1 413 544
2005	67	1 356 897	703 274	2 365 261	1 431 425
2005*					
III	75	400 970	236 092	751 022	500 711
IV	64	343 846	152 142	552 428	295 195
2006*					
I	55	268 316	128 438	443 801	238 601
II	69	365 581	207 936	629 289	405 036
III	78	447 593	273 049	808 136	548 264

Lähde: Tilastokeskus, Liikenne ja matkailu, Matkailutilasto.
Källa: Statistikcentralen, Transport och turism, Turismstatistik.

16. Työttömät työnhakijat Helsingissä

Arbetslösa arbetssökande i Helsingfors

Vuosi, kuukausi År, månad	Työttömiä työnhakijoita ¹ Arbetslösa arbetssökande ¹				Pitkäaikais- työttömät Långtids- arbetslösa	Työttömyys- aste, % Arbets- löshets- grad, %	
	Yhteensä Totalt	Naisia Kvinnor	Alle 25-v. Pers. under 25-år	Yli 50-v. työttömät Över 50-åriga arbetslösa ¹			
2001	25 495	11 329	1 975	8 470	8 271	8,6	
2002	26 483	11 431	2 144	8 425	8 520	8,7	
2003	27 859	11 933	2 308	8 741	8 426	9,0	
2004	28 707	12 358	2 327	9 215	8 855	9,4	
2005	27 582	12 027	2 022	9 210	8 728	9,1	
2005	VIII	28 248	12 761	2 129	9 313	8 778	9,3
	IX	26 562	11 710	1 821	9 032	8 552	8,7
	X	26 085	11 295	1 701	8 971	8 417	8,6
	XI	25 912	11 035	1 667	8 936	8 346	8,6
	XII	27 180	11 694	1 826	9 087	8 418	9,0
2006	I	26 798	11 367	1 895	9 076	8 418	8,9
	II	26 222	11 014	1 809	8 979	8 314	8,6
	III	25 254	10 518	1 610	8 797	8 059	8,3
	IV	24 683	10 294	1 596	8 691	7 887	8,1
	V	24 506	10 569	1 509	8 671	7 742	8,0
	VI	26 685	12 230	2 026	8 891	7 775	8,8
	VII	28 022	13 025	2 331	9 089	7 803	9,2
	VIII	25 639	11 496	1 901	8 811	7 507	8,4

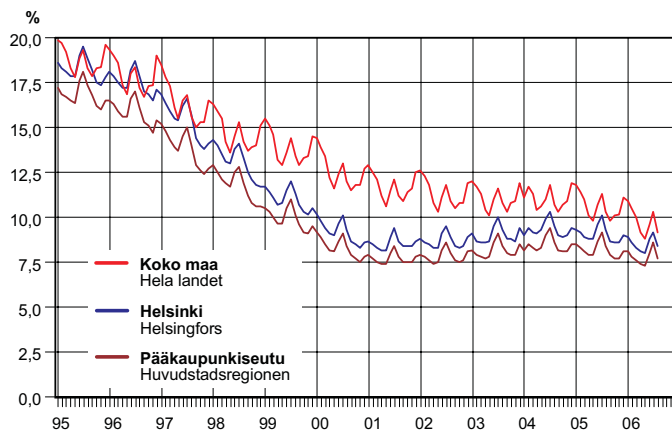
¹Henk.kohtaisesti lomautetut ml. | Inkl. personl. permitterade.

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

17. Työttömyysaste Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 1/1995–8/2006

Arbetslöshetsgraden i Helsingfors, Huvudstadsregionen och hela landet 1/1995–8/2006

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

SOSIAALITOIMI- JA TERVEYSPALVELUT

SOCIAL- OCH HÄLSOVÄSENDET

18. Lasten päivähoito

Barndagvård

	2004	2005	2006			
	IV	IV	I	II	III	IV
Kunnallinen päivähoito Kommunal dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia						
Barn i daghemsvård	16 483	16 651	17 560	17 500	16 735	16 883
Kokopäivä Heldags	14 871	15 281	16 167	16 159	15 531	15 728
Osapäivä Halvdags	1 612	1 370	1 393	1 341	1 204	1 155
Perhepäivähoidossa olevia lapsia						
Barn i familjedagvård	1 837	1 775	1 844	1 795	1 694	1 689
Kokopäivä Heldags	1 694	1 665	1 740	1 695	1 607	1 602
Osapäivä Halvdags	143	110	104	100	87	87
Yksityinen, kunnan valvoma päivähoito						
Privat, av kommunen övervakad dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia Barn i daghemsvård	2 682	2 768	2 762	2 758	2 701	2 627
Perhepäivähoidossa olevia lapsia Barn i familjedagvård	261	240	240	240	240	222
Lasten kotihoidon tuki Hemvårdsstöd för barn						
Tukea saavia perheitä Familjer som får hemvårdsstöd	6 895	6 528	6 526	7 087	6 065	6 419

Luvut koskevat neljänneksen loppua. | Talen hänför sig till slutet av kvartalet.

Kunnallisen päivähoiton toisen neljänneksen lapsiluvut ovat toukokuulta. | Barnantalen för den kommunala dagvårdens andra kvartal gäller maj.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

19. Lastensuojelun asiakkaat

Barnskyddsklienter

Vuosi, Är, kvartal	Avohuollossa neljänneksen aikana ¹ I öppen vård under kvartal ¹	Sijaishuollossa sijoitettuna neljänneksen päättyessä ¹ Placerade i vård utom hemmet i slutet av kvartalet ¹				Yhteensä Totalt
		Kaupungin laitoksissa I stadens anstalter	Ostolaitoksissa ² Inom köpt service ²	Perhehoidossa ³ I familjevård ³		
2002	5 293	376	418	642	1 436	
2003	5 435	379	422	655	1 456	
2004	5 537	384	403	639	1 426	
2005	5 101	464	510	656	6 630	
2006	5 212	461	602	803	7 135	
2005	IV	5 000	464	510	656	6 630
2006	I	5 069	464	552	812	6 897
	II	5 275	482	576	811	7 144
	III	5 235	463	545	783	7 026
	IV	5 269	461	602	803	7 135

¹Avohuollossa keskimäärin neljänneksen aikana ja sijaishuollossa sijoitettuna olleet lapset ja nuoret vuoden lopussa. | I öppen vård i medeltal per kvartal, samt barn och unga placerade i vård utom hemmet vid slutet av året.

²Luvut eivät sisällä ammatillisia perhekoteja. | Talen inbegriper inte professionella familjehem.

³Luvut sisältävät ammatilliset perhekodit. | Talen inbegriper professionella familjehem.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

20. Vammaisten henkilökohtaisia palveluja ja taloudellista tukea saaneet¹

Personer som mottagit personlig service och ekonomiskt stöd för handikappade¹

Vuosi, neljännes År, kvartal	Saajat yhteensä Mottagare sammanlagt	Henkilökohtaisia palveluja saaneet Personer som mottagit personlig service		Taloudellista tukea saaneet yhteensä Personer som mottagit ekonomiskt stöd sammanlagt
			siitä kuljetuspua saaneet därav de som fått transportsstöd	
2001	14 899	14 670	14 301	804
2002	14 015	13 763	13 415	829
2003	13 133	12 924	12 531	809
2004	11 956	11 716	11 312	827
2005	11 257	..	10 623	..
2006	10 766	10 538	10 128	851
2005 IV	11 026	10 799	10 385	861
2006 I	10 877	10 651	10 243	844
II	10 782	10 560	10 147	842
III	10 705	10 489	10 068	854
IV	10 698	10 453	10 055	863

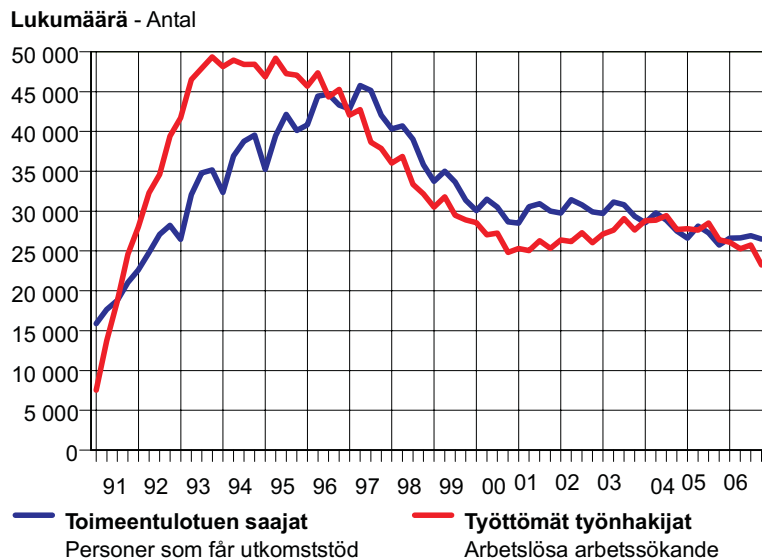
¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

21. Toimeentulotukea saaneet henkilöt ja työttömät työnhakijat Helsingissä I/1991–IV/2006

Personer som får utkomststöd och arbetslösa arbetssökande I/1991–IV/2006

Lähde: Sosiaalivirasto ja työministeriö.

Källa: Socialverket och Arbetsministeriet.

22. Vanhuspalvelu, palvelukeskus- ja virkistystoiminta

Åldringsservice, servicecentrals- och rekreativverksamhet

Vuosi, neljännes År, kvartal	Vanhainkodeista laitospalvelua saaneet ¹ Personer som vårdats på åldringshem ¹			Palvelukeskus- ja virkistystoiminta ¹ Servicecentrals- och rekreativverksamhet ¹	
	Yhteensä Totalt	Sosiaaliviraston laitokset Anstalter under socialverket	Yksityiset laitokset Privata anstalter	Kävijöitä keskim./avoinnaolopäivä Besökare i medeltal per öppethållningsdag	
2001	2 711	1 200	1 522	3 720	
2002	2 025	1 231	1 488	3 651	
2003	2 661	1 217	1 455	3 473	
2004	2 614	1 186	1 435	2 614	
2005	2 565	1 152	1 396	3 962	
2006	2 604	1 190	1 423	4 277	
2005	IV	1 926	1 151	1 064	4 516
2006	I	2 568	1 170	1 404	4 666
	II	2 593	1 174	1 430	3 601
	III	2 620	1 197	1 432	3 732
	IV	2 636	1 219	1 427	5 109

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

23. Kotihoito

Hemnavård

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kotihoito yhteensä Hemnavård sammanlagt				Yli 75-vuotiaiden kotihoito Hemnavård för över 75-år			
	Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit Kaikki yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus Hälsoentralen		Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit Kaikki yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus Hälsoentral	
			Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök			Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök
2003	..	2 041 598	472 211	22 689	..	1 571 243	334 882	16 465
2004	..	1 623 204	481 833	19 493	..	1 245 595	349 405	15 342
2005	15 071	1 423 881	1 031 784	392 097	9 931	1 101 766	782 982	318 784
2005	III	9 233	379 903	285 017	94 886	6 398	291 534	215 396
	IV	9 774	394 539	295 798	98 741	6 739	302 681	222 313
2006*	I	9 479	383 316	240 261	143 055	6 816	303 411	183 591
	II	9 291	380 636	172 676	207 960	6 690	302 249	128 244
	III	9 160	394 968	172 660	222 308	6 534	312 197	125 171
								119 820
								174 005
								187 026

Vanhusten ja vammaisten kotipalvelu on siirtynyt 1.1.2005 sosiaalivirastosta terveyskeskuksen kotihoidon yhteyteen. | Sedan 1.1.2005 har hemservice för åldringar och handikappade flyttats över från Socialverket till Hälsovårdscentralens hemnavård. Höttopuhelut on jätetty laskelman ulkopuolelle. | Telefonsamtal för vård ingår inte i kalkylen.

Lähde: Sosiaalivirasto ja terveyskeskus.

Källa: Socialverket och hälsovårdscentralen.

24. Terveysthuoltokäynnit (Helsingin terveystakeskuksen oma toiminta sekä ostopalvelut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä (HUS))

Besök vid Helsingfors stads egen och den hälsövärdsservice staden köper av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS

Vuosi, neljännes År, kvartal	Avohoito- käynnit Besök inom öppenvård	Lääkäriin vastaanotto Läkar- mottagning	Terveyst- keskus- päivystys Hälsocentral- jour	Kotihoito yhteensä Hemvård sammanlagt	Hammas- huolto Tandvård	Muu perus- terveyden- huolto Övrig bas- hälsövärd	Somaattinen erikois- sairaanhoito Somatisk special- sjukvård	Psykiatrinen erikois- sairaanhoito Psykiatrisk special- sjukvård	
2002	3 226 343	480 989	111 871	528 955	400 305	919 375	589 812	195 036	
2003	3 187 259	458 966	116 134	496 317	423 726	910 616	577 560	203 940	
2004	3 165 270	460 058	109 357	501 683	414 523	909 708	571 426	198 515	
2005	4 180 972	484 304	115 814	1 427 720	414 136	953 790	580 919	204 289	
2005	III	973 055	107 135	28 718	380 861	82 227	198 912	131 773	43 429
	IV	1 155 830	128 456	28 756	395 688	118 341	281 951	149 911	52 727
2006	I	1 121 827	126 787	28 146	383 316	124 239	248 815	155 637	54 887
	II	1 052 431	113 800	30 198	380 636	108 817	221 506	145 528	51 946
	III	982 823	103 067	28 309	394 968	92 531	190 697	131 430	41 821

Vanhusten ja vammaisten kotipalvelu on siirtynyt 1.1.2005 sosiaalivirastosta terveystakeskuksen kotihoidon yhteyteen. | Sedan 1.1.2005 har hemser-
viken för åldringar och handikappade flyttats över från Socialverket till Hälsövärdscentralens hemmavård.

Hoitopuhelut on jätetty laskelman ulkopuolelle. | Telefonsamtal för värd ingår inte i kalkylen.

Lähde: Perusterveydenhuollon osalta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Gentia -tulosteet. Erikoissairaanhoidon osal-
ta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: För bashälsövärdens del Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Gentia-utskrifter. För specialsjukvårdens del Helsingfors
hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrifter.

25. Käynnit Helsingin terveystakeskuksen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) poliklinikoilla

Besök vid Helsingfors hälsocentrals och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts HNS polikliniker

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaikki poliklinikka- käynnit yhteensä Samtliga poliklinik- besök totalt	Kaupungin poliklinikat Stadens polikliniker			Käynnit HUS:n poliklinikoilla Besök vid HNS polikliniker			
		Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit Tidsbeställda besök	Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit Tidsbeställda besök	
2002	784 848	211 535	16 840	192 720	573 313	100 312	284 827	
2003	781 500	218 223	22 777	180 555	563 277	88 891	254 872	
2004	769 942	199 745	25 795	152 100	570 197	88 149	258 937	
2005	785 208	204 787	24 206	149 470	580 421	86 508	263 362	
2006	783 732	206 280	24 532	150 934	577 452	86 831	257 023	
2005	IV	202 638	53 607	5 850	39 413	149 031	21 697	67 030
2006*	I	210 524	55 791	5 947	41 436	154 733	21 709	70 159
	II	197 474	53 363	6 018	39 179	144 111	21 756	64 140
	III	173 251	43 380	6 292	31 125	129 871	21 877	56 835
	IV	202 483	53 746	6 275	39 194	148 737	21 489	65 889

Lähde: Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrifter.

26. Laitoshoito Helsingin terveystakeskukseen sairaaloissa sekä helsinkiläisten potilaiden hoito Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS)

Anstaltsvård på Helsingfors hälsocentrals sjukhus och vård av helsingforspatienter vid bäddavdelningarna på Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts (HNS) sjukhus

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaupungin sairaaloissa hoidetut potilaat Patienter vårdade på stadens sjukhus			HUS:n sairaaloissa hoidetut helsinkiläiset potilaat Helsingforspatienter vårdade på HNS		
	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät jakson aikana Utförda vård- dagar	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät Utförda vård- dagar
2004	24 818	2 540	900 048	78 026	737	340 601
2005	24 606	2 419	858 660	81 819	601	340 951
2006	25 651	2 399	852 975	..	..	..
2005*	IV 6 085	2 419	215 160	20 635	601	82 394
2006*	I 6 507	2 424	212 390	20 177	798	87 202
	II 6 483	2 394	212 967	18 714	631	83 075
	III 6 215	2 413	213 870	15 912	297	78 025
	IV 6 447	2 399	213 748	..	..	..

Lähde: Helsingin terveystakeskus (Helsingin kaupungin terveystakeskus): hoitopäivät Gentia-raportista, hoitojaksot Ecomed/OR-raportista Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS).

Källa: Helsingfors hälsocentral (Helsingfors stads hälsocentral): vårddagarna ur Gentia-rapporten, vårdperioderna ur Ecomed/OR-rapporten Samkommunen för Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS).

27. Tartunta- ja eräiden muiden tautien todetut tapaukset

Upptäckta fall av smittosamma och vissa andra sjukdomar

	2004	2005	2006	2005	2006*			
				IV	I	II	III	IV
Salmonellataudit								
Salmonellasjukdomar	318	353	399	75	118	65	118	98
Punatauti - Dysenteri	27	32	22	5	8	2	4	8
Malaria	10	9	8	2	-	3	3	2
Vesikauhuepäily - Misstänkt rabies	10	11	11	2	4	3	3	1
Tuberculosis alia	14	14	16	2	4	3	3	6
Tuberculosis pulmonum	32	45	25	13	6	8	7	4
Virushepatiitti A	8	5	6	1	1	1	4	-
Virushepatiitti B akuutti	11	7	13	2	4	5	2	2
Virushepatiitti B krooninen	56	48	58	20	19	18	8	13
Virushepatiitti C akuutti	4	-	-	-	-	-	-	-
Virushepatiitti C krooninen	216	208	217	66	65	41	49	62
Tippuri · Gonorré	75	61	77	15	18	17	25	17
Kuppa · Syfilis	37	43	46	17	13	9	6	18
Klamydia	1 933	1 639	1 936	431	451	490	562	433
HIV	63	49	85	11	23	19	24	19

Lähde: Terveystakeskus.

Källa: Hälsocentral.

28. Konsertit, teatterit ja ooppera

Konserter, teatrar och opera

Vuosi, kuukausi År, månad	Konsertit Konserter		Teatterit Teatrar		Ooppera Opera		
	Konsertteja Konserter	Kävijöitä Besökare	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	
2000	131	135 697	3 279	659 032	393	227 180	
2001	113	117 603	3 409	672 721	344	218 663	
2002	131	126 649	3 727	739 128	382	226 152	
2003	130	144 627	3 647	730 694	397	217 945	
2004	158	140 859	3 918	718 603	368	210 063	
2005	144	180 525	3 669	743 019	418	216 185	
2005	II	25	26 854	872	166 294	88	47 615
	III	52	82 132	374	88 202	54	42 946
	IV	34	36 717	1 317	305 004	145	65 684
2006	I	32	30 337	1 130	245 856	105	58 944
	II	30	34 457	802	150 160	85	51 116

Lähde: Kaupunginorkesterin kanslia, Oy Yleisradio Ab:n konserttitoimisto, Helsingin Juhlaviikot, Teatterin tiedotuskeskus ry.

Källa: Stadsorkesterens kansli, Rundradions konsertbyrå, Helsingfors Festspelel, Informationscentralen för teater i Finland.

29. Kaupunginkirjaston kokonaislainaus

Stadsbibliotekets totala utlåning

Vuosi, kuukausi År, månad	Kokonaislainaus Totalt antal lån	Muutos-% Förändrings-%	Lainaukset/asukas Lån per invånare	Käyntikerrat/asukas Besök per invånare	
					2001
2002	9 877 608	5,7	17,8	13,9	
2003	9 970 197	0,9	17,8	12,6	
2004	10 232 092	2,6	18,3	12,5	
2005	10 073 766	-1,5	18,0	11,8	
2005	III	2 510 886	-2,1	4,5	2,9
	IV	2 534 204	1,1	4,5	3,0
2006	I	2 500 327	-1,9	4,5	3,0
	II	2 276 657	-8,2	4,1	2,6
	III	2 400 250	-4,4	4,2	2,8

Lähde: Kaupunginkirjasto.

Källa: Stadsbibliotek.

KOKO MAAN INDEKSISARJOJA

INDEXSERIER FÖR HELA LANDET

30. Kuluttajahintaindeksi

Konsumentprisindex

Vuosi, kuukausi, År, månad	2005 = 100					2000 = 100 Kokonaisindeksi Totalindex
	Kokonais- indeksi Totalindex	Elintarv. ja alko- holittomat juomat Livsmedel och alkoholfria drycker	Asuminen, lämpö ja valo Boende, värme och lyse	Uusimaat Nyland	Etelä-Suomi Södra Finland	
2005	100	100	100	100	100	100
2005 X	100,4	98,7	101,0	100,4	100,3	106,8
2005 XI	100,2	99,2	100,9	100,1	100,2	106,5
2005 XII	100,2	99,8	100,9	100,1	100,2	106,6
2006 I	99,9	100,5	101,5	99,6	99,9	106,3
2006 II	100,7	102,0	102,2	100,7	100,6	107,1
2006 III	101,0	101,4	102,4	101,1	100,9	107,5
2006 IV	101,5	101,7	103,0	101,5	101,4	108,0
2006 V	101,6	101,4	104,0	101,4	101,7	108,2
2006 VI	101,7	101,1	104,3	101,7	101,7	108,3
2006 VII	101,5	101,0	105,0	101,2	101,3	108,0
2006 VIII	101,9	100,9	105,8	101,7	101,8	108,4
2006 IX	102,0	101,1	105,5	102,1	101,9	108,5
2006 X	102,3	101,3	106,1	102,4	102,2	108,8

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Konsumentprisindex.

31. Asuntojen hintaindeksi

Bostadsprisindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	2000 = 100				
	Helsinki Helsingfors	Espoo–Kauniainen Esbo–Grankulla	Vantaa Vanda	Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen	Koko maa Hela landet
2001	99,5	100,0	99,6	99,6	99,5
2002	109,7	108,5	107,8	109,2	106,8
2003	116,8	114,8	114,5	116,1	113,6
2004	123,8	122,4	124,5	123,6	121,9
2005	131,6	127,9	128,9	130,7	129,3
2005 III	133,0	128,3	131,9	131,8	130,8
2005 IV	138,2	132,6	130,6	136,0	133,5
2006* I	140,4	133,8	134,6	138,2	135,9
2006* II	143,1	137,6	137,2	141,2	138,3
2006* III	145,6	138,4	138,0	143,1	139,8

Lähde: Tilastokeskus, Asuminen, Asuntojen hinnat.

Källa: Statistikcentralen, Boende, Bostädernas priser.

32. Tukkuhintaindeksi ja kotimarkkinoiden perushintaindeksi

Partiprisindex, samt basprisindex för hemmamarknadsvaror

Vuosi, kuukausi År, månad	Tukkuhintaindeksi Partiprisindex						Kotimarkki- noiden perus- hintaindeksi Basprisindex för hemma- marknads- varor 2000 = 100	
	2000 = 100							
	Kokonais- indeksi Totalindex	Kotim. tavarat Inhemska varors	Tuontitavarat Importvaror	Raaka-aineet ja tuotanto- hyödykkeet Råvaror och produktions- förlödenheter	Kulutus- tavarat Konsumtions- varor	Investointi- tavarat Investerings- varor		
2002	97,7	99,5	95,0	97,2	99,0	93,9	98,5	
2003	97,4	99,5	94,4	96,2	98,0	90,2	98,4	
2004	98,3	99,0	97,3	98,8	95,9	88,6	99,9	
2005	101,6	101,0	103,3	102,4	94,4	89,4	103,6	
2005	IV	102,9	101,2	105,4	102,6	94,0	89,7	105,0
	X	103,1	101,5	105,5	103,5	94,3	89,7	105,1
	XI	103,2	101,6	105,6	104,1	94,7	89,7	105,2
	XII	103,4	101,6	106,1	104,2	94,7	89,7	105,5
2006	I	104,4	101,9	108,0	105,5	94,4	90,0	106,4
	II	104,8	102,5	108,1	105,8	94,8	90,3	106,8
	III	105,5	103,3	108,7	106,3	94,6	90,3	107,5
	IV	106,8	104,1	110,8	108,1	94,3	90,3	108,8
	V	107,2	104,7	110,8	109,7	93,8	90,4	109,2
	VI	107,2	105,0	110,6	109,2	94,0	90,6	109,4
	VII	108,5	105,8	112,6	111,2	94,2	90,4	110,6
	VIII	109,2	106,7	112,8	112,0	94,1	90,2	111,1
	IV	109,0	107,6	111,1	114,0	94,0	90,2	111,1

Lähde: Tilastokeskus, Tuottajahintaindeksit.

Källa: Statistikcentralen, Producentprisindex.

33. Ansiotasoindeksejä

Förtjänstnivåindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	Palkansaajien ansiotasoindeksi Löntagarnas förtjänstnivåindex						
	2000 = 100						
	Kaikki palkan- saajat Löntagare totalt	Tuntipalkkaiset Med timlön	Kuukausi- palkkaiset Med månads- lön	Kuntien Kommunalt palveluksessa olevat	Valtion Statligt anställda	Yksit. Privat	
2001	104,5	104,7	104,5	103,5	105,1	104,8	
2002	108,2	108,1	108,3	106,8	109,3	108,6	
2003	112,6	112,1	112,7	110,7	114,0	113,0	
2004	116,8	115,6	117,2	115,1	118,6	117,1	
2005	121,3	119,3	122,0	119,9	123,0	121,6	
2005*	III	122,0	119,6	122,8	120,5	123,6	122,3
	IV	122,9	120,9	123,6	121,7	124,1	123,2
2006*	I	123,1	120,9	123,8	121,8	124,3	123,4
	II	124,2	121,9	125,0	122,6	125,5	124,6
	III	126,1	123,4	127,0	124,7	127,4	126,4

Lähde: Tilastokeskus, Ansiotasoindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Förtjänstnivåindex.